

SAĞLIKLI KENTLEŞME

ve

KENTSEL

DAYANIKLILIK

KONFERANS KİTABI

SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ TRABZON BULUŞMASI

3-4-5 MAYIS 2012 / TRABZON

SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ TRABZON BULUŞMASI

**“SAĞLIKLI KENTLEŞME VE KENTSEL DAYANIKLILIK”
3-4-5 MAYIS 2012
TRABZON**

KONFERANS KİTABI

Bursa – 2012

SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ TRABZON BULUŞMASI

“SAĞLIKLI KENTLEŞME VE KENTSEL DAYANIKLILIK”

3-4-5 MAYIS 2012

TRABZON

KONFERANS KİTABI

Birinci Baskı

Basım Tarihi: 16.07.2012

ISBN NO:

978-605-87267-2-7

BASKI VE CİLT

FURKAN OFSET

Kapak Tasarım

Ahmet DEMİRÖREN

Bursa – 2012

ÖNSÖZ

Birliğimizin 16. Olağan Meclis Toplantısı vesilesiyle Trabzon'da bir araya geldiğimiz ve ülkemiz açısından bugünlerde sağlıklı şehir planlamasının en önemli gündemini oluşturan kentsel dönüşüm projeleri ve bu projeleri yakından ilgilendiren, afetler ve afetlere karşı alınması gereken önlemlerin üzerinde durulduğu önemli bir toplantıyı geride bıraktık.

Geçtiğimiz yıl ekim ayında yaşanan Van Depremi sonrasında yaşadığımız yıkımı buluşmamızda tekrar hatırladık. Belediye başkanları olarak bizlere yerel yönetimlere bu konuda çok büyük sorumluluk düşmektedir. Buluşmada paylaşılan sunumların belediyelerimizin çalışmalarına yön vereceğini düşünüyorum.

Sağlıksız yapılaşma ile mücadele edildiğini her fırsatta dile getiriyoruz. Trabzon Buluşmamızda da belediyelerimizin bu mücadele ile birikimlerini deneyimlerini paylaşması açısından önemliydi. Tüm şehirlerimizin ortak sorunu olan sağlıklı kentleşme ancak önemli tecrübeler sonrası edilen yaklaşımlarla çözüme kavuşabilir.

Trabzon Buluşmasında aramıza 3 yeni katılımı üye sayımız 45'i buldu. Bu vesileyle birliğe yeni katılan İzmir Urla, İstanbul Adalar ve Mersin Tarsus belediyelerimize aramıza hoş geldiniz demek istiyorum. Gelecek buluşmalarda bu belediyelerimizin deneyimlerinden de fazlasıyla yararlanacağımıza hiç şüphem yok.

Toplantımıza Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Ertuğrul Günay katılımıyla onurlandırdı. Ayrıca değerli katkılarından dolayı Sağlık Bakanlığı Müsteşarımız Sayın Prof. Dr. Nihat Tosun'a ve Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcısı Sayın Muhammet Balta'ya şükranlarımı iletiyorum.

Ülke olarak karşı karşıya olduğumuz tehdidin farkına varılması açısından Trabzon Buluşmamızın iyi neticeler getireceğini umuyorum. Güzel ev sahipliğinden dolayı Trabzon Belediye Başkanı ve ekibine üye belediyelerimiz adına teşekkür eder, gelecekteki buluşmalarda tekrar bir araya gelmeyi dilerim.

Saygılarımla
Recep ALTEPE
Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

BAŞLARKEN

Karadeniz'in eşsiz doğası eşliğinde liman kentimiz Trabzon'da gerçekleştirdiğimiz buluşmamızın kitabı ile karşınızdayız. Buluşma öncesi belirlediğimiz konu başlığı Van depreminin ardından gelen ilk buluşmamız olması sebebiyle Sağlıklı Kentleşme ve Kentsel Dayanıklılıktı. Konu kentsel dayanıklılık olunca son zamanlarda yaşamış olduğumuz Van depremi ve buna bağlı olarak kentsel dönüşüm konuları da masaya yatırıldı.

Şehir planlama ilkeleri ile afetler arasındaki ilişkilerin, yapılan bilimsel çalışmaların, afet yönetiminde bizlerden daha önde olan ülkelerden alınan izlenimler ve edinilen tecrübelerin yerel yönetimlerce kabul görüp uygulanmaya çalışılması sevindirici gelişmelerdi.

Yapılan sunumlar çok değerli çalışmalardı. Ülkemizin acı gerçeklerini ortaya koyan bu sunumlar afetler ve kentsel alanlara etkileri ve kentsel risklerin azaltılması başlıklarında 3 oturumda gerçekleştirildi. Sunumlarda üzerinde en çok durulan konular yapı stoğumuzun içerdiği riskler ve bir afet sırasında yerel yönetimlerin uygulaması gereken afet yönetimi üzerinedi. Dünyada her yıl yaklaşık 3 milyon 500 bin deprem meydana gelmektedir ve ülkemizin %90'nın aktif fay hatları üzerinde olduğu düşünülürse yapı stoğunun yenilenmesi, dayanıklılığının artırılması ve afet yönetimi konularının sürekli gündem oluşturması gerektiğine inanıyorum. Birlik olarak bu konuyu gündemde tutmak için çabalayacağız.

Trabzon Belediyesi'nin gerçekleştirmiş olduğu başarılı kentsel dönüşüm çalışmalarını da yerinde görme fırsatımız oldu. Ayasofya Kentsel Dönüşüm Alanı, Zağnos Vadisinde yapılan çalışmalar örnek teşkil edecek başarılı çalışmalardı. Yerel yönetimlerimiz bu projelerle her türlü övgüyü hak ediyorlar. Sümela Manastırı ile yaptığımız teknik gezilerden fotoğrafları da yine kitabımızda bulacaksınız.

Her şeyiyle çok güzel bir organizasyon oldu. Emeği geçen herkese çok teşekkür ederim. Bir sonraki buluşmamızda görüşmek üzere.

Saygılarımla
A. Nalan FİDAN
Yüksek Şehir Plancısı
Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü

İÇİNDEKİLER

DÜZENLEME KURULU	8
KONFERANS PROGRAMI	10
AÇILIŞ KONUŞMALARI	12
BİLDİRİLER.....	32
I.OTURUM: AFETLER VE KENTSEL ALANLARA ETKİLERİ	33
AFETLERİN KENTLERE VE YAPILARA ETKİLERİ	35
BELEDİYELERDE AFET YÖNETİMİ	41
KENTSEL PLANLAMA'DA YERBİLİMİ ÇALIŞMALARI VE ETKİLERİ	52
TRABZON BELEDİYESİ PROJELERİ.....	63
II. OTURUM: KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI	75
KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI AÇISINDAN KENT EKOLOJİSİNİN ÖNEMİ	77
ELEKTROMANYETİK ALANLARIN KENT SAĞLIĞINA ETKİLERİ	81
BİNA ÜRETİM SÜRECİNDE VE YAPI STOĞUNUN GELECEĞE TAŞINMASINDA BİLİNÇLENDİRME	89
III. OTURUM: KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI II	95
KENTSEL VADİLERDE DOĞAL AFET RİSKLERİ VE TEDBİRLERİ	97
DOĞAL AFET RİSKİ VE KENT YOKSULLARI: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ	106
AFETLERE KARŞI KENTSEL DİRENCİN OLUŞTURULMASI	111
AFİŞ TASARIMLARI-KONFERANS FOTOĞRAFLARI	118
TEKNİK GEZİ FOTOĞRAFLARI	124

DÜZENLEME KURULU

Erdem SAKER

Bursa Büyükşehir Belediyesi Eski Başkanı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU

İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü Bölüm Başkanı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK

Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dekan Yardımcısı
Mimarlık Bölüm Başkanı, Yapı Bilgisi Anabilim Dalı Başkanı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Barış MATER

İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı Başkanı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Cengiz GİRİTLİOĞLU

İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Hasan ERTÜRK

Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü
Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı Başkanı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Emel İRGİL

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Görevlisi
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Ertuğrul AKSOY

Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü Öğretim Üyesi
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Ali Fuat AYDIN

İTÜ Çevre Mühendisliği Bölümü İnşaat Fakültesi Dekan Yardımcısı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Arzu BAŞARAN UYSAL

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Alpaslan TÜRKKAN

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Mehmet Ali MERİÇ

Bursa Su ve Kanalizasyon İdaresi Eski Genel Müdürü
Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

A.Nalan FİDAN,

Yüksek Şehir Plancısı
Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü

KONFERANS SEKRETARYASI

Melike SUCU, Halkla İlişkiler Uzmanı

Murat AR, Şehir Plancısı

Ercüment YILMAZ, Mütercim Tercüman

Arzu ULUDAĞ, Teknisyen

KONFERANS PROGRAMI

4 MAYIS 2012 Cuma

09.30 Açılış Konuşmaları

10.00 Kahve arası

10.15 Sağlıklı Kentler Birliği 16. Olağan Meclis Toplantısı

11:30 I. Oturum – AFETLER VE KENTSEL ALANLARA ETKİLERİ

Oturum Başkanı Prof. Dr. Cengiz GİRİTLİOĞLU- İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü/ SKB DANIŞMANI

Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK – Uludağ Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkanı / SKB DANIŞMANI "AFETLERİN KENTLERE VE YAPILARA ETKİSİ"

Prof. Dr. Mikdat KADIOĞLU – İTÜ Afet Yönetim Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü "BELEDİYELERDE AFET YÖNETİMİ"

Prof. Dr. Barış MATER – İstanbul Üniversitesi Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı Başkanı/SKB DANIŞMANI "KENTSEL PLANLAMA'DA YERBİLİMİ ÇALIŞMALARI VE ETKİLERİ"

12.30 Öğle Yemeği

14.00 Şehir Turu (Sümela Manastırı)

19.00 Akşam Yemeği

5 MAYIS 2012 Cumartesi

09.00 Dr. Orhan Fevzi Gümrükçüoğlu Trabzon Belediye Başkanı-Trabzon Belediyesi Projeleri

09:30 II. Oturum - KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI I

Oturum Başkanı Erdem SAKER Bursa Büyükşehir Belediyesi Eski Başkanı/SKB DANIŞMANI

Prof. Dr. Hasan ERTÜRK- Uludağ Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü Anabilim Dalı Başkanı/SKB DANIŞMANI "KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI AÇISINDAN KENT EKOLOJİSİNİN ÖNEMİ"

Yrd. Doç. Dr. Alpaslan TÜRKKAN- Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi/SKB DANIŞMANI "ELEKTROMANYETİK ALANLARIN KENT SAĞLIĞINA ETKİLERİ"

Mustafa YAYLALI- İnşaat Mühendisleri Odası Trabzon Şube Başkanı "BİNA ÜRETİM SÜRECİNDE VE YAPI STOĞUNUN GELECEĞE TAŞINMASINDA BİLİNÇLENDİRME"

10:45 Kahve Arası

11:00 III. Oturum - KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI II

Oturum Başkanı Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı/ SKB DANIŞMANI

Doç. Dr. Cenap SANCAR – Karadeniz Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı “KENTSEL VADİLERDE DOĞAL AFET RİSKLERİ VE TEDBİRLERİ”

Yrd. Doç. Dr. Arzu BAŞARAN UYSAL – Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı "DOĞAL AFET RİSKİ VE KENT YOKSULLARI: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ"

Yrd. Doç. Dr. Seda KUNDAK- İTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü "AFETLERE KARŞI KENTSEL DİRENCİN OLUŞTURULMASI"

12:15 Kapanış

12:30 Öğle Yemeği

13:30 Teknik Gezi ve Ayrılış (Ayasofya Kentsel Dönüşüm Alanı, Zağnos Vadisi, Atatürk Köşkü Müzesi)

AÇILIŞ KONUŞMALARI

** Bu kitapta yer alan açılış konuşmaları konferansta alınan video kayıtlarının yazıya aktarılmasıyla oluşturulmuştur.*

Dr.Orhan Fevzi GÜMRÜKÇÜOĞLU
Trabzon Belediye Başkanı

Sağlıklı Kentler Birliği'nin Trabzon Buluşması'nda hepinize hoş geldiniz derken size ev sahipliği yapmaktan büyük bir onur duyduğumuzu, çok sevinçli olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Bu 16. Buluşma ve Meclis Toplantısı da Sağlıklı Kentler Birliği'nin, bugünkü programı içinde yapılacak. Sağlıklı Kentler Birliği'mizin kıymetli Başkanı Bursa Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Recep Altepe ile birlikte ortak basın açıklaması ve basın toplantımız da yapılacak. Baştaki slaydımızda, kısa filmimizde görüldüğü gibi, insanlarımızın daha yaşanılabilir kentlerde barınabilmesi için bilgi, birikim ve tecrübelerin paylaşıldığı, karşılıklı yardımlaşmanın ve projelerin geliştirildiği Sağlıklı Kentler Birliği, çok güzel bir isimle ve çalışma ve programlarla Türkiye şehirlerini daha yaşanılabilir hale getirmeye gayret ediyor. Bu 16. buluşmada, çok kıymetli bilim adamlarımız, birinci günde "Afetler ve Kentsel Alanlara Etkileri" konulu önemli bir oturumu yönetecekler. Burada Profesör Doktor Sayın Nilüfer Akıncıtürk, Profesör Doktor Sayın Mikdat Kadioğlu ve Profesör Doktor Sayın Barış Mater sizlere bilgi, birikim ve karşılıklı iletişimle birlikte bir sunumda bulunacaklar. İkinci günümüzde ise, yine "Kentsel Risklerin Azaltılması" iki program halinde bilgi paylaşımı ile ve yeni düşüncelerin geliştirilmesiyle devam edecek. Kentsel Risklerin Azaltılması'nın birinci oturumunda Profesör Doktor Sayın Hasan Ertürk, Yardımcı Doçent Doktor Sayın Alpaslan Türkkkan ve İnşaat Mühendisleri Trabzon Şubesi Başkanımız Sayın Mustafa Yaylalı olacak. Kentsel Risklerin Azaltılması ikinci programında da Doçent Doktor Sayın Cenap Sancar, Yardımcı Doçent Doktor Sayın Arzu Başaran Uysal ve Yardımcı Doçent Doktor Sayın Seda Kundak olacak. Bu oturumların, büyük katkılar sağlayacağına ve bize yol haritaları belirleyeceğine inanıyoruz. Film gösteriminde olduğu gibi, daha yaşanılabilir, daha sağlıklı kentleri altyapısıyla, imarıyla, çevre düzenlemeleriyle başta olmak üzere, bütün belediyelerimiz önemli bir gayretle sürdürmektedir. Trabzon'da bir farklılık var; ben onun takdimini özellikle sona bıraktım. İsmi sağlıklı olunca Türkiye'de 2002'den beri de bir sağlık devrimi yaşanıyor; adeta bir sağlık ihtilâli. Hani ismi üzerinde, bir Sağlık Bakanlığımız ve şu anda misafirimiz olan şehrimizin evladı oranın Müsteşarı, Sağlık Müsteşarı Sayın Profesör Doktor Nihat Tosun var. Bizim davetimizi kırmayıp kendilerine teşekkür ettikleri için çok teşekkür ediyorum. Onun, bu büyük devrimi adeta sağlıktaki hizmet sunumunu insanların evine kadar getirmeyi yaparken aynı zamanda o Bakanlığın, Sayın Bakanımın ve kendilerini, Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın önemli hizmet ve destekleri ile sağlıklı kentlerin yanı sıra, sağlık kentleri de kuran bir bakanlık olduğunu, bu konudaki açıklamalarını da kendisinden istirham ettiğimizi ben kendisine arz ettim. Sağ olsunlar teşekkür ettiler, o da sizlerle bilgi paylaşımında bulunacaklar. Bursa Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Recep Altepe Sağlıklı Kentler Birliği'nin Başkanı olarak, kendisinden bu konuşmalar sırasında bir kısa izin alacağım, Yüksek Heyetimizden de. Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Ertuğrul Günay da, buraya on dakika mesafede olan havaalanımıza on buçuk gibi inmiş olacak. Ben onu karşılayıp protokol olarak, kendisine buraya katılımını da arz edeceğim izniniz olursa. Sonra tekrar sizlerle birlikte olmaya devam edeceğim. Bu vesileyle sizleri bu tarihi kent, bu güzel kent Trabzon'da ağırlayabilmiş olmaktan büyük bir onur duyduğumuzu tekrar ediyorum, hoş geldiniz diyorum, eksiklerimiz olursa bağışlanmayı peşinen istirham ediyorum. Her türlü hizmetinize açık olduğumuzu ifade ederek saygılar sunuyor ve Sağlıklı Kentler Birliği'nin 16. Buluşması'nın iyi yol gösterici raporlarla sonuçlanmasını ümit ediyorum. Teşekkür ediyorum.

Recep ALTEPE
Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Bugün şirin kentimiz, kültürlerin ve medeniyetlerin yatağı, Karadeniz'in incisi güzel Trabzon'dayız. Toplantılarımız ülkemizin değişik bölgelerinde sırasıyla yapılıyor ve Trabzon da bu mesafelerden devamlı bu toplantılara katılıyordu. Bugün de toplandık Sağlıklı Kentler Birliği olarak hep birlikte Trabzon'a gelmiş olduk. Trabzon'un bu güzelliklerini inşallah en güzel şekilde yaşayacağız. Bu konuda bizleri en güzel şekilde ağırlayan başta Belediye Başkanımız Sayın Doktor Orhan Fevzi Gümrükçüoğlu'na ve kent yöneticilerimize tekrar burada şükranlarımı arz ediyorum.

Gerçekten güzel bir ülkede, cennet bir ülkede yaşıyoruz. Dört mevsimin yaşandığı, her türlü nimetlerin, her türlü güzelliklerin olduğu bir ülke. Bizler de böyle güzel ülkede, böyle güzel kentlerde yaşamımızı sürdürüyoruz. Tabii ki bizler hem bugünün sorumlusu, bugün kentlerin yaşanılabilir hale gelmesiyle ilgi sorumlu olan yöneticiler ve bu onuru paylaşan, bu kenti geleceğe taşıma onurunu paylaşan yöneticiler, aynı zamanda bu kentlerde tabii ki gelecek nesillerin de hakkının olduğunu biliyoruz. Ve gelecekte çocuklarımızın, torunlarımızın ve gelecek nesillerin yaşayacağı şehirleri de tekrar canlı tutmak, çevreye ve kentlerimize sahip çıkmak, kentlerin değerlerine sahip çıkma konusunda da gerekli çalışmaları yapıyoruz.

Sağlıklı Kentler Birliği bu hassasiyetleri duyan ve gerçekten bu konuda güzel çalışmalar yapan idealist belediyelerden oluşuyor. Bizler de bugün burada 16. buluşmamızı, Genel Kurul'umuzda, Trabzon'da inşallah yapıyoruz. Burada alacağımız kararları da en güzel şekilde uygulayarak ülkemize ve diğer belediyelere, diğer kurumlara ve şehirlere inşallah örnek teşkil etmiş olacağız.

Bu güzel kentimizin, bu güzel ülkemizin tabii ki kendine göre özel yapıları da var. Özellikle ülkemiz bir deprem bölgesi. Afetler ve doğal felaketler tüm dünyada olduğu gibi bizim de başımıza her an gelebiliyor ki deprem özellikle beklenmediği bir anda ve unutulduğu anda gelen bir felaket. Her an yüz yüze olduğumuz bir felaket. Bugün de Genel Kurulumuzun, bu Trabzon buluşmamızın ana konusunu bu çalışmalar oluşturuyor. Bir yıl önce Japonya'da, daha birkaç hafta önce Endonezya'da ve geçtiğimiz yıl ülkemizde, Van Erciş'te meydana gelen deprem. Bu yüzden buluşmamızın konu başlığı olarak "Sağlıklı Kentleşme ve Kentsel Dayanıklılık" olması gerektiğini düşündük.

Burada bulunan herkesin yaşadığı evin, mahallenin, kentin ve ülkenin değerini bildiğine dair hiç şüphemiz yok ama bir gerçek var. Bu gerçek de daha önce Gölcük'te olduğu gibi Van'da karşımıza çıktı ve İzmir'de, İstanbul'da, Bursa'da da her an karşımıza çıkabilir. Ülke olarak bir deprem kuşağında, hem de oldukça aktif bir fay hattı olan deprem kuşağında yaşıyoruz.

Daha önce 1999 yılında Gölcük'te gerçekleşen deprem bize büyük bir ibret olmuştu. "Bir musibet bin nasihatten evladır." diye bir söz var. Orada görmüştük yapılarımızın halini, kentlerimizin halini. Ondan sonra yapılan çalışmalar, başlatılan çalışmalar gerçekten büyük bir devrim şeklinde devam etti. Bu konuda tüm planlar donduruldu, planlarla ilgili, zeminlerle ilgili çalışmalar yapıldı, gerekli kurumlar oluşturuldu burada "Yapı Denetimi" gibi ve adımlar atılarak özellikle depremle ilgili ölçüm istasyonlarından, tüm zeminle ilgili çalışmalardan planlamalara kadar her şey tamamlandı ve bundan sonra sağlıklı bir kent oluşması, yapıların sağlıklı olarak gelişmesi ve inşa edilmesi konusunda da büyük bir faaliyet başladı. Bu konuda hepimiz buradan dersimizi aldık. Yaptığımız binalarda, oturduğumuz konutları hep değiştirdik; bizler şahsen bunu yaptık. Müstakil konutlara, daha sağlam

konutlara geçtik ve bu işleri yaparken en iyisini, en güzelini nasıl yaparız, farkını verelim daha sağlam olsun dedik çünkü o sıkıntıları bir daha yaşamak istemiyorduk.

Bu konuda duyarlı şahıslar kendi üzerlerine düşeni yaptılar; belediyeler, kurumlar kendi üzerlerine düşeni yaptılar. Sağlık Bakanlığı kendi hastanelerini gözden geçirdi, Milli Eğitim Bakanlığı kendi okullarını gözden geçirdi, tüm kurum kuruluşlar kendi tesislerini, kurumlarını, binalarını gözden geçirdiler. Şimdi de tabii ki sorumluluk tüm kentlerimizde ve özellikle 1999 yılına kadar yapılan ve yüksek katlı olan binaların yenilenmesi yönünde önemli bir tabii ki faaliyet var.

Birlik Başkanlığı olarak bu konuyu gündemde tutabilmek ve ilerisi için daha faydalı, akılda kalıcı çalışmalar yapabilmek, konunun uzmanlarından bilgi alabilmek, bilgilenmek için bugün buradayız, Trabzon'dayız. Van depremi sonrasında, tüm üye belediyelerimize bir kez daha teşekkürlerimi sunuyorum. El ele verip afet bölgesinde yardımları ulaştırmışlardır. Fakat esas iş birliği ve dayanışmayı afetler öncesinde de sarf etmeliyiz. Gerek afet öncesi hazırlıkların daha iyi yapılması, bu konuda hazırlıklı olunması, gerek kurum kuruluşlarla ilgili koordine olarak yapılacak çalışmalar, gerekse başta biz Büyükşehir Belediyelerimiz olmak üzere tüm kurum kuruluşlarımıza, Türkiye Belediyeler Birliği, Marmara Belediyeler Birliği, Sağlıklı Kentler Birliği başta olmak üzere artık bu konuda bir organizasyon yapılması gerektiğinin kararını aldık.

Artık bir deprem yaşandığı zaman, ülkede nasıl davranılması gerektiği, kimsenin emir beklemeden hangi kente ne görev düştüğünü, kimin enerjiyi sağlayacağını, kimin suyu bulacağını, kimin yemekleri pişireceğini, kimin çadırları kuracağını, bunların çok daha önceden organize edilmesi gerektiği konusunda kararlar aldık. İnşallah bunlar sonuçlanmış oluyor bugünlerde ve herkes bu konuda görevini yapmış olacak. Bu konuda bir kargaşa yaşanmayacak çünkü biz bir deprem ülkesiyiz ve ülkemizin %90'ından fazlası deprem bölgesi. Bundan dolayı da bizler bu konuda çok daha sistemli bir şekilde çalışmak durumundayız. Bizler de başta Türkiye Belediyeler Birliği ve diğer birliklerimizle birlikte bu konudaki çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Konunun uzmanlarıyla ve bilimsel veriler ışığı altında "Kentli" dergimizin özel sayısını da çıkarttık. Bu dergiyi dikkatle incelemenizi öneririm. İçi dolu bir çalışma oldu.

Gerçeklerle yüzleşmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu konu ülkemizde daima gündemde tutulmalı. Çareler araştırılmalı, çözümler üretilmelidir. Yapı dayanıklılığı, yapı sağlamlaştırma, zemin etütleri, yapı malzeme kalitesi, kentsel dönüşüm, sağlıklı şehir planlama, adını ne koyarsanız koyun; bu işi doğru şekilde yapmalıyız. Peki, bizler neler yapıyoruz? Şehrimizde bu konuda, kentlerimizin daha sağlıklı geliştirilmesi konusunda, her alanda kentlerimizin güzel çalışmaları var. Özellikle Sağlıklı Kentler Birliği olarak bizler, sorumluluk duyan kentler olarak bu konuda faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Hem kentlerimizin sağlıklı hale gelmesi, sağlıklı bir kent ve sağlıklı bir toplum için gece gündüz çalışıyoruz.

Bizler de, özellikle Bursa'dan örnek verilmesi gerekiyorsa, bu konuda başta planlama olmak üzere, atılması gereken her adımda yoğun faaliyetlerimiz var. 2030 yılı hedefiyle 1/100.000 ölçekli çevre düzeni imar planı gerçekleştirmek için mesela çalışmalar yürütüyoruz. Bu çalışmalarda tüm kurum, kuruluşlar, sivil toplum örgütleri, siyasi kuruluşlardan tüm kent katmanları ve kent dinamiklerine kadar herkese bu çalışmalara katkı koyduruyoruz ve şehrin geleceğine yönelik, şehrin geleceğinin anayasası olan bu planların hazırlanmasında şu anda da sona gelmiş bulunuyoruz. Bunları da tüm

katılımcılarla birlikte yapıyoruz. Evet, az önce de dediğimiz gibi şehrimizin gelişimi bizlerin sorumluluğunda.

Hem bugün yaşayan insanların, toplumun sağlığı hem kentimizin sağlığı hem de kentimizin geleceğe taşınması. Bu konuda yaptığımız çalışmalarla kısa bir örnek de şöyle Bursa'dan sunmak istiyorum. Tabii ki sağlıklı bir kent için özellikle ulaşım ön planda ve özellikle bizim gibi metropoliten kentler için, nüfusu milyonları aşan kentler için tabii ki ulaşım her zaman önde. Sağlıklı ve temiz bir ulaşım, sıkıntısız bir ulaşım, egzoz gazından arınmış ve gürültüsüz ve zamanında ulaşımın sağlanması, bunla ilgili metro hatlarını Bursa'mızda gerçekleştiriyoruz. Üniversite hattını Eylül ayında bitirdik. Mudanya hattında son noktaya geçtiğimiz ay, Eylül ayında bitirmiştik. Mudanya hattında son noktaya da Ocak ayında vardık. Şu anda şehrin doğusu dediğimiz Kestel hattının da inşaatına devam ediyoruz. İnşallah onu da yaklaşık bir yıl içinde bitirmiş olacağız. Şehrin doğusundan, batısından kuzeyine kadar kent merkezine bağlanmış olacak. Bursa'da 40 kilometre metro hattı tamamlanmış olacak. Bununla birlikte yine şehir merkezinde, şehirde sağlıklı ve modern ulaşım tramvay hatlarını başlatıyoruz. Şu anda 6 kilometre birinci ring hattımızın ihalesini gerçekleştiriyoruz. İnşallah Haziran ayında bu da başlayacak.

Daha önce Cumhuriyet Caddesi dediğimiz bölgede tramvay hattını gerçekleştirdik. Geçtiğimiz yıl buranın toplam Yıldırım'a bağlantısıyla birlikte 3 kilometre tramvay hattı yaptık. Bu dönemde yaptığımız metro hattı ve 6 kilometrelik yeni başlayacağımız hatla birlikte bir dönemde tam 26 kilometre raylı sistem hattı Bursa'mızda gerçekleştiriyoruz sağlıklı bir kent için.

Artık Türkiye'miz dışarıya bağımlı olmasın. Bununla ilgili olarak şehirlerimiz araçlarını, tramvaylarını, metro vagonlarını, trenlerini ülkemizde temin etsinler. Bunun için Bursa Büyükşehir Belediye'miz olarak bir proje başlattık. Danışmamızı sanayinin başına koyduk, projemizi ürettik ve orada makine imalatçısı firmalara tramvayı yaptırdık. İlk yerli tramvay ve ilk belgeyi alan firma, 7. dünyadaki firma Bursa'dan çıktı ve Türkiye 6. ülke oldu bu konuda belge alan geçtiğimiz aylarda. İnşallah artık şimdi Türkiye'de bu araçlar Bursa, Türkiye'de üretilmiş olacak, yerli malı olmuş olacak. Bu paralar artık yurt dışına akmayacak. Şimdiden zaten, Bakanlığımız %51 yerli şartını koydu bu üretimden sonra. Bu da bizim yönlendirmemizle gerçekleşen ve başkanlık danışmamızın projesi olarak gerçekleşen şu anda ve sanayimizin gerçekleştirdiği bir proje olmuş oluyor. Evet, buna da Ankara destek verdi ve yasalara geçti.

Şehrin içinde yeni yolların, kavşakların yapılması ile ilgili faaliyetler şu anda 3 yıl içinde 5 kavşağımız bitmek üzere. Üçü bitti, ikisi bitmek üzere. Yine 16 tane köprü inşaatı da hızla sürüyor. Bunların 7 tanesi bitti. Yine ulaşım master planına göre trafik ara yolları, bu bisikletler, bisiklet ağları gerçekleştirme çalışmaları, bölgelerde bunları hızla sürdürüyoruz.

Bu üç yıl içinde yaklaşık 320 kilometre yeni yol açım ve genişletme çalışması şehirde, merkezinde gerçekleştirildi. Yine sağlıklı kentler çevre düzeni planı az önce dediğimiz gibi tüm kent katmanların katılımıyla yapıldı. Deprem konusunda bilinçlendirme çalışmalarında örnek olundu ve özellikle kentin yaşanabilir hale gelmesi, sağlıklı bir hale gelmesiyle ilgili yoğun bir şekilde kamulaştırma yapıyor.

3 yılda Bursa'da 151 milyon, yani 151trilyonluk kamulaştırma yapıldı. Bu da geçtiğimiz 15 yılda yapılan kamulaştırma kadar kamulaştırma yapıldı. Her yapılan yeni yol açılması, spor tesisi yapılması, yeşil alan oluşturulması tamamen kamulaştırmalardan geçiyor.

Yine kentsel dönüşüm projelerine hızlı bir şekilde süreceğiz. Sıcaksu Kentsel Dönüşüm Projesi'nde sona gelindi. İnşallah burada, kent merkezinde 200m² alanında güzel bir dönüşümü bugünlerde başlatmış olacağız. Yine Emirsultan Meydanı'nda aynı şekilde dönüşüm gerçekleştirildi, bunları yeni açtık. Çekirge Yamaçları, İntam dediğimiz bölge de büyük sıkıntılı bölgeydi. Burayla ilgili projelerimizi en son tamamladık. Yaklaşık 10 gün önce bölge halkını topladık ve onların da kabul edeceği çözümü onlara sunduk ve onların alkışlarıyla birlikte onların hepsinin artık inşallah imzasını alıyoruz. Hemen kısa zamanda %80'in üzerinde imzayı aldık. Burada da dönüşüm başlatmış oluyoruz, yılların sıkıntısı burada hallolmuş oluyor.

Yine şehrin sağlıklı bir kent için gerekli olan meydanlarla ilgili çalışmaları son 3 yılımızda yoğun bir şekilde sürdürüyoruz. İşte şehrin tarihi bölgesinde, hanların arasındaki Tekel binası. Bu kaldırılarak güzel bir meydan oldu. Yine Altıparmak'taki SGK binaları aynı şekilde, sağ üstte, yine kaldırılarak meydan oldu ve inşaatı sürüyor. Ve devamında stadyumun olduğu bölge. Şu anda burada stadyum var. Şu anda stadyum inşaatımız var 45.000 kişilik. Yine belediyemiz tarafından sürdürülüyor. O bittikten sonra mevcut stadyumun yeri, köşedeki az önceki meydanla birlikte yaklaşık 80.000m²'nin üzerindeki bir meydan Bursa'ya meydan olarak kazandırılmış olacak. Mevcut stadyum kalkarak Bursa'ya güzel bir meydan kazandırmış oluyoruz. Bu da Bursa'nın en büyük meydanı oluyor. Bizim şehirlerimizde meydanlar pek yok. İşte bütün aktivitelerimiz, toplantılarımız, mitinglerimiz, şenliklerimiz kavşaklarda yapılıyor, meydan değil. Buraya bir şekilde de meydan, Bursa'ya kazandırmış oluyoruz.

Aynı şekilde eski Belediye binalarının olduğu yerlerde Belediye binalarını kaldırdık. Belde Belediyeleri kalkan, oralarda da Güzelyalı, Mudanya'da gerçekleşen meydan. Evet yine şehrin değişik bölgelerinde, şehre nefes verecek, insanların buluşacağı rekreasyon alanları, spor alanları, yeşil alanlar stadyum bölgesinin hemen yanında, merkezi Osmangazi ilçemizle Nilüfer ilçemizin ortak sınırlarında 510.000m² alanında park inşaatımız; burası da sürüyor yoğun bir şekilde. İnşallah bu yaz toparlanmış olacak. Bittiği zaman şu anda, bu hale gelecek önümüzdeki aylarda.

Yine Beşevler Bölge Parkı aynı şekilde 41.000m². Kurşunlu Sahil'deki 525.000m² parkımız aynı şekilde sürdürülüyor. Yine şehrin merkezi Osmangazi ilçesi, Yıldırım ilçesi topraklarında ikisinde de yayılı olan 250.000m² Zafer Parkı, bunun da inşaatı başladı. Yine Yıldırım ilçesi 310.000m² park. Bunlar büyük olanları. Tüm bölgelerde bu şekilde sürdürülüyor. Hayvanat bahçemiz aynı şekilde günden güne geliştiriliyor. Bahçemizi kuran eski başkanımız burada danışma grubunda Sayın Erdem Saker Başkanımızın önderliğinde hayvanat bahçemiz de günden güne geliyor. Dün de yeni hayvanlar geldi başta zürafa olmak üzere. Onları da karşıladık ve tanıtımını yaptık.

Yine sahillerimizle ilgili düzenlemeleri yaşanılır bir kent için sürdürüyoruz. Tüm sahillerimizde iskelelerimiz ve saha düzenlemeleri. Aynı şekilde Uludağ'la ilgili çalışmalarımızı Çevre Şehircilik Bakanlığı ile birlikte yürütüyoruz. İnşallah önümüzdeki bu yaz orayı şantiyeye çevirmiş olacağız, Uludağ'la ilgili. Ve şehrimizin tüm dinamiklerine katkı koyduruyoruz.

Şehrin turizm bölgesi olmasına yönelik sanayicilerimiz birer birer marka otelleri yapıyorlar. Kendileri sanayici olmasına rağmen Hilton Otel, Sheraton Otel, Crown Plaza bizim sanayicilerimize burada tekrar yaptırmış oluyoruz.

Çevre projemiz Uluabat Gölü'yle Marmara Denizi arasındaki 38 kilometrelik kanal ve tüm çevreyle ilgili eko-turizm projesi. Bunlar Bursa'mızın geleceğine yönelik ve sağlıklı gelişen bir turizm kenti olmasına yönelik.

UNESCO dünya mirası listesine girme çalışmaları. Bursa Kalesi'yle ilgili, Bursa'nın kültürünün ve marka değerinin, aynı zamanda gelirinin arttırılmasına yönelik, ekonomik katkı olmasına yönelik çalışmalar. Enerji Müzesi'ni inşallah önümüzdeki günlerde açacağız. Yine stadyum çalışması yoğun bir şekilde sürüyor ve çevresiyle birlikte 1 milyon m² alan da olmuş olacak. Bursa'mızda halkımızın yaya mesafede spor yapacağı tesisleri bol bol oluşturuyoruz. Tüm mahallelerde, 7'den 70'e herkes spor yapabilmesi lazım. Onun için yaya mesafede spor tesisleri olması lazım. Şu anda bu dönemde başladığımız 30'un üzerinde spor salonu, 45 civarında spor sahası, 9 kapalı yüzme havuzu olmak üzere 98'i buldu başladığımız devam eden tesis; 30 küsuru açıldı. 5 yıl bittiğinde inşallah 100'ün üzerinde spor tesisi bitmiş olacak, herkes de rahatlıkla spor yapma imkânı sağlamış olacak. Tüm bölgelerde sporla ilgili kulüplere her türlü destekler veriliyor. Bunlarla ilgili çalışmalar yoğun bir şekilde sürüyor.

Bir yandan da devamlı olarak açılış gerçekleştiriyoruz. Huzurevi inşaatları, evde bakım hizmeti Büyükşehir Belediyemiz tarafından. Yine tüm Bursa ve çevre illere hizmet eden barınma evi. Meslek kursları, tüm belediyelerde olduğu gibi ve beceri kursları, her yıl binlerce kişiye. Yine hijyen ve gıda güvenliği açısından iş yerlerine; İlçe sağlığı ve güvenliği ile ilgili yapılan çalışmalar, ortak çalışmalar. Mobil eğitim projesi, mahallelere giderek annelerimize bilgisayar eğitiminin verilmesi gibi. Ve çocuk merkezleri, kadın lokalleri açılan, kadın konukevi, aşevi ve afet bölgesine yardım; Van depreminden, Kütahya depreminden Suriye'ye kadar ve Bulgaristan'daki sel felaketine kadar hep ilk anda oralarda olmuş oldu. Sosyal içerikli her türlü kampanyayla halkımızın bilinçlendirilmesi, sosyal yardımlar tüm bölgelere yapılması ve engellilere yönelik çalışmalar yoğun bir şekilde sürüyor.

Derelerle ilgili önemli çalışmalar, özellikle sel felaketlerinin yaşanmaması, derelerin temizliği çok önemli. 1-1,5 yıl önce yaşanan sel felaketi sonucunda devamlı sel basan bölgeyi komple kaldırdık. Orada artık şu anda rekreasyon alanı olarak düzenliyoruz. Evet, Gemlik ve diğer düzenlemelerle birlikte Bursa'mızın her köşesinde yoğun bir faaliyet var.

Hayvan barınakları, sahillerin temizlenmesi. Geçtiğimiz günlerde çevreyle ilgili en önemli toplantılardan biri de Pazartesi günü İstanbul'da gerçekleşti. Burada özellikle Marmara ve Karadeniz'in temizliği konusunda önemli bir çalışmaya imza atılmış oldu. Burada da görüldü ki özellikle Marmara Denizi ve Karadeniz'in kirlenmesi, sularımızın kirlenmesi çok önemli. Milyonlarca çocuğumuz yılda, su kirliliğinden hayatını kaybediyor; buna bağlı hastalıklardan dolayı hayatını kaybediyor ve bu denizler, bu suların temizliği tabii ki tüm dünyayı ilgilendiren global bir sorun. Bu kirliliklerin de büyük oranda sebebi karasal kirliliklerden oluşuyor ve %85'lerin üzerinde, %90'lara yaklaşan oranda karasal kirliliklerden oluşan bu çevreyle ilgili çalışma konusunda kentlerimize büyük görev düşüyor. Çünkü başta sahillerimizde bulunan 10.000'in üzerinde üreten fabrikanın atıklarıyla ilgili olsun, gerekse tüm sahillerimizde bulunan 1257 belediyenin atıkları ve kentlerin atıkları ki bu 1257 belediyenin yaklaşık üçte birinde kanalizasyon hemen hemen yok ve sağlıklı bir arıtma sadece yaklaşık %10'unda var. Bu da gösteriyor ki kentlerimizin temizliği ve denizlerimizin, suların temizliğiyle ilgili kentlerimize büyük görev düşüyor. Bu konuda yapılan çalışmalarda bize de, kentimizde özellikle çevre emisyonu konusunda, direkt atıklarını deşarj eden, zehirli atıklarını direkt deşarjlayan kuruluşlarla ilgili çalışma yapma bizim en önemli görevlerimizden.

Bizler de bu konuda Sağlıklı Kentler Birliği'nin bugünkü toplantısında sadece deprem değil, sağlıklı bir çevre için çevrenin de kirletilmemesi gerekiyor. Bununla ilgili olarak da özellikle, tabii ki kirlettikten sonra temizlemek çok çok daha zor Batı'nın yaptığı gibi. Biz de daha yolun başındayız, yarısındayız. Onun için bizler bu konuda çevreye saygılı olan firmalar, kurum kuruluşları ödüllendirme yoluna gittik ve gidiyoruz. Sağlıklı Kentler Birliği olarak bunu da başlatmış oluyoruz. Geçtiğimiz gün Bursa'da bununla ilgili olarak çalışma yaptık ve Bursa'mızda örnek kuruluşlar, örnek sanayi bölgeleri, arıtma tesislerini en güzel şekilde yapan ve çalıştıran; çünkü arıtma tesislerini yapmayan kuruluşlar aynı zamanda burada da bir haksız rekabete sebep olmuş oluyor. Hem maliyet giderleri daha düşük oluyor, girdileri daha az oluyor, daha çok para kazanıyorlar ve bu konuda arıtma tesisi yapan, çevreye duyarlı olan ve bu işi hakkıyla işleten kuruluşlar da cezalandırılmış, onların maliyeti daha yüksek olmuş oluyor. Bizler de buradan yola çıkarak, burada örnek çalışma yapan kurum kuruluşları, sanayileri, organize sanayi bölgelerini ödüllendirme, diğerlerinin de cezalarını artırma konusunda yoğun faaliyet gösteriyoruz. Bursa'mızda son üç yıl içinde 58 fabrikayı kapattık, yani işyerini. Bunlar başta tekstil boyahaneleri 20'nin üzerinde, 8 tane kadar dericiydi yanlış hatırlamıyorsam ve diğer kaplamacısı ve döküm ve diğer sektörlerle birlikte 58 işyeri, fabrika kapatılmış oldu ve bunlar başka imalata geçiyor. Boyahane konfeksiyona geçsin, dokumaya geçsin. Çevreyi kirletici kişilere ve işletmelere bizim ihtiyacımız yok çünkü bunu hakkıyla yapan işletmeler zaten var. Sanayide bu kapasite zaten var. Yeter ki çevreye karşı bu suçu işlemeyelim. Bu çevre, bu su, bu toprak ve bu hava gelecek nesillere de lazım, bizden sonraki kuşaklara da lazım. Onun için bizler burada aynı zamanda bu kampanyayı da başlatmış oluyoruz. Biz ilkin Bursa'da gerçekleştirdik. Bunla ilgili belediyelerimize duyuruları yaptık ve burada Belediye Başkanlarımız, Belediye Yöneticilerimiz bizlere geri dönüşleri yaptılar. Bursa'da yaptığımız gibi diğer kentlerde de, özellikle bu çevreye saygılı olan ve çevre konusunda yatırım yapan işletmeleri tekrar ödüllendirme çalışmalarını diğer illerde de yapalım ve toplu olarak en son bir merkezde de, herhalde İstanbul'da da güzel bir ödül töreniyle bunu tüm Türkiye'ye ve dünyaya duyuralım.

Bu konuda Türkiye'nin geldiği noktayı ve Sağlıklı Kentler Birliği olarak atılan adımı da inşallah en güzel şekilde sonucunu alalım diyorum. Bu yaptığımız çalışma inşallah örnek olmuş olacak ve tüm kentlerimizde de bunu gerçekleştirmiş olacağız. Bu konuda katkılarınız için tekrar teşekkür ediyorum. Evet, bugün burada yeni bir Genel Kurul'umuzu gerçekleştiriyoruz. Biraz sonra değerli hocalarımız burada, kendi konularında bizlere güzel sunumlar yapacaklar. Değerli hocalarımız, öğretim görevlilerimiz, kurum, Bakanlık temsilcilerimiz, Müsteşarımız hepsi buradalar. Ben kendilerine şimdiden teşekkür ediyorum ve alınacak kararlara saygıyla ve öncelikle uyacağımızı, burada Sağlıklı Kentler Birliği olarak bu konuda örnek olma misyonumuzu en güzel şekilde yerine getireceğimizi belirtmek istiyorum. Yine bu arada yeni üyelerimiz İzmir Urla, İstanbul Adalar ve Mersin Tarsus Belediyeleri'ne tekrar aramıza hoş geldiniz diyor ve hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Prof. Dr. Nihat TOSUN
Sağlık Bakanlığı Müsteşarı

Ben özellikle Sağlık Bakanlığı'nın Müsteşarı olarak buraya davet edilmemden dolayı büyük mutluluk duyduğumu, sık sık, tek tek belediyelerle görüşmelerimizdeki problemlerimizi ve taleplerimizi dile getirmek için çok önemli bir meclisten sizlerle birlikte, yine bu taleplerimizle ve değerlendirmelerimizle ilgili birkaç, görüş belirtme fırsatı bulmaktan dolayı bu teşekkürlerimi hem Sayın Başkan'a ve kurumunuza iletiyorum.

Her işin başı sağlık. Sağlık bittiğinde zaten hayat bitmiş oluyor. Buradaki "Sağlıklı Kentler" tabirini, bir bilgisayar hastanesindeki hastane tabiri veya kanepeler hastanesinde ve acil bilmem yol yardımındaki sağlığa atfedilen ibareler gibi algılamıyoruz. Çünkü hayatımızın hem sağlıklı ilerlemesi, hem sağlığa ihtiyaç olduğu anda, ihtiyaç olduğu her noktada, en hızlı şekilde bu hizmete ulaşabilmemiz açısından, bütün bu planlamalarda ve çalışmalarda, sağlık ve sağlıkla ilgili karar vericilerle beraber hareket etmemizin önemi çok nettir ve açıktır.

Birkaç, günlük hayatla ilgili, örnek vermek istiyorum. Bu spotlarda önemli bir şey vardı. Engelli bir vatandaşımız yola çıkmak istiyor ancak yola çıkamıyor. Sonra ona yola ineceği, engellerin kaldırıldığı bir şehir, zannediyorum bu sene sonuna kadar bütün ülkenin böyle bir zorunluluğu var AB standartlarından dolayı, sonra bu engeli kaldırıyoruz ve o vatandaşımız kendi ihtiyacını kendi kendisine, günlük yaşamını devam ettirecek bir konuma geliyor. Ama başka ihtiyaçlarımız da var. Yüksek apartmanlar yapıyoruz. Şimdi otopark zorunluluğu koyduk, asansör zorunluluğu koyduk. Ama bir kişi 5. katta, 10. katta banyoda duşta ayağını kırsa, kalçasını kırsa onu aşağı nereden indireceğiz? Yangın olduğu zaman pencereden alabiliriz. Asansörden indireceğiz. Asansöre nasıl bindireceğiz? Dikine mi bindireceğiz? Bunun gibi her halükarda, her müdahaleyi düşünerek planlamalarımızda, Şehircilik Bakanlığı'nın da planlamalarında, benim kendi kanaatime göre belli bir yükseklikten sonraki asansörlerin yatay bir şekilde vatandaşların, cenazelerin de hastaların da çıkabileceği büyüklükte artık konulması lazım. Bunu son derece önemsiyoruz.

Bugün 150.000'i aşan bir hasta sayısı ile evde hasta bakım hizmeti veriyoruz, evlere gidiyoruz. Bunları çok daha iyi görüyoruz. Düşünün, eğer bir ağır hastanız varsa, evde bakmak zorundaysanız, bu hastayı zemin kata bakmak zorunda kalıyorsunuz bugün; üçüncü beşinci katlara çıkaramıyorsunuz. Bu türlü problemler başına gelenler biliyor. O halde biz beşinci katta da yaşama hakkı olan bu türlü problemleri insanların o haklarını kullandırtmalıyız onlara. Nasıl artık bir araçlık otopark yetmiyorsa, artık ikinci araçlık otoparklar koyuyoruz. Bazı daha lüks yerlerde üçüncü araç da konuluyor. Demek ki bizim, eğer böyle bir toplumsal olarak dikine yaşayacaksa, buralardaki bütün planlamalarımızı en ağır durumda olan insanlar için planlamamız lazım. Demek ki biz buralarda varız.

Bir diğer önemli planlama hususu. Şehirlerde 24 saat yaşayan yerler hastaneler; yani 24 saat açık olan kaç tane birim var şehirlerde? Düşündüğümüzde çok az yer var. Karakollar var, otobüs terminalleri var. Onlar da belli saatten sonra şeyi çok az alabiliyor veya birçok yerde metro kapanıyor. Tokyo'ya gitmiştik; dünyanın en büyük metrolarından birisi, 12 ile 5 arası kapatıyorlar, bakım yapıyorlar ama hastane için böyle bir şey söz konusu değil. O halde hastane için planlarken de biz çok ciddi destek istiyoruz? Nasıl destek istiyoruz? Şehrimiz şu tarafa geliyor. O halde şehrin o taraftan 3 kilometre ileriye bir hastane yapalım. Bize yer orada gösteriyorlar. Peki, orada bir hastane yaptık. Şehir ne zaman oraya gidecek? 20 sene sonra. 20 sene içinde ne yapacağız? Şehri oraya taşıyacağız. Nasıl

taşıyacağız? Vatandaş kendisi gidecekse rutin muayeneye, öyle gidecek veya acil hasta olduğunda biz ulaşacağız.

Tabii acil hasta olduğunda artık günümüzün ihtiyaçları çok değişti. Biz acil hastaya sadece araçla ulaşmıyoruz, giremediğimiz yerlere motosikletle de giriyoruz. Hâlbuki biz her yere helikopterle de girmek istiyoruz. Artık yollarımızda, ben Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı'mıza sık sık söylüyorum, artık duble yollarla övünürken "Bana helikopter ambulanslarımı indireceğim yollar yap." Yaptığımız şehir içindeki geçişlerde, yollarda ambulanslarımızın geçeceği güvenlik şeritleri yapalım.

Burada ben şu spotla ilgili bir şey arz etmek istiyorum, Bakan Yardımcı'mıza iletmıştim. Çok önemli bir kültür olarak, o engelli arkadaşımız yola çıktığında, orada bir-iki araç gelsin ve dursun. Yani orada sanki mesela ben bekledim "İleriden bir araç gelecek mi, tehlikeli bir şey olacak mı?" diye. Bu mesajı da verelim. Gördüğümüz gibi, toplumumuzun, sizler de yaşadığınız gibi, her alanında, yaşadığımız her yerde, yaptığımız her binada, yaptığımız her işte sağlık birinci önem arz ediyor. İnsanın korunması birinci önem arz ediyor.

Eğer güzel bir, estetik bir şekil yapıyorsa, bu şekilde sivrilere insanın ulaşamayacağı yerlerde olması lazım. Bu bile son derece önemlidir. Evet, estetik bir şey yapıyoruz ancak çocuk oraya gidip kafasını çarpmaması lazım, kafasının ayağının orada yarılmaması lazım. Bütün bunlar, hayatımızın ne kadar içinde sağlıkla ilgili düşüncelerin olması gerektiğini bize gösteriyor. Biz bu diyaloglarımızı, bu çalışmalarımızı sıklıkla belediyelerimizde yapıyoruz. Hatta Sayın Başkanımızın şehrinde, Bursa'da büyük bir şehir hastane kampüsüyle ilgili üç ayrı bölgede de böyle bir görüşlerimiz devam ediyor.

Hastaneye ne zaman lazımsak, kaç saat sonra lazımsak o kadar uzağa yapalım. Yani eğer "Bir saatte gitsek mühim değil, gidebilirim." diyorsak olur; bir saatlik uzağa yapalım. Biz bu konudaki anlayışınızda vücudun kalbi nereye koyabilirsek, hastaneyi de oraya koyun. Ne kadar genişlikte koyalım? İnsanlar binalardan çıkıp nefes alacakları bir yere koyalım. Hastaneye geldiği zaman, hastanenin içinde, hastanenin dışında nefes alacak bir yerde olsun. Tabii konumuz bizim hastaneler fiziki yapılar olmadığı için ben o konuyla ilgili slaytlar ve benzer şeyler getirmediğim. Ancak biz, yeni fiziki yapılarımızda hastanelerle ilgili, hem hastanenin içinde hem hastanenin dışında insanların sağlıklı bir şekilde nefes alabilecekleri, rahat edebilecekleri yaşam alanları oluşturuyoruz. Bütün bunlar yine siz yerel yönetimlerle oluyor.

Toplumun ekseriyetinin şehir içinde yaşadığını düşündüğümüzde de demek ki medeniyetin gereği de şehirlerimizde de gelecekte sağlıkla ilgili planlamaları bilip buna göre kendi planlamaları yapmamız. Biz, hastanelerin sayılarını mı artırmak istiyoruz? Hayır, bugün Türkiye'de hastane yatak sayısını artırmak istemiyoruz ama niteliğini artırmak istiyoruz.

Başka bir şey yapıyoruz. Aile hekimliğimiz var. Aile hekimliklerini mahallelerin aralarına kadar, orada sağlık hizmeti alabilecek yerlere kadar ulaştırmak istiyoruz, en ücra yerlere kadar. Belediyelerimizden çok ciddi destek alıyoruz; bunu daha farkında ve daha ileri derecede almak istiyoruz. Bize ASM'ler yer gösterebilirler onları yapalım veya 112 istasyonları yapacağız. İnsanların da en kolay ulaşabileceği, ışığı veya diğer trafik kurallarını ihlal etmek zorunda kalmadan hareket edebileceğimiz yerlerde konuşlanmasını arzu ediyoruz. Biz trafik uzmanı değiliz ancak trafik uzmanı olan birimler, bu konuda bize ciddi destek sağlaması lazım.

Gelelim bugünün gündemine, konusuna; yani olağanüstü hallerde, afetlerde, depremlerde planlama. Bir depreme şehir ne kadar hazır? Bu hazırlığın başında, bu tür afetlerde iki şey düşünüyoruz: Bir; insanların canlı çıkması. İki; çıkan insanların tedavi edilmesi. Bunların ikisinde de biz varız. Nasıl varız? Canlı çıkması için o enkaz altında yaşaması lazım. Çıktıktan sonra, anında yerinde müdahale etmesi lazım. Bugün şunu gururla söyleyebilirim ki, dünyada afete müdahale, afet sırasında ve afet sonrasındaki bu türlü ilk yardım desteği ve müdahalesi açısından dünyadaki en güçlü sağlık birimlerinden bir tanesi Türkiye’de. Ya birincidir ya ikincidir. Yani ben ikinci diyeyim, birinciliğini artık bugün DSÖ de söylüyor ama ben mütevazı davranayım.

4000’in üzerinde, enkaz altındaki hastaya serumunu takıp müdahale edebilen, olayda birinci saatinde olabilen, Van depreminde bizi 40. dakikada, bizim ekiplerimiz köylerde idi. 20. dakikada Ankara’da kriz merkezinin başında ben oturuyordum. Bakan Bey birinci saatte havada deprem bölgesine inmek üzereydi ve bizim o gece Van’daki depremimize 150’nin üzerinde ambulansımız ulaştı. Biliyorsunuz saat 2’de deprem olmuştu. Gece 12 olduğunda, bizim 700 kadar bu kurtarma ekibimiz bölgedeydi. Bu bütün ülkemizdeki paydaşlarımızla beraber paylaştığımız ve geldiğimiz bir nokta.

Bu olağanüstü hallerde sağlık hizmetlerinde ne lazım? Bize fiziki anlamda çok fazla bina filan lazım değil buralar için; bu, afet müdahalesi için. Bir çölün ortasında, iki saat içerisinde, 50 yataklı bir hastaneyi kurabiliyoruz. O halde bize orada bir çöl lazım, yani bir boş alan lazım öncelikle. Bunu sağladığımızda biz orada olabiliyoruz. Bu başta Sayın Başbakan’ımızın olmak üzere, bütün beraber çalıştığımız kurumların destekleriyle geldiğimiz nokta.

Bir de sağlık kentleri konumuz var. Sayın Başkanımız, Belediye Başkanımız bahsetmişlerdi. On yıldır devam eden “Sağlıkta Dönüşüm Programı” bugün sadece Türkiye’de değil, dünyada da önde konuşulan, her zaman gıpta ile bakılan ve hemen hemen bütün gelişmiş ülkelerin de ibret almak istercesine bunun nasıl başarıldığını araştırılan, araştırma konuları olan bir, doğrusu başarı öyküsü. Yine bunu da biz kendimize has, bütün paydaşlarımızla, yerel yönetimlerimizle, valiliklerimizle, diğer bakanlıklarımızla ve özellikle sağlık çalışanlarımızla başarıyoruz. Sağlık çalışanı derken ben birkaç rakam hemen size vereyim. Bakanlığımıza bağlı taşeron hizmetleri alıp-veren geçici işçiler de dâhil olmak üzere 470.000 personelimiz var. Özel sektörü ve üniversiteleri de saydığımızda bu rakam 700.000’i aşıyor. Bütün bunlarla beraber başardık. Bütün sistem değişti. Teknolojiyi, yüksek teknolojiyi dünyada en ucuza kullanan sağlık sistemine sahibiz bugün ama bir şeye daha ihtiyacımız var. Bu insanlarımız en güzel fiziki alanlarda tedavi olmak zorundalar. Eskiden bir kamu kuruluşuna KİT’lere gittiğimde ben gıpta ediyordum. Çünkü hastaneye gittiğimizde hastanelerin fiziki anlamda yerleri kötüydü ama bir KİT’in binasına gittiğimde her yer mermerinden turalım, her şey süperdi. Günde oraya 100 kişi gidiyor. Bunu yani çok gördüğüm için söylemiyorum ama insana en çok nereyi kullanıyorsa en iyi orası olması lazım. O halde en çok, en acil zaman ihtiyacımız olan yerler, en iyi hastaneler olduğuna göre en iyi de hastaneler olması lazım.

İnsanımıza nitelikli hasta odaları olsun istiyoruz. Biz biliyoruz çok kişilik odalarda yattığımız zaman, büyük çoğunluğunuz bunu yaşamışsınızdır. Ben 15 yaşında dedeme refakatlik etmiştim hastanede. Özür diliyorum, ihtiyacı olduğu zaman, tuvalet ihtiyacı yerinden kalkamıyor. Diğer hastalar öbür tarafa dönüyor, ondan sonra o hasta orada utanıyor yapamıyor, ya kabızlık oluyor ya başka bir şey, bakıyorsun gece altına kaçırıyor filan. Ama o refakatçisi yanında eğer 10 gün kalıyorsa duş alamıyor, yüzünü bile doğru dürüst yıkayamıyor, koridorun öbür tarafındaki tuvalete gitmesi lazım. Şimdi tek veya iki kişilik odalar, hepsinin içinde banyo tuvaleti olması lazım.

Şu anda %40'a ulaştık ama fiziki anlamda hastanelerimizin kendi yapısı buna müsaade etmeyebiliyor, teknik olarak müsaade etmiyor. O zaman bunları yapacağımız daha teşekküllü, geleceğin hastanelerini inşa etmemiz lazımdı ve bunların planlarını yaptık. Bugün onlara başladık. Artık şehir hastaneleri dediğimiz sağlık kentleri inşa etmeye başladık. Şu anda başladıklarımızdan Ankara'daki ve Kayseri'deki üç sağlık kentinin, şehir hastanesinin ihaleleri bitti. Onların bir kısmını yer tespiti yapıldı. Öbürlerinin zemin etütleri bile başladı. Hızlı olsun istiyoruz.

Bu bahsettiğimiz kampüsler Ankara'daki iki şehir hastanesi; dünyanın kendi alanındaki en büyük hastaneleri. Ama biz böyle bir şehir hastanesi planlarken tek başımıza planlamıyoruz. Biz içinde hayal ettiğimiz her şeyi koymaya çalışabiliriz ama oraya hastanın ulaşmasını sağlayacak olan yerel yönetim, belediye sağlayacak; ulaşımı belediye sağlayacak. Onun kanalizasyonundan, suyundan, elektriğinden... Bütün bunlarla ilgili taraflarla görüşmek durumundayız ve bunları görüşüyoruz. Bütün bunlarla baktığımızda aslında şehirciliğin içerisinde sağlık hizmetlerinin, sağlıkla ilgili birimlerin ve alanların ne kadar çok önemli olduğunu, planlarken sağlık görevlileriyle ilgili, sağlık otoritesiyle ne kadar çok birlikte hareket etmemiz gerektiğini çok iyi anlıyoruz. Tabii burada bir avantajımız var. Sizlerle konuşurken zaten bu şuurla olan belediyelerle görüşüyoruz. Tabii arzumuz bütün belediyeler ile aynı diyalog içerisinde olalım. Sonuçta verilen hizmet oranın halkına, oranın yerele o belediyenin yine asil görevlerinden, asli görevlerinden birisini veriyoruz ve beraber veriyoruz. Bütün bu düşüncelerim, bizim sizlerle ne kadar çok daha yakından beraber çalışma yapmamız gerektiğini, hem yerel yöneticilerle hem konuyla ilgili akademisyenlerle, teknik adamlarla ne kadar çok daha çalışmamız gerektiğini bize de gösteriyor.

Ben bu toplantı ile bu farkındalığının kendi adıma biraz daha arttığını söylemek istiyorum. Bütün bu düşüncelerimi sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duyduğumu, belediyelerle çalışırken hastane yeri konusunda, hastane ihtiyaçları konusunda en büyük anlayışı yine sizlerden gördüğümü de söylemek istiyorum, bunu da paylaşmak istiyorum. Bazen kendi yerel siyasi güvenlikler gerekçesiyle engeller de görebildiğimizi ama yine bunu sizlerle aşacağımızı, sizlerle aşabileceğimizi ve yine sizin şehrinize, sizin beldenize beraberce hizmet verme açısından bütün bu zorlukları beraber aşabilme, çocuklarımıza 15. kattan hastasını, hastayı sedye ile asansöre sığacak bir apartman ve parklarda sadece oyun parklarında değil, gidip oturabileceğimiz, çay içeceğimiz parklarda da insanların devamlı engellerle düşüp kollarını burkabileceği bir yer, yön, şeyden daha uzak, görsel olarak da insanın içini dinlendiren, rahat ettiren yeni şehirleşme çalışmalarında bulunmak ve bu şehirlerimizin olağanüstü afetlere, olağanüstü olaylara dirençli, böyle bir şey Allah göstermesin başımıza geldiğinde de yine hep beraber "Keşke şu yolu da şuradan daha geniş yapsaydık, keşke şurada bir meydan daha bıraksaydık, buraya çadır kursaydık" gibi düşüncelere kapılmadan beraberce bir gelecek ve hayat diliyorum hepimize dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

Muhammet BALTA
Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcısı

Türkiye'nin sağlıklı bir ülke olmasına katkıda bulunan ve bu sağlık alanında reformların altına imza atanlardan bir tanesi de hemşerimiz Sayın Sağlık Bakanı Müsteşarımız Sayın Nihat Tosun, özellikle yeşil Bursa'mızın yeşilliklerine güzellikler katan, belediyeçilik örnekleri veren, az önce de seyrettiğimiz, zevkle seyrettiğimiz sağlıklı kentlere örnek Bursa'mızın Büyükşehir Belediye Başkanı, Türkiye'mizin, Türk dünyasının Mühendislik ve Mimarlık Birliği'nin Genel Başkanı çok değerli kardeşimiz Doktor İlyas Demirci, değerli Belediye Başkanlarımız, sivil toplum kuruluşlarının değerli temsilcileri, bizleri yetiştiren ve bu hale gelmemizde katkıları olan saygıdeğer hocalarımız, hanımefendiler, beyefendiler, basımızın çok değerli temsilcileri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'mız adına hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Öncelikle Türkiye'mizde ve dünyada çalıştığı kurumu ve ismini de markalaştıran Çevre ve Şehircilik Bakanı'mız Sayın Erdoğan Bayraktar Beyefendi'nin de sizlere selamlarını ve saygılarını sunuyorum. Özellikle bu toplantıya katılmak çok istediler ancak daha önemli bir görev olduğundan dolayı buraya katılamadılar. Üzüntülerini de burada ifade etmek istiyorum.

Bu toplantıda olmaktan ben de mutluluk duyuyorum. Özellikle ülkemizin 81 vilayetinde sadece sağlıklı kentler değil, 644 sayılı kanun hükmünde kararname ile kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'mız özellikle sağlıklı kentler, sağlıklı köyler, sağlıklı yaylalar, sağlıklı meralar ve ülkemizin 780.000 kilometrekaresinde, her alanında yaşayan insanlarımızın sağlıklı bir ortamda yaşaması için çalışmalar yapan, hava, su, toprak ve toprağın üzerinde yapılan imalatların en sağlıklı şekilde yapılmasında katkıda bulunan, görevleri olan bir bakanlıştır. Şimdi, az önce konuşmalarında hem Sağlık Bakanlığı'mızın çok değerli Müsteşarı, Büyükşehir Belediye Başkanımız, Trabzon Belediye Başkanımız, inşallah yakın bir gelecekte Büyükşehir Belediyesi olacak, hepsi bu alanda yaptığı ve yapacağı çalışmalardan bahsetti. İşimizin zor olduğunu her zaman düşünüyoruz ancak böyle yerel yöneticileri, ortaklarımızı, paydaşlarımızı da gördüğümüz zaman Bakanlık olarak işimizin kolay olduğunu düşünüyoruz.

1900'lü yıllarda Dünya nüfusu yaklaşık 1 milyar civarındaydı. 21. yüzyılda şu anda 7 milyar civarında bir nüfus yaşamakta dünyada. 2050 yıllarında da bu nüfusun 9 milyar olacağı düşünülmekte. Ülkemizde 1950 sonrası görülmeye başlanan hızlı nüfus artışı, göç olgusunu da beraberinde getirmiştir. Kırsaldaki nüfusun kente yığılması, kentlerde önemli bir konut sorununu yani gecekondulaşma sürecini başlatmıştır. Bugün, şehirlerinde birçok problem, özellikle büyük şehirlerde, birçok göç alan büyük şehirlerde birçok problem, fakirlik, eşitsizlik, kirlilik, işsizlik, iş arayan insanlar, hizmetteki zorluklar, toplumsal bağlılığın azlığı, konut ve diğer alanlardaki düşük kalite önemli ölçüde birbirleriyle ilişkilidir.

Bu durumu ortadan kaldırmak, kaldırmayı hedefleyen "sağlıklı kent" kavramı ise, kentteki önemli değerleri yenilemek ve yeni mekânlar yaratmak, bunun yanında kent ulaşımında, konut alanlarında, yeşil alanlarında yeni ve güzel fiziksel alanlar oluşturmak, sosyal bütünleşmeye zemin hazırlayarak toplumun gelişmesine ortam sağlamak, hastanelere yüksek seviyeli ulaşılabilirliği temin etmek, kişinin, ailesinin korunması, çevresiyle görüşebilmesi, yeme-içme ihtiyacını sağlayabilmesi, güvenli ve özgür bir biçimde yaşamasına gerçekleştirebilmesini sağlamak şeklinde farklı bakış ve çalışma alanlarına göre tanımlanabilmektedir.

Az önce bu söylediklerimizin hayata geçirilmesinde, özellikle Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı'mızın sunumunda da anlaşılmakta, Sağlık Bakanlığı Müsteşarı'mız da bu alanlarla alakalı görüş ve düşüncelerini ifade etmiştir. Sağlıklı Kentler projesi Bakanlığımız tarafından yapılmaya çalışılan kentsel dönüşüm projeleriyle bire bir uyuşmaktadır. Bakanlığımız kentsel dönüşüm ile çağdaş ve modern şehirler oluşturmayı, yoksulluğu azaltmayı, doğal kaynakları korumayı, özellikle gecekondulaşmayı azaltarak gecekondulu bölgelerindeki illegal oluşumların önünü kesmeyi, iş potansiyelini artırarak ekonomiyi canlandırmayı ve insanlarımıza daha güvenli ve mutlu ortamlar sağlamayı hedeflemektedir.

Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında kanun tasarısı, tam bu amaca hizmet etmektedir. Ülkemizdeki yapı stoğunun kontrol edilerek riskli yapıların hızlı ve ivedi şekilde tespitine, bertarafına ve yerine sağlıklı hayat sürdürebilecekleri yapılar yapılmasına ve bu kapsamda sosyal gelişmeye yönelik düzenlemeler içermektedir. Özellikle bu kanunun temel dayanağı can güvenliği olup vatandaşlarımızın güvenli ve sağlıklı konutlarda hayatlarını sürdürmelerine yönelik uygulamalar içermektedir. Bu özelliğiyle birçok kanundan daha öncelikli olup uygulama araçlarının hızlı ve etkin şekilde hayata geçirilmesi gerekmektedir. Kanun tasarısının özü anlaşma esaslı olup vatandaşlarımızla anlaşma yoluyla onlara güvenle oturabilecekleri konutlar yapmayı amaçlamaktadır.

Bunun yanında, 2003'ten bugüne kadar yerel yönetimlerle müştereken yürütülen kapsamlı kentsel yenileme çalışmalarıyla 251 projede belediyelerle mutabakat sağlanmıştır. 184 projede toplam 256.000 konutluk gecekondulu dönüşüm çalışmaları projelendirilmiş, 137 bölgede yaklaşık 64.000 konutluk uygulama başlatılmış, projelerden 47 projeyse tamamlanmış olup yaklaşık 45.000 konut üretilmiştir.

Sağlıklı ve kentlerin oluşmasında en büyük etken yerel yönetimlerin güçlendirilmesidir. Günümüzde vatandaş ayağına getiren değil, vatandaşın ayağına giden bir devlet anlayışı vardır artık. Eskiden bu makamlarda oturan insanlar devletin fiziki mekânları da somurtkan bir durumu vardı, fiziki mekânlar da insanlara soğuk bir bakışı vardı. İçerisindeki insanların da bir somurtkan yüzü vardı. Yaklaşık 10 yıldan beri bu anlayışla, bu zihniyet değişikliğiyle artık devletin fiziki mekânlarının da içerisi gülüyor, o fiziki mekânları süsleyen en kutsal varlık olan insanların yüzleri de gülüyor. Bu, esasında Türkiye'de çok önemli olan, hizmetlerden daha önemlisi olan bir zihniyet değişikliğinin, insanların lehine olan bir zihniyet değişikliğinin ifadesidir. Bundan mutluluk duyuyoruz. Burada görev yapan bu arkadaşlarımızı, kardeşlerimizi de tebrik etmek istiyoruz, kutluyoruz. Niye? En kutsal varlık olan insana hizmet, onun Sayın Başbakanımızın ifadesiyle "hizmetkârı olmak" bizler için en büyük onur kaynağıdır.

Bizim güzel ülkemizin güzel insanlarını, hizmetin ayağına getirilmesi, gerektiğinde tüm karar organlarına etkin bir şekilde katılmayı sonuna kadar hak etmektedir. Özellikle bu manada yerel yönetimler, hükümetimiz döneminde çok büyük önem verilmiş, idarenin bütünlüğü ilkesinden hareketle yerel yönetimleri hizmet odaklı bir anlayışla daha da güçlendiriyoruz. Hükümetimiz döneminde yerel yönetimlerimizle ilgili olarak Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu, İl Özel İdaresi Kanunları yeniledik ve Mahalle İdareleri Birlikleri Kanunu'yla İl Özel İdareleri'ne ve Belediyelere genel bütçe gelirlerinden pay verilmesi hakkında kanun çıkarttık. Hükümetimiz döneminde yapılan bu düzenlemelerle yerel yönetimlerimize aktarılan kaynak 2002 yılında 4,7 milyarken 2012 bütçesinde ayrılan pay yaklaşık 31,5 milyar. Yani aradaki farkı sizler de görüyorsunuz. Nereden nereye geldi. Belediyelerimizi ve İl Özel İdareleri'mizi Anayasa'mızda belirtilen "Yerinden Yönetim" ilkesine uygun olarak yeniden ele alarak, çok temel sorunları çözüme kavuşturduk. Bu

reformlar sonucunda, Belediye ve Özel İdarelerimiz, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını çözme imkân ve kabiliyetine kavuşmuştur. Büyük kentlerimiz birçok alanda dünya kentleriyle yarışmaya başlamıştır. Hatta şunu ifade etmek isterim; dünya kentlerinde belki ilk sıralara oturmuştur. Yerel yönetimlerdeki yetkilendirmelere uygun olarak merkezi idari değişiklikler yapılarak uyum sağlanmıştır. Tüm bu yenilikler sayesinde, bu 10 yıllık hükümetimiz döneminde, yerel yönetimler hizmet ve katılımcı demokrasinin daha fazla parçası haline gelmişlerdir.

Hükümetimizin yerel yönetimler alanında getirdiği bu yeniliklere ilave olarak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak da kentlerimizin ve insanımızın yaşam kalitesini artırmak için önemli çalışmalar gerçekleştirdik.

Çevre Kanunu'nda yaptığımız değişikliklerle kendimize hedefler koyduk. Bu kapsamda, en düşük nüfuslu belediyemizin 2017 yılına kadar atık su arıtma ve katı atık tesislerini işletmeye almasına yönelik yasal düzenlemeleri tamamladık. Çevre korunması için kendimize koyduğumuz hedefleri tamamlamak amacıyla, 2003 yılında 23 milyon nüfusa hizmet verilen 15 katı atık düzenli depolama tesisi sayısını 59'a, hizmet verilen nüfusu da 41 milyona çıkardık. Böylece hizmet verilen nüfus oranını %33'ten %58'e ulaştırdık. Hizmet verilen belediye sayımızı da 150'den 756'ya çıkardık. 2003 yılında 278 belediyede nüfusun %38'inin atık suları arıtılırken 2011 yılı sonu itibarıyla 421 belediyede nüfusun %69'unun atık sularının arıtılmasını sağladık. 2003 yılında 26 istasyonda deniz kirliliği izlenirken 2011 yılı sonu itibarıyla 208 noktada kirlilik izlenmektedir. 2002 yılına kadar hava kalitesi değerleri Sağlık Bakanlığı'na ait yarı otomatik cihazlar ve bazı büyükşehir belediyelerine ait 16 adet otomatik hava kalitesi ölçüm istasyonu ile izlenmekteydi. Bugün itibarıyla, Mart 2012 itibarıyla Bakanlığımız tarafından kurulan ve yönetilen 81 il merkezinde ve bazı ilçelerde en az bir adet olmak üzere tam otomatik hava kalitesi izleme istasyonunu 122'ye çıkardık. Bugüne kadar 714 çöp arabası dağıttık; yani bu bir hafta önceki alınan kararla yaklaşık Türkiye'nin değişik yörelerindeki belediyelerimize 311 çöp aracı daha dağıtacağız.

Burada yaptığımız çalışmalarda şunu açık yüreklilikle ifade etmek istiyorum: Hükümet olarak ve Bakanlık olarak da hiçbir siyasi ayrım gözetmeksizin bütün belediyelere, proje üreten belediyelere yardımda bulunuyoruz. Öncelik çalışan ve çevresi için, belde için, ilçesi için, ili için çalışan, proje üreten belediye başkanlarımıza öncelik veriyoruz. Bunu yanında, yaptığımız çalışmalarda elbette bu. Barajı çevresel sorunlarla alakalı atık su arıtma, katı atık tesislerine verdiğimiz destekte, özellikle insanlarımız kafasındaki çevre bilincini oluşturmak için Bakanlık olarak öncelik yapıyoruz. Allah'a şükürler olsun bu manada, hem belediyelerimizde hem insanlarımızda bu bilinç oluşmuş. İnşallah Büyükşehir Belediye Başkanı'mızın da söylediği gibi kirletmeden temizlemeyi hep beraber öğreneceğiz.

Özellikle bu atıkları da ülke ekonomisine kazandırmak için yeni teknolojilerden faydalanarak, bu atıkları da artık atık değil, ülke ekonomisine kazandırıp para kazanma, aynı zamanda da kendisini finanse edecek bir madde haline getireceğiz. Bu manada çalışmalarımız devam ediyor. Ben özellikle Trabzon'da, belediyelerimiz sadece, bu belediyelerimiz öncülük yapıyordu ama 81 vilayette bir ilklere imza atan Trabzon İl Genel Meclisi'ni de kutlamak istiyorum. Yaklaşık 3 yıldan beri bütün köylerde, yani yaklaşık 480 köyde yaklaşık 3.000 civarında konteynır bu köylere yerleştirilerek çöpler toplanmakta. Ve inşallah Türkiye'de, bütün Türkiye'nin her tarafında, bütün köylerimizde, beldelerimizde, yaylalarımızda, meralarımızda da bu çalışmalar devam eder. Bu sene zannediyorum

yeni uygulamayla yaylalarımızda ve meralarda da çöpler toplanacak. Ben tekrar bütün arkadaşlarımı, duyarlılık gösteren bütün arkadaşlarımı buradan kutlamak istiyorum.

Bizler şu ana kadar sizleri yorduğumuzun farkındayız, hepiniz hakkınızı helal edin. Ben sonuç olarak hava, su, toprağı koruyup sağlıklı kentler, sağlıklı köyler ve yaylalar, özellikle bu Cenâb-ı Allah'ın bizlere verdiği bu doğal güzellikleri, cennet vatanımızın resimlerini, değil gelecek nesillere resimlerini göstermek, asıllarını onlara bırakmak için hep beraber mücadele etmemiz gerektiğini, sadece bu işin belediyeler değil, bütün birimlerce bu belediyelerimize bu konuda faaliyet gösteren ve bu konunun sevdalıları olan insanlara destek vermek, ifade etmek istiyorum.

Özellikle 5 Haziran'da Dünya Çevre Günü olacak. Esasında her gün çevre günü olması lazım. Burada yapacağımız faaliyetlerde "Temiz Türkiye'm!" sloganıyla bizler de yola çıktık Bakanlık olarak. Burada temiz Büyükşehir Belediyeler seçeceğiz. İl Belediyeleri, İlçe-Belde Belediyeleri, hatta temiz köyler seçeceğiz ve onları da ödüllendireceğiz.

Yine sağlıklı bir şekilde sağlıklı yaşamak için yeni şehirler, kentler dizayn etmek isteyen arkadaşlarımıza, özellikle bisiklet yollarını oluşturan belediyelerimizde katkılarımız var. Mesela Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin, İzmit Belediyesi'nde, İlçe Belediyesi'nde bisiklet yollarına destek verdik. Bundan sonra da bunlara destek vermeye devam edeceğiz. Neden? Bisiklet de bir spor dalıdır. Sağlıklı nesiller, sağlıklı insanlar yetişmesine katkıda bulunacaktır. Biz sadece çevresel sorunlarla alakalı değil, bu sağlıklı nesillerin yetişmesine katkıda bulunmak istiyoruz. Biz Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak, ortaklarımız, paydaşlarımız, özellikle Sağlık Bakanlığı, özellikle Milli Eğitim Bakanlığı ve bütün bakanlıkların bu konuda hassasiyetlerini biliyoruz, onları ortak olarak görüyoruz. Bunun yanında en büyük paydaşlarımız, ortaklarımız belediyelerimiz. Belediyelerimizle birlikte bu çalışmaları bundan sonra da yapmayı ve başarının esasında birlikte başarmamız gerektiğini burada ifade etmek istiyorum. Bu konuyla alakalı da inşallah hep beraber yapılacak çalışmalarda birlik ve beraberlik içerisinde daha güzel yaşanabilir şehirler, yaşanabilir bir Türkiye ve yaşanabilir bir ülke olarak Türkiye'mizin daha gelecek nesillere, temiz çevreler bırakırız düşüncesindeyim. Bu manada Türkiye'de yapılan çalışmaların dünyaya da örnek olması düşüncesiyle hepinizi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı adına sizleri saygıyla sevgiyle selamlıyor, bu toplantının Trabzon'umuza ve ülkemize hayırlar getirmesini Yüce Mevlâ'dan diliyor, bütün misafirlerimize Trabzon'a hoş geldiniz diyor, hepinize saygılar sunuyorum, sağ olun var olun.

Ertuğrul GÜNAY
Kültür ve Turizm Bakanı

Çok değerli arkadaşlarım, Sayın Başkan, Başkanlık Divanı, Sayın Bakan Yardımcımız, çok değerli Trabzon'un ve çevre yerleşimlerin konuk Belediye Başkanı, Başkanları, değerli hocalar, arkadaşlarım; ben de hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bugün Trabzon'dan başlayan bir Doğu Karadeniz seyahatinin başlangıç noktasındayım. Öğleden sonra akşamüzeri Rize'ye, yarın akşamüzeri de Artvin'e gidip Pazar günü Artvin'den tekrar Trabzon'a, belki Batum üzerinden tekrar Trabzon'a dönüp Ankara'ya döneceğim. Benim için güzel bir vesile oldu. Alana iner inmez zaten Hamamizade Kültür Merkezi'nin son halini görmek konusunda bir kararımız vardı. Sayın Başkan büyük bir nezaket gösteriyor, Hocamız.

Biz bu merkezin yenilenmesine, Bakanlık olarak milletin imkânlarıyla bir miktar katkı yaptık. Her zaman bunun altını çiziyorum; hiç kimse, devlette kamu görevi taşıyan hiç kimse kendi cebinden çıkarıp bir kuruşu bir yerden bir yere vermiyor. Hepimizin kullandığı kaynaklar kamunun kaynaklarıdır, milletin kaynaklarıdır, devletin tasarruf etmek imkânını bulduğu milletin kaynaklarıdır. Biz de önceliklerini doğru sıralamaya çalışarak bu kaynakları kullanıyoruz. Eğer öncelikleri doğru sıralanmışsa, işimizi doğru yapmış oluyoruz. Öncelikleri kayırma, siyasi amaçla ya da başka amaçla, kişisel amaçla, kayırma amacıyla kullanmışsak o zaman işimizi doğru yapmış olmuyoruz.

Burada galiba doğru bir şey yaptığımızı görüyorum çünkü Hamamizade Kültür Merkezi benim Trabzon'da eskiden beri bildiğim bir merkezdi ama son yıllarda ciddi bir bakıma, yenilenmeye ve yeniden Trabzon'un kültür yaşamına katılmaya ihtiyacı vardı. Belediyemiz bu konuda kolları sıvadı. Biz de Bakanlık olarak bir miktar destekledik ve Trabzon şu anda çeşitli sosyal etkinlikler açısından fevkalade istifade edebileceği bir mekâna kavuştu ama galiba Trabzon bundan daha büyüğüne ve daha iyisine de layıktır. Bunu da burada altını çizerek belirtmek istiyorum. Önümüzdeki süreçte inşallah Trabzon'un birçok alanında, tarihsel mekânlarında, kentsel mekânlarında yaptığımız çalışmaları bir başka alanda da gerçekleştirip daha iyi mekânlara kavuşturmaya çalışacağız.

Trabzon'da bulunduğumuz için bir miktar Trabzon'dan söz etmek istiyorum, kentsel gelişmeyle ilgili. Son yıllarda Trabzon ülkede daha fazla ismini, hatta dünyada daha fazla ismini duyurmaya başladı. Hem yeşiliyle, yaylalarıyla, çevresindeki doğal ve kültürel varlıklarıyla önemli hem de inanç turizminin önemli merkezlerinden birisi haline gelmeye başladı son birkaç yıl içinde ve Türkiye turizmi içinde bir özel destinasyon olarak öne çıkmaya başladı.

Bu çok güzel bir gelişme çünkü Türkiye, dünya turizminin, bu yılın, 2011 sonunun verileriyle, ilk 10 ülkesi içindeydi birkaç yıldan beri. Bu yıl yedinci sıradan altıncı sıraya yükseldi "gelen sayısı" itibarıyla. İngiltere geçen yıl yeni bir gelen sayısı, bir gelişme ifade etmedi; 30 milyonun eşliğindeydi, biz de 29 milyonun eşliğindeydik. Bu yıl biz 31 milyonun üzerine çıktık, İngiltere'nin açıkladığı rakamlar henüz bizim gerimizde. Böylece biz, yedinci sıradan altıncı sıraya çıktık. Gelir itibarıyla da yine dünyanın ilk 10 ülkesinin arasındayız. Tabii büyük ölçüde deniz turizmi ve büyük ölçüde Türkiye'nin güneyine yığılmış bir turizm yapıyoruz. Şimdi derdimiz bizim, mümkün olduğu kadar Anadolu'nun içine gelmeye çalışmak, o yüzden turizmi çeşitlendirmek.

Geçen gün de Bursa'da Arap turizmcileri, çok geniş bir toplulukla kapsayan bir büyük buluşma gerçekleştirdik ki bu Türkiye'de ilk defa bu çapta oldu. Sanıyorum 9 ülkeden, bizim coğrafyamızdan,

Kuzey Afrika ve Doğu Akdeniz coğrafyasından 9 ülkenin Turizm Bakanı vardı, çok sayıda turizm yatırımcısı vardı ve artık Türkiye’de yeşili turizm sunumunun içine, maviyi kattığımız gibi, deniz kıyısını kattığımız gibi yeşili turizm sunumunun içine katmamız gerekiyor, doğayı katmamız gerekiyor, doğa aktivitelerini katmamız gerekiyor.

Sağlık turizmi üzerinden yeni bir alan geliştirmemiz gerekiyor ki yaşlanan Avrupa için Türkiye’nin sağlık imkânları hem kalitesi yüksek hem rakamları bir miktar daha tasarruflu olan sağlık imkânları son derece önemli. Sağlık turizmini yeni bir alan olarak işaretlememiz gerekiyor. İnanç turizmini, kongre turizmini, kış turizmini ki Doğu Karadeniz’in bu alanda büyük potansiyeli var, kış turizmini, golf turizmini, gastronomi turizmini, bütün bu alanları Türkiye’nin turizm sunumu içine katmamız gerekiyor.

Bu çerçevede, Trabzon merkezli olmak üzere Doğu Karadeniz’in büyük bir potansiyeli var. Biz de birkaç yıldan bu yana Faruk Özak arkadaşım ile birlikte başlamıştık. Nusret Bayraktar arkadaşım çok büyük katkı yaptı. Şimdi Erdoğan Bey arkadaşım ile, Sayın Bakan Yardımcım çok yakından biliyor, hep bütün bölge milletvekilleriyle birlikte çalışıyoruz. Geçen 2010’dan bu tarafa, Doğu Karadeniz’de turizm odaklı bir kalkınma projesi gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Bizim Bakanlığımız, öteki bakanlıklarla birlikte üzerimize düşeni yapmaya çalışıyoruz.

Buradaki dikkatimiz şudur: maviyi kirletmeden, yeşili yok etmeden turizm yapabilmek. Yani geçmiş yıllarda Türkiye’de, başka bazı Avrupa ülkeleri de turizmde hızlı sıçramalar gerçekleştirdiler ama betonlaşma yaşandı. Bu bizim ülkemizde de kısmen yaşandı, İspanya gibi bazı Avrupa ülkelerinde de çok yaşandı. Şimdi yeni konsept çevreye duyarlı, maviyi koruyan, yeşili koruyan, hatta mavinin her yıl daha da temizlenmesini sağlayan, denizin ve akarsuların yeşilin çoğalmasını sağlayan yeni bir turizm konsepti ki sanıyorum sizin bu sağlıklı şehirler konseptiniz içinde çevre duyarlılığı da var.

Biz bu çerçevede, mesela son birkaç yıldır Türkiye’de olmayan yeni bir yıldızlama türü başlattık. Şimdiye kadar biliyorsunuz işte üç yıldız, dört yıldız, beş yıldız diye turizm sertifikalandırmaları vardı. Şimdi çevreye duyarlı tesislere, yani enerjiyi dikkatli kullanan, suyu dikkatli kullanan, tarihi, doğayı özenle koruyan tesislere, belli standartları gerçekleştirmeleri şartı altında “Yeşil Yıldız”, yani aldıkları dört yıldızın ya da beş yıldızın yeşille donatılmış olmasını, çevre duyarlılığıyla bezenmiş olmasını sağlayan yeni bir uygulama daha başlattık ki sizin bu “Sağlıklı Kentler” çalışmanızla bizim çevreye duyarlı turizm konseptimiz arasında büyük bir paralellik var.

Tabii bu alanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın, Sağlık Bakanlığı’nın, Gıda, Tarım, Hayvancılık Bakanlığı’nın, bütün birimlerin işbirliği yapması gerekiyor çünkü hiçbir alan tek başına, kendi dallarında bile hiçbir birim tek başına kendi alanında bile başarılı olamıyor. Hayat çok karmaşık ve bütün bu karmaşık mekanizmaların, bütün sorumluların işbirliği içinde çalışması lazım.

O zaman bizim en yakın çalışma arkadaşlarımız Belediye Başkanlarımız, Valiler, Özel İdareler, Belediye Meclis Üyeleri, İl Genel Meclis Üyeleri, Muhtarlar... Hep birlikte, Türkiye’nin topyekûn yaşam kalitesini yukarıya çekmek için çalışıyoruz. Yaptığımız her şey yaşam kalitemizi, kentleşmemizin seviyesini, kentleşmemizin altyapısı ve fiziki altyapısını veya kültür altyapısını yukarıya çekmeye çalışmak. O yüzden çok büyük bir işbirliğine ihtiyacımız var.

Ben de bugün birkaç saat içinde, hızla birkaç yeri gezmek ve görmek istiyorum. Akşamüzeri de Rize'ye gideceğim. Bir noktayı üzüntüyle söylemek istiyorum. Türkiye gerçekten doğası zengin bir ülke. Doğal güzellikleri dünyanın birçok yeriyle kıyasladığımız zaman oldukça varlıklı, özellikli olan bir ülke. Geçmiş yıllarda da bizim mütevazı, kendi içinde bir mantığı olan, kendi içinde bir kurgusu olan, anlaşılabilir ve yaşanabilir kentlerimiz varmış. Bunu bir miktar Osmanlı mimarisi, Selçuklu mimarisi, hatta daha geriye gidiyorum, yani 2000 yıl önceki Roma şehirlerine, Anadolu'daki Roma kültüründen gelen şehirlere baktığımız zaman görüyorum; altyapısı var.

Yani Denizli'nin Laodikya'sı diye hemen Denizli'nin yakınında bir yer kazıyoruz, kanalizasyon tertibatı var, suyun dağılma sistemleri var ama ondan 2000 yıl sonra kurulmuş olan şehirlerimizde, kasabalarımızda ne altyapı var, ne su dağılma şebekesi var, ne işte kent meydanı var, ne ucu bir vadiye veya denize açılan bir yol, sokak, cadde ne de meydan var.

Maalesef biz yaklaşık bir 50 yıl kadar önce çok yanlışlara, yapı malzemesinin kolaylaşmasından sonra kolaycı ve plansız kentler kurmaya başlamışız. Yani aranızda kent konusunda uzman arkadaşlar vardır, beni bağışlasınlar eğer yanlış şeyler söylüyorsam ya da haddimi aşan şeyler söylüyorsam ama bu betonlaşma, briketleşme ve kolay yapı malzemesi plansız, sürekli bir takım kentler oluşmasına yol açmış.

Biz hem tarihsel dokuları bozmuşuz, hem tarihsel dokuları, başka ülkelerde görmediğimiz kadar, kent merkezlerini yıkıp yeniden ve hiçbir şekli olmayan, hiçbir estetiği olmayan, estetikten yoksun kentler kurmaya başlamışız ve cadde, meydan, sokak hiçbir şey bırakmamışız. Şimdi bundan dönmeye çalışıyoruz, bir süreden bu yana bundan dönmeye. Belediye Başkanlarımızın duyarlılıkları belirtmeye başladı, Türkiye siyaseti kentleşmeyi, estetiğe dayanan kentleşmeyi, sadece statüğe dayanan değil, sadece depreme dayanıklı değil, bir de hayatın öteki özelliklerine, öteki ihtiyaçlarına cevap veren kentleşmeyi yeni yeni oluşmaya başladı; ama bazı özellikli kent merkezlerimizde de yeni bir sıkıntı çıkmaya başladı, bu sefer rant kavgası başladı.

Şimdi bu bizim estetiği korumak konusunda, kentlerin tarihsel dokusunu ve geleceğini korumak konusundaki kaygılarımız, bazen ciddi bir rant baskısı altına girmeye başladı. Şimdi Çevre Bakanlığı, Şehircilik Bakanlığı bu konuda, bizim Bakanlığımız bu konuda, belediyeler bu konuda nelerle karşı karşıya kalıyoruz hepiniz biliyorsunuz ama bizim bu konuda tavizkar olmamamız gerekiyor, çünkü bugün bir küçük gruba verdiğimiz taviz, gelecek yıllarda toplumun geleceğine, toplumun gelecekte yaşayacak olan kuşaklarına karşı büyük bir haksızlığa, buradaki küçük bir taviz, gelecek için bir büyük haksızlığa dönüşebilir. O yüzden bunun altını özellikle çizmek ihtiyacı hissediyorum.

Türkiye dünyanın en güzel, en önemli, en tarihsel topraklarındaki bu geçmiş yıllarda, bu geride bıraktığımız yarım yüzyılda yapılan şehircilik hatalarından artık hızla dönmemiz ve kentlerimizi gerçekten yaşanabilir kentler haline dönüştürmemiz gerekiyor. Fiziki altyapısıyla, estetik kaygılarıyla, meydanlarıyla, parklarıyla, bahçeleriyle...

Çok üzüntüyle bazen görüyorum. Avrupa'ya hepimiz gidiyoruz, buradaki Belediye Başkanı arkadaşlarımız. Artık dünyayı, herkes iyi kötü Türkiye'de, gezip dolaşıyor. Gidiyorsunuz hemen Ege'nin karşı yakasına geçiyorsunuz; balkonlarda çiçekler var, teraslarda birer park oluşturulmaya başlanmış. 100 kilometre gidiyorsunuz, 100 kilometre boyunca yolun kıyısına insan eli dokunmuş, bunu fark ediyorsunuz. Çalı çırpı toparlanmış, ağaçların dipleri temizlenmiş. E bu tarafa geliyorsunuz, 100 kilometre gidiyorsunuz, bırakın 100 kilometreyi, Ege'de, Akdeniz'de bir kasabaya şöyle dönüp

bakıyorsunuz, bir tek balkonda çiçek yok; bir tek balkonda çiçek yok ya da bir meydanda, bir sokakta, bir caddede doğru düzgün, böyle bir, bir beceriyle, bir ustalıkla, bir peyzaj mimarı anlayışıyla ortaya konmuş... Bunlar bir güzergâh. Şimdi bunları yapmaya çalışıyoruz ama yani çok geriden bir yerden, çok sıkıntılı bir yerden geliyoruz.

Türkiye turizmde çok iyi bir yere geldi. Bir sorunumuz var bizim. O güzelim, dünyanın her yıl en iyi 100 otelinin en az yirmisi Türkiye’den seçiliyor. En az yirmisi, yirmisi, yirmi beşi, otuzu Türkiye’den seçiliyor. Şimdi yeni bir sınıflandırma yapmaya çalışıyorlar. Her ülkeden 10 otel seçilsin fazla seçilmesin diye çünkü yirmisi, yirmi beşi Türkiye’den seçiliyor ama otelin dışına çıktığımız zaman, otelin arkasındaki sokaklara, otelin girdiğimiz zaman ne yazık ki sunabileceğimiz çok fazla bir şeyimizi yok. Hâlbuki istiyorum ki şık bir kahvehane, şık bir lokanta, tertemiz, taklit Çin yemeği, taklit İtalyan yemeği satan değil; Türk yemeği, Türk mutfağı, Osmanlı mutfağı, Karadeniz mutfağı, Ege mutfağı, İstanbul mutfağı, Bursa arkasındaki kasabalara mutfağı sunabilen güzelim lokantalarımız ve son derece şık düzenlenmiş, mütevazı ama tertemiz vitrinlerimiz ve balkonlarından çiçekler sarkan temiz perdeli evlerimiz olabilsin.

Bu bizim geleneğimizde vardı böyle şeyler. Yani 50 yıl öncenin kasabalarına, kentlerine baktığınız zaman, böyle bir nezahetle, zarafetle iç içe, başkasının hakkına hukukuna da saygılı ama kendi, mekânını da, “Aslan yatağından belli olur” diye bir sözümüz var bizim, bir atasözümüz var. Bu atasözünün gereklerini yerine getiren bir kent yaşamımız vardı ama bu göç süreci ve göç sürecini yönetemememiz ve kentlerin bir rant merkezine dönüşmesi bizi çok ciddi biçimde tahrip etti. Şimdi bu yanlıştan dönmeye çalışıyoruz. Bu yanlıştan döndüğümüz zaman, inanın ki bana, hem kendi hayatımız güzelleşecek hem de Türkiye gelen yabancıların kentleri beğenmesi ve kent içinde dolaşmasıyla turizmden, bugün olduğundan çok daha fazla gelir elde edecek. O yüzden sizin çalıştığınız bu saha bizim için de çok önemli, hepimiz için son derece önemli. Ben göreve başladığımda güzel bir olay olmuştu. Daha 24 saat olmuştu olmamıştı, masamın üzerinde bir davetiye buldum. Urfa’da Tarihi Kentler Birliği toplantısı var.

Hatırlıyorsunuz. Akşam uçağa bindim, sabah orada, 10 gün görev almıştım. Sabah da Urfa’da Tarihi Kentler Birliği toplantısında idim. Ben Belediye Başkanlarımızın bu tür dayanışmalarını, Sağlıklı Kentler Birliği, Tarihi Kentler Birliği gibi dayanışmalarını çok önemsiyorum çünkü bu dayanışmalardan Türkiye’nin gelecek yerleşimi, gelecek şehirleşmesi planlanacak ve gerçekleşecek ve bu bizim için de son derece hayati çünkü bu keşmekeşi, bizim yarım yüzyıldır yaşadığımız bu keşmekeşi mutlaka aşmamız gerekiyor. Sizin bu çabalarınızın bu sürece büyük katkılar yapacağına inanıyorum. Bir kez daha hepinizi bir arada görmekten, Trabzon’da görmekten duyduğum mutluluğu belirtiyorum. Hepinizi saygıyla ve teşekkürle selamlıyorum, sağ olun.

BİLDİRİLER

** Bu kitapta yer alan bildiriler konferansta alınan video kayıtlarının yazıya aktarılmasıyla oluşturulmuştur.*

I.OTURUM: AFETLER VE KENTSEL ALANLARA ETKİLERİ

I. OTURUM

AFETLER VE KENTSEL ALANLARA ETKİLERİ

OTURUM BAŞKANI

Prof. Dr. Cengiz GİRİTLİOĞLU

İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Herkese iyi günler diliyorum. Sağlıklı Kentler Birliği Trabzon Buluşması'na hoş geldiniz diyorum. Bugün birinci oturumda "Afetler ve Kentsel Alanlara Etkileri" konularını içeren üç sunum izleyip dinleyeceğiz. Birinci sunumda Uludağ Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkanı ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışmanı Profesör Doktor Sayın Nilüfer Akıncıtürk "Afetlerin Kentlere ve Yapılara Etkileri"ni, ikinci sunumda İstanbul Teknik Üniversitesi Afet Yönetim Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Profesör Doktor Sayın Mikdat Kadioğlu "Belediyelerde Afet Yönetimi"ni, üçüncü sunumda da İstanbul Üniversitesi Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı Başkanı ve Sağlıklı Kentler Birliği Danışmanı Profesör Doktor Sayın Barış Mater "Kentsel Planlamada Yerbilim Çalışmaları ve Etkileri" konularını ele alacaklar.

I. OTURUM- I.BİLDİRİ

AFETLERİN KENTLERE VE YAPILARA ETKİLERİ

Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK

Uludağ Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkanı

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Afetler, evet. Afetler kaçınılmaz olgulardır. Çevre, doğal ve yapılı çevre, insan eliyle oluşmuş yapılar ve onların oluşturduğu kentler yaşamımızın en önemli olgusudur. Kentler de tıpkı insanlar gibi doğarlar, yaşarlar. Ölürler demeyeceğim çünkü kentleri öldürmeye hakkımız yok. Kentsel bellek, bizi nasıl ki bir insan olarak genetik mimar, mirasımızı, maddi ve manevi kaynaklarımızı evlatlarımıza, gelecek nesillere aktarıyorsak kentlerimizle de, kentsel algılarımızla da biz geleceğe katmanlar olarak, kültürel bir miras, mimari mirasımızı aktarmak zorundayız. Bundan kaçınamayız. Bunun için de gerekli olan tek bir şey var: Yapıların ömrünü uzatmak, sonsuza kadar yapılacak, yaşayacak şekilde inşa etmek, korumak, iyileştirmek, sağlıklılaştırmak ve yaşatmak ve biz bunu yine, evet Bursa’da çok iyi uyguluyoruz.

Yapıların ömrü, hatta ömrü bitmiş yapıları Sayın Başkanımız ve eski Başkanlarımız hayata geçirdi. Bugün en iyi örneklerini, fonksiyonel değişimleriyle gelecekteki nesillere sanki sonsuza kadar aktaracağımıza inanıyoruz. Sağlamlık en önemli kriter; olmazsa olmaz. Tabii bunun peşinde bir yapı ömrünü bitiren o kadar çok neden var ki... Sağlamlık zaten 2000 yıl önce de tarihlenmiş. Bakanımız da bunu güzel bir şekilde özetledi. “Kullanışlılık, sağlamlık, güzellik.” demiş Vitruvius, “Estetik” demiş; ama bugün bir de bunun içine ekonomiklik de girdi. Tabii bir de rant kaygısıyla olan ekonomik bakış bazı değerlerimizi değiştirdi.

İlk, daha 18. yüzyılın başlarında bile İlham Perisinin gösterdiği sağlamlık, bir ağacın köklerinin, bir barınak bu, bir barınağın bir ağacın kökleri gibi tutunmasını bugün de vazgeçemeyeceğimiz bir olgu. Hammurabi kanunlarına bakarsanız, eğer bunları bugün uygularsak çok korkunç şeyler olur ama zamanında o kadar önemli, bir evin yıkılması ve o evin sahibinin hayatının kaybetmesinin getirecekleri kaçınılmaz yasaklar ve olgular.

20.-21. yüzyıl. 99 depremi hakikaten tüm ülke için Marmara depremi bir kırılma noktası olmuştur. Bu depremin olumsuzluklarının yanında tek olumlu noktası budur. Yeniden değerlendirme, gözden geçirme, yapılanlar, işte bugün burada konuştuklarımız bile bunun özüdür. Deprem bölgesine gidip de, bu da son depremlerden, bu manzaraları gördüğüm gün depremle ilgili kitabımı bir mimar olarak yazmayı görev edindim ve akabinde hemen bitirdim. Hataları tekrarlamıyorum, bunu hepimiz biliyoruz gerçekten.

Bu deprem sabahı çektiğim bir fotoğraf. Bursa'da, 3 kişi hayatını kaybetmişti. Çok basit bir neden: Mudanya'da korozyona uğramış denizati vardı eskiden orada. Bir yapının çökmesiyle çok basit gibi görünen ama çok korkunç sonuçlar bunlar.

Çeşitli fotoğraflar; malzeme kullanımı, işte yıkılan yıkılmayan yan yana binalar... Bunları hepimiz biliyoruz görüyoruz ezberledik artık. Peki, hata nerde, kimde, kimlerde işin neresinde? Her yerde. Yer seçiminden başlayan planlama kararları, tasarım, sistem seçimi, malzeme, bir dizi proje, mimari statik ve tabii ki uygulamalar, detaylar, işçilik, denetim, bakım onarım kullanım... Kullanımdaki bir kolonun kesimi ya da bilinçsiz bir bakım, işte demin gördüğümüz tüm o acı fotoğraflara neden olabiliyor.

Bir tanesi, “yumuşak kat olgusu”.

Çekirge Bölgesi'ndedir bu evler, gayet dayanımlı binalar ama yoldan kot almış ve arkası, alt katları alt kotta boş olan yumuşak katlı binalardı. İnsanlar bunun farkına vardılar, bu boşluklar dolduruldu. Stabilitenin öneminin farkındalığına vardık. Bu da çok iyi bir şey. Eskiden insanlar sadece evleri gezerler, ekonomik durumlarına göre "Benim büyük salonum olsun şöyle balkonum olsun şöyle bahçem olsun" deyip başka değerlere bakarlardı. Bugün ise baktıkları şey "Bu binanın mimari projesi nasıl, bu bina statik sistemine uygun projelendirilmiş ve uygulanmış mı, temel sistemi ne, ben nerden ev alıyorum?" gibi doğru ve bilinçli bir sorgulama içindeler. Daha başka şeyler, güçlendirme şirketleri, farklı farklı bilinçsiz durumlar da ortaya çıktı. Aslında hiçbir şey değişmedi; afetler devam ediyor ama mimarlık, esas öznesi insan ve biz insan için çalışacağız. Bursa'daki afetler, tüm şehirlerimizde, hepsinde farklı isimlerde farklı yıllarda devam etti. İşte bir intam olayı da geçirdik. Son derece sağlam binalar, basit ama sonucu çok kötü olacak nedenlerle doğal ve de yine insan eliyle yapılmış yüzey kaplamalar, istimlak duvarlarıyla yerle bir olabiliyor. Bursa'nın gerçekten en önemli odak noktalarının birine, şimdi doğru bir çözüm ve projelendirme sürecine girdik; bunu da yaşadık. Bu, evet iki sağlam binayı, istimlak duvarları yere indirebiliyor. Bunlar Türkiye'nin her yerinde var. Allah'tan Bursa'daki olayda can kaybı yok çünkü bir hafta önce bazı sinyallerini verdi, bir takım parça kopmalarını yaşadı; ama Zümrüt Apartmanı o kadar kısa bir sürede, o kadar talihsiz bir şekilde çöktü ki ölümlere neden oldu.

Bunların bedeli gerçekten önerilemiyor. Bakıyorsunuz hepsinin bilirkişi raporlarında aynı şeyler var. İşte projeye uygun uygulamama, malzeme kullanımı, beton kalitesi... Hep aynı şeyler var. Bunları artık öğrendik. Daha sonra Huzur Apartmanı ve yahut o Hisar'daki binalar. Bilirkişi raporlarındaki ortak özellikler inanın bunlar, bunlardan farklısı değil. Bunun yanında bazı binaların ömrü bu şekilde de son bulabiliyor.

Kentsel dönüşümde göç ve kaçak yapılaşma ve kötü yapıların, stabil olmayan yapıların dönüşümü var. Bunları yıllar önce Amerika ve Batı ülkeleri denedi. Denedi ve 20 yıl içinde bu tür bir çöküntü bölgesindeki yapılaşmayı, gayet de iyi bir mimariyi bu şekilde bir sonlandırmaya karar verdiler. Neden? İnsanlar sosyal alışkanlıkları ve özyeni bu yapıyla özdeşleştiremediler; yaşayamadılar burada. Onun için kentsel dönüşümde de yeni yapılaşmada da bir başka türlü afeti yaşamak istemiyoruz. Doğru kararlar, doğru yapılar, doğru projeleri görmek istiyoruz. Yapıların ömrü, yeni yapılaşma, farklı rantlar için bambaşka bir şekilde de son bulabiliyor. Afetler hepimizin bildiği tanıdığı, doğa olayları ama insanlar bu doğa olaylarındaki bu kötülöklere de bazen isteyerek ya da istemeden neden olabiliyorlar. Onun için yer seçimi kararları, yerleşim kararları ve yapılaşma kararlarını çok doğru vermek zorundayız. Yönetimler olarak, üniversiteler olarak, her türlü, her kademenin başındaki kişiler olarak bu en büyük sorumluluğumuz diye düşünüyorum.

Evet, insan etkileri hepimiz çok rahat biliyoruzdur. Yıllardır çok ağır hasarlar, yapı, insan kayıplarıyla, sürekli belli rutin aralıklarda bunları yaşıyoruz. Bursa'nın tarihselliğini biliyoruz, geçirdiği depremleri biliyoruz. 1509 ve 1855 depremleri yine Bursa'nın bu derece kırılma noktalarıdır ve bu kırılma noktaları ve bu 1999 Bursa merkezli olsaydı çok kötü şeyler yaşardık. Merkez olmadığı için orta hasarlı ve çok az kayıpla atlattık.

Yangın. Yangın da çok önemli bir afettir. 1958 yangını Bursa'nın da başka ticari anlamda, Hanlar Bölgesi'nin planlamasıyla ilgili bir kırılma noktası olmuştur ki burada planlamayla ilgili, mimariyle ilgili, ticaretle ilgili bugün bile izlerini taşıyan doğru kararlar verilmiştir. Bursa'da zaten afetle ilgili o noktadan başlayarak çok çok önemli şeyler yapıyorlar. Bu tüm ölkemizin sorunu.

Göç; Bursa ağırlıklı olarak ve kaçak yapılaşma. Bir bilimsel araştırmada, yüksek lisans tezinde en önemli bölgelerden birine ve birkaç eve girerek bunların gerçekten bir deprem olduğu zaman kurtarma ekibinin bile giremeyecek şekilde olduğunu gördük. Tek yapı ölçeğinde yaptığımız, ki zorlukla girdik bu evlerin içine, kolonların yerleşimi, kullandıkları betonun kalitesi, hazır beton diye bir şey zaten bilmiyorlar, elle döküm beton ve bu yapıların kaderi... O kadar önemli bir şeydir ki mimaride bir kolonun kaldırılması, yerinin değişmesi veyahut kirişlerin birbiriyle buluşamaması. Maalesef bunlar bütün yapılarda, ciddi bir şekilde çok büyük sorunlarla birlikte yaşıyorlar ki bu aralardaki derzler, kat hizaları, aks sistemleri, bu tür karkasın bir araya gelişi hiçbirinde ama hiçbirinde yok bu kaçak yapıların. Çünkü bunu yapmaları bir yerde de mümkün değil. 99 depreminde biz bunları gördük, katların burmalarını ama artık bunları görmeye gerçekten tahammülümüz yok. Bir binanın arada değil derz, bir binanın diğer ıslak harcını, fayanslarını bu binaya öreerek kullanıyor. Böyle bir şeyi düşünmek söz konusu bile olamazmış, o binalar boşuna yıkılmadı, gerçekten hak ettiğimizi gördük.

Peki neler yapabiliriz? Neler yapabiliriz? Bunu bugün, yarın diğer konuşmacılar da çok iyi bir şekilde anlatacaklar ama zaten bunları yapmaya başladık, son noktaya geldik. Belki de sadece uygulamamız kaldı. Yapı ölçeği, bölge ölçeği, kaçak yapılaşmadaki önlemler... Bunların hepsini yapmak durumundayız. Soğanlı Bölgesi ve pek çok bölgemiz var. Son dönüm, mesela Yıldırım ilçemizde de bir kentsel dönüşüm gündeme getirilmeye başlıyor.

Dünya Bankası'nın bu doğal afet yardımları üzerine bir değerlendirmesine şöyle bir baktığımız zaman raporun iletildiği beş temel mesaj var. O mesajları, bulgular şeklinde size ileticeğim. Evet sayısı artıyor, riskler yoğun. Sel, kasırga, deprem kuraklık, toprak kayması bildiğiniz afetler. Gerçekten riskler çok büyük. Deprem sayıları artıyor, afet sayıları hızla artıyor, görüyoruz burada. Dünya Bankası'nın sağladığı olanaklar ve son bulgu. Tehlikeleri doğa yaratıyor, afetleri insan yapıyor. Tabii ki buna engel olabiliriz. Yine afetlerden de insan kurtaracak çünkü; tüm kentleri ve insanları. Gelişmekte olan ülkelerin durumu daha farklı. Gelişme olan ve olmayan farklı ülkelerdeki aynı şiddetteki afetlerin sonuçları da farklı. Kiminde olumlu, kiminde olumsuz.

Bulgu 2: Daha proaktif olacağız. Zarar görebilirliği azaltacağız ve müdahale yeteneğini arttıracacağız, proaktiflik artacak. Proaktiflik zaten bildiğiniz bir kavram ve bina dayanıklılığı olmazsa olmaz kavramlarımız. Türkiye'de daha zarar azaltmaya yönelik projeler ve kalıcı iyileşme için yerel toplulukları dahil edeceğiz. Katılımcı model uygulanacak ki, bunu Bursa gerçekten çok çok iyi uyguluyor. Başarı için toplumların katılımı çok önemli ve kritik.

Neler uygulandı? Sabit kentsel toplulukları ve daha iyi küresel piyasaya bağlı finansman mekanizmaları geliştirilmesi, girişimler ve Türkiye'de bunları biliyoruz, afet riskini gelişim stratejilerine dâhil ettik zaten. Bunlar çok çok iyi sonuçlar.

Afet bilinci. Afet bilinci her ortamda, her kurumda, her fırsatta zaten özellikle afet öncesi alacaklar ve afet sonrası Sayın Bakanımız zaten açıkladılar, afet yasasını hakikaten doğru bir şekilde kullanarak ümitte bekliyoruz. Her türlü sorumlulukları, yerel güçleriyle, nitelik ve nicelik olarak da doğru çözüleceğine inanıyoruz. Bu da yine İTÜ de bir grup hocamızın çok doğru bir; bunu Güney Mimarlık'ın son sayısına bakabilirsiniz, çok hoşuma gitti bu yöntem. Afetlere hazırlık, afetlere önlem almak, müdahale ve iyileştirme. Bunun yöntemi var. Riskli alanların ciddi bir şekilde belirlenmesi, analizi, bölgeyi çok iyi tanıma çok çok önemli. Bunlar daha basit yapılabilirlikler. Müdahale, müdahale edebilme gücü, iyileştirme ve afetzedelerin kalıcı yaşama dönüştürülmesi. Bunu artık, Sayın Bakan da

açıkladı, birkaç saatte bu gücü uygulayabilme yeteneğini bilimsel olarak da kurguluyoruz. Burada eski Belediye Başkanımız da var ki bir Soğanlı Parkı'nı kazandırmıştı Bursa'ya. Ona da kendisine de teşekkür ediyoruz. Açık alanlar çok önemli. Biraz önce de Belediye Başkanımız da açıkladı; bir meydan, bir açık alan daha kazanıyoruz. Kentte bunları kaybetmek değil rant uğruna, gerçekten kazanmak zorundayız. Çünkü dünya şunu gösteriyor: Tırlarla ve uçaklarla konteynırlar, hazır üniteler, mimari olarak birimler iki-üç gün içinde çok kısa bir sürede orada yer alıyorlar ve iki-üç gün içinde bütün bu afetzedeleri, yapıları kayar kalıplarla oluşturarak bu senaryolar yazıldı, uygulamalar yapıldı, modeller oluşturuldu, hayata geçirebiliyorlar. İşte yapabileceğimiz en önemli şeyler budur. Bu proje de zaten yerleşim ünitesi gözlem modeli ki bu fiziksel, sosyokültürel, yönetsel, hukuksal bileşenleriyle bu modeli uygulamak zorundayız. Ulaşım ve erişebilirlik ve diğer veriler olmazsa olmaz şeylerdir çünkü afet anında ilk yardım gelinceye kadar oradaki insanların birbirine desteği, yardımı, sosyal yapıları ve hazırlıklı olmaları o kadar çok can ve malı kurtaracaktır, bunu inkâr edemeyiz. Zayıf bir sosyal dayanışma varsa da çok kaybımız olacaktır diyorum ben. Evet, afet süreci budur zaten. Olur; yıllara bağlı iyileşmeler, yeniden yapılandırmalar ve kalkınmalar. Biz bu bilinci anaokulundan itibaren vermeliyiz. Yeme-içme gibi bu alışkanlığı edinmeliyiz. Tüm eğitim programlarını almayız ki biz bunu ciddi bir şekilde aldık. Evet, olumlu yönü de bu. 99 depreminin de olumlu yönü bu. Mevcut yapı stoğumuzu artık tanıyoruz. Bu tür gerçekler veya karikatürleri artık görmek istemiyoruz. Beni sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

I. OTURUM- II. BİLDİRİ

BELEDİYELERDE AFET YÖNETİMİ

Prof. Dr. Mikdat KADIOĞLU

İTÜ Afet Yönetim Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü

Sayın Başkanlarım, değerli katılımcılar, bir Trabzonlu olarak aranızda olmaktan onur duyuyorum. Benimki bir sohbet şeklinde olacak, çok teknik veya şey anlatmayacağız, sohbet edeceğiz. Sizler de Belediyenin değerli katılımcıları olarkten belediyede bu afet yönetimini yapıyor muyuz, neleri yapıyoruz, ne eksliğimiz var, hep beraber bakabiliriz. Sunumu isterseniz bana mail atın, göndereyim size hatta daha fazlasını göndereyim. Not almakla uğraşmayın.

Biliyorsunuz ki bu Belediye Kanunu var, 5393 ve bu kanunda 4 tane başlık var çıkardığım. Bir kere zararları azaltmak, plan yapmak, ekip-donanım, halk eğitimi. 5393, bu kanunun aynısı da İl Özel İdaresi Kanunu'nda 68. Madde olarak bulunuyor. Ben Belediye Başkanı olsam bu dört taneyi yapmaya çalışırım, çünkü kanuni sorumluluk bu; depremden sonra sizler belki bu kanun maddesi de sorumlu tutulacaksınız. Şimdi bunları ben tek tek anlatmaya çalışacağım.

Bir; zararı azaltmak için Belediye ne yapabilir? Plan; nasıl plan yapmak lazım? Nasıl ekip-donanım hazırlamak gerekir? Dünya nasıl yapıyor? Mesela şimdi ben sabahtan beri dinliyorum, güzel güzel parklar, bahçeler yapıyorsunuz. Bu park bahçeleri bir kere, afette kullanılacak şekilde düşünüyor musunuz? Çok ufak tefek yatırımlarla bunları yapmak lazım, bunu bir şehir planlarken de acil durum testlerini düşünmenizde fayda var, bunları beraber düşünüp planlarsak çok daha iyi olacak.

Kısa bir girişten sonra bunları madde madde anlatacağım. Şimdi ben şunu söylemek istiyorum. Sabahtan beri de söyleniyor, işte arama kurtarmada çok iyi bir yere geldik ama maalesef afet yönetiminde arama kurtarma çok önemsiz bir şeydir; yani olmaması gereken, ihtiyaç duyulmaması gereken bir olaydır aslında. Yani ola ola arama kurtarmayla övünülmemesi gereken bir durumdur maalesef ama biz orada orayla övünüyoruz. Afet yönetimi bir arama kurtarma problemi değildir, dünyada bu böyle kabul edilir. Türkiye'de biz daha çok afet yönetimi deyince arama kurtarma olarak akla geliyor. Afet yönetimi bir kalkınma problemidir aslında, yani buna öyle bakmamız lazım.

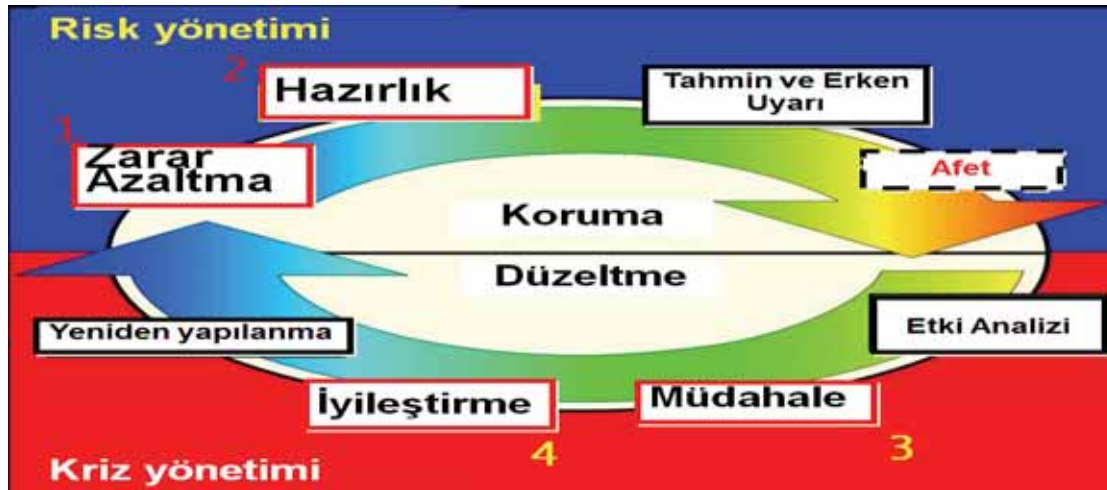
İstanbul'daki senaryolara bakın, en kötü senaryo bu. Afet yönetiminde en kötü senaryoya göre hazırlanılır, en iyi senaryonun olması için dua edilir. Sürprize de hazır olunur, yani böyle bir durum var burada. Şimdi en kötü senaryoya göre, İstanbul'daki gayri milli hâsıla kaybı Türkiye'nin 1/3'ü, nerdeyse Türkiye'nin gayri milli hasılasının üçte biri kaybolacak.

Deprem oldu, yıkıldı, her taraf kırıldı döküldü... Ne kadar arayıp iyi kurtarsanız da kurtaralım, bu kayıpları geri getiremeyiz. Ölenleri de geri getiremeyiz. Arayıp kurtarmayla ancak 200-300-500 kişiyi kurtarabiliriz, bu kadar. O yüzden yanlış yoldayız, yani arama kurtarma kafasıyla gidersek bu deprem, yıkımdan kurtulamayacağız; yani yıkıma hazırlık yapmamız lazım.

Şimdi, afet yönetim bir kalkınma problemi olduğunu unutmamamız gerekiyor, bakın burada görüyorsunuz. Kalkınmakta olan ülkelere, ülkelerin afetlerden dolayı yediği yıkımları görüyorsunuz, bir türlü kalkınmıyor. Afetler fakir, gelişmemiş ülkeler için bir yoksulluk tuzağıdır, yani bu dünya buna böyle bakıyor. O yüzden kalkınma problemi olarak görmemiz lazım. Peki, ne yapacağız? Kriz yönetimiyle bu işin altından kalkamayız. Hani “Hele olsun hallederiz abi” mantığı vardır ya bizde, “Hele dur olsun bir, hallederiz merak etme” filan, şöyle bir şey var, böyle olay olana kadar harekete geçmeme mantığı. Bu kriz yönetimi bizi öldürüyor, bu kriz yönetiminden kurtulmamız lazım.

Kriz yönetiminin iki türlü aşaması var; bir vurdumduymazlık aşaması var, bir de panik aşaması vardır. Türkiye bu kriz yönetiminde kaldı yıllarca. Biliyorsunuz kriz masaları var, kriz komiteleri vardı, kriz merkezleri vardı ama bir tane risk merkezi, risk masası, risk komitesi yok “Hele olsun hallederiz abi” mantığıyla. Bu yanlış.

Afet yönetiminde üstte gördüğünüz çevrim var ve bu çevrimde ilk madde “Zarar-risk azaltma”dır. Yani biz şehirlerimizde deprem olunca bize ne zarar verir, ne risk olur bunları önceden mutlaka azaltmamız gerekiyor. Sonra azaltamadığımız riske göre hazırlık yapmamız lazım. Sonra, afet olduktan sonra etkin müdahale ihtiyaç analizi, böyle devam etmesi gerekiyor. Üst kısım “İnsanlar enkaz altında nasıl kalmaz?” diye çalışmaktır; risk yönetimi. Alt kısım ise “İnsanı nasıl enkaz altından kurtarıyoruz?” diye çalışmaktır; ama eğer bu üst kısımda bir şey yapmazsak, yeterince, burada başarılı olmamız mümkün değil. Biz bunu hep 10 senedir anlatıyoruz; diyoruz ki “Risk yönetimi yoksa kriz yönetimine, şuraya E

harfi koyun” diyoruz. Bize kızıyorlar bazıları ama yani durum böyle gerçekten. Neyse, Allah’tan bu kriz merkezlerini değiştirdiler, kaldırdılar; kriz merkezleri yok artık, artık yönetim merkezi oldu bütün kriz merkezleri. Bu mantalite bizi öldürüyor arkadaşlar, bu kriz yönetim mantalitesi Türkiye’nin değiştirmesi gereken, risk yönetimine geçmesi gereken bir olay olması lazım. Bu konuda biraz yavaş ilerliyoruz. Şimdi Belediye Kanunu’nun verdiği, dört görevden bir tanesi zarar-risk azaltma.

Mesela Marmara depremi oldu, 12 sene oldu değil mi? Hep mesela İstanbul’da biz şimdi evde yatıyoruz her akşam, herkesin evinin yanında bir gardırop var değil mi? Evinde gardıroba bakıyoruz, o bize bakıyor, 12 sene oldu hala bakışıyoruz gardıropla ama bu gardırobun yerini değiştirelim ya da duvara sabitleyelim diye yapan çok az insan var. Var mı içinde yapan? Yok. Onu Belediye mi gelip yapacak yani, kim yapacak bunu? Şimdi arkadaşlar bazen soruyoruz, bunu niye yapmıyorsunuz? “E hocam,” diyorlar, “o tarafta eşim yatıyor,” diyorlar “boş ver”. Yani bir de böyle işin dalgasındayız yani. Bu tür yaklaşımla, bu zihniyetle biz bu afet yönetiminde çok başımız dertte kalacaktır. Bu tür yasaklarla da bu iş olmaz, onu da söyleyeyim yani, bu iş bir toplumsal kültür işi, gönül işidir bu iş.

Şimdi Türkiye’de maalesef afet yönetim kavramları da oturmuş değil. Mesela bu köpekbalığı bu adam için bir tehlike midir, risk midir? Ne zaman tehlike, ne zaman risk? Mesela bu köpekbalığı Marmara’daki fay hattı olsun, bu da Ekrem Bey, Erdem Bey miydi? Ha, Bursa’daki Erdem Bey olsun şimdi bu. Bu Marmara fay hattı bunun için tehlike mi risk mi? Ne zaman tehlike, ne zaman risk? Şimdi biz konuştuğumuz kavramlara da bir Türkiye’de öğrenemiyoruz maalesef, orada da problemimiz var.

Şimdi eğer bu adam, yani Erdem Bey şey yaparsa, binasını sağlam yapmazsa bütün bilmem ne olmazsa, bu tehlike olmaktan çıkıp riske dönüştürüyor. Şimdi, biz ne yapıyoruz Türkiye’de? Tehlikeyi konuşuyoruz. Fay hattı kaç parça, nerden geçiyor nerden geçmiyor? Sana ne? Yani sen o nasıl seni öldürmeyecek öldürecek, sana nasıl zarar verecek onun üzerinde dur, onu düzeltmeye çalış. Sanki fay hatlarının yerini değiştireceksiniz. Bilmiyorum, var mı böyle değiştiren? Afyon’un Çay ilçesinde değiştirmişlerdi 5 kilometre ama bilmiyorum, o kâğıt üzerinde olmuş olabilir.

Şimdi arkadaşlar, Türkiye yanlış yerlerde; yanlış konuları tartışıyoruz. Şimdi bakın, bu İstanbul'daki en son senaryo. Bizim Belediye de hep böyle ölü sayısını, yıkım sayısını azalta azalta buraya geldik, 97.000'den 30.000'e indik şimdi İstanbul'da kâğıt üzerinde. Şimdi bakın, bu 30.000 veyahut şey olsun; nedir o, 34.000 tane ağır boş ver 34.000'i, 13.000 tane ağır yassı kadayıf olmuş bina İstanbul'da, depremde sonra. Bu 13.000 tane binanın başına 13.000 tane arama kurtarma ekibi bulup koyabilir misiniz? Var mı dünyada böyle bir şey? O zaman niye uğraşıyorsunuz? Yapamayacağınız, başaramayacağınız, altından kalkamayacağınız bir risk var burada; yönetilemeyecek bir risk var. Ne yapmak gerekiyor? Bu 13.000 binayı en az 30 binaya indirmek gerekiyor, 300 binaya indirmek gerekiyor; yani riski yönetilebilir seviyeye indirmemiz gerekiyor. Bu mantık yok bizde ya, "Hele olsun hallederiz abi" diye bir sürü arama kurtarma ekipleri hazırlıyoruz, sanki 13.000 tane hazırlayabilecekmişsiniz gibi, sanki onlar afette hazır ve nazır olacaklarmış gibi, orada hazır, hiçbir şey kayıpları olmadan... Bu yanlış bir mantık maalesef. Şimdi bizim yapmamız gereken şey, kabul edilemez riski tolere edilebilir seviyeye indirmek olması lazım.

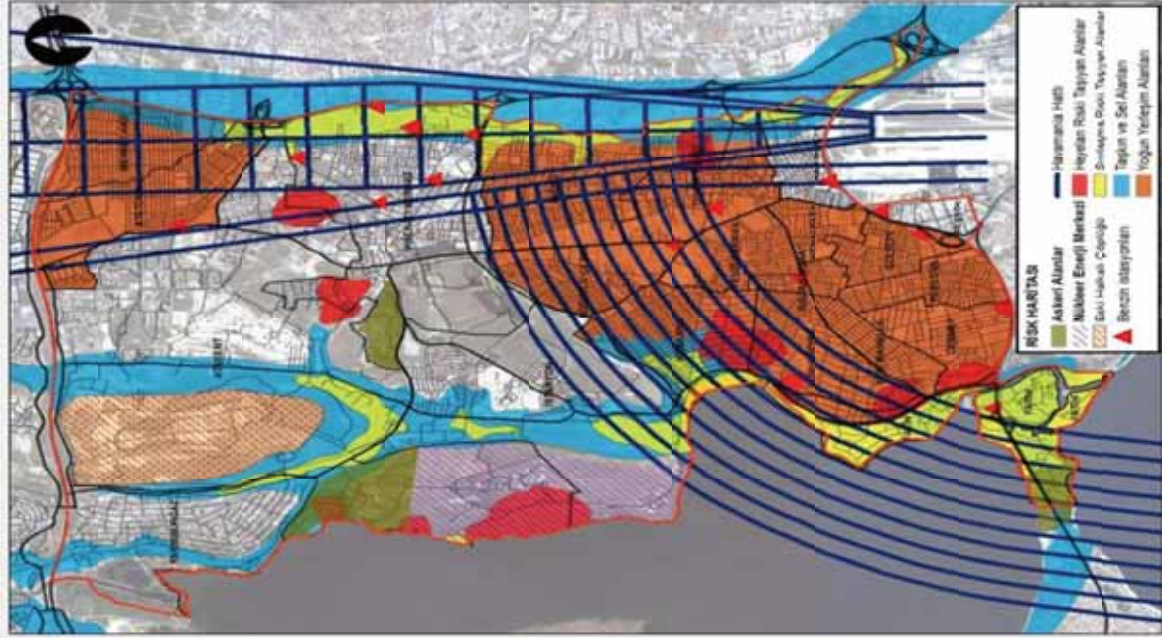

Deprem, sel, çığ ne varsa önce riski azaltmak gerekiyor. Birinci şey; budur afet yönetiminin kalbi. İşte bu afetleri riskli alanlara dönüştürülmesi kanunu bunun için iyi bir adım ama sadece yapısal olduğu için eksik bence o, ona da biraz sonra değineceğiz.

Şimdi arkadaşlar depremde işte tehlikeler bunlar. Bu tehlikeleri, zarar göreni bunlar, bunun dışında ortaya koyduğu riskler de bunlar. Bunları değiştiremeyeceğimize göre şu konuda tartışmamız lazım, konuşmamız lazım. Hayatlarını, bırakın yerini nerdeyse, geçiyorsa orada geçiyordur, siz gelin şuraya gelin tamam mı? Ne yapabiliriz şuradaki yanlışları? Şimdi bu örnek şehirler, siz daha iyi biliyorsunuz buralara yerleşiyoruz vesaire. Yerleşim alanlarının seçiminde büyük problemler var. Ben Trabzonluyum, bizim orada tarlaya, istediğin yere ev yapabilirsin yani, yüzdesi var onun. İstersen git derenin içine yap yani, kimse de kontrol ettiği baktığı yok yani. Yalnız o kadar büyüklükte yap yeter, nereye yaparsan yap. Şimdi tapu nedir? Derenin tapusu da bizde. Evet, arkadaşlar işte bakın bizim bu Laz müteahhitler grubu yapmış buraya, ondan sonra, öğleden sonra herhalde yapmış, unutmuş,

sabah gelmiş “Allah burada kolon olacaktı!” tekrar koymuş. Böyle evlerde oturuyoruz, sonra “Deprem bizi öldürdü diyoruz.” .

Marmara depreminde deprem kaç kişiyi öldürdü? 30.000. Bir kişiyi öldürdü hocam. O da fay hattına öldü, ötekilerin hepsini kötü binalar öldürdü. Hainlik öldürdü, eşyalar öldürdü. Bak görüyor musunuz deprem öldürüldüğü zaman diyorsunuz değil mi?

Şimdi bizim olmayan şey Türkiye’de il, ilçelerin, şehirlerin bütünleşik tehlike haritası yok. Yani bütün tehlikeleri bir araya getiren bir bütünleşik tehlike haritamız yok. Bakın bunu biz Küçükçekmece Belediyesi için yapmıştık. Tehlikeleri bilmiyoruz bir kere, bütün tehlikeleri. Hep biz deprem odaklı, sel odaklı. Afet yönetiminde odak diye bir şey olmaz. Deprem tek başına deprem değil ki. Deprem olunca sel de olur, çığ da olur, kimyasal serpinti olur, yangın olur. “Aa ben oynamıyorum ya, sadece enkaz kaldırıyordum, nereden bu sel çıktı?!” diyemezsiniz. Yani afet yönetimine bir bütün bakmanız gerekiyor. Bütün bakmadığınız sürece başarısızsınız, başka bir çaresi yok ve bunun üzerine riskleri koymamız gerekiyor.

Biz bu tehlikelerin üzerine ne koyduk? Hangi evleri okulları hastaneleri koyduk bakmamız gerekiyor. Ve bu yapısal olmayan riskleri çok ihmal ediyoruz. Kentsel dönüşüm yasasında bu yapısal tehlikeler yok.

Bakın Van’daki eğitim hastanesi sadece asma tavanı çöktüğü için bir hafta kullanılamadı. Binaları sağlam yapmak yetmez. Hastanedeki röntgen makineleri bilmem ne makineleri kırıldıktan sonra hastane ayakta kalmış bina olarak, ne işe yarayacak? Yani bunu bir bütün bakmamız lazım. Onu da mı yeni yeni afetlerde öğreneceğiz? Hep deneme yanılma yöntemiyle mi öğreneceğiz biz bu işi? “Aa vay be, demek bir de yapısal olmayan riskler varmış.” Bir tane de yapısal olmayan riskler dönüşüm kanunu mu çıkartacağız? Yani çıkarmışken bunları doğru yapmak lazım arkadaşlar. Bakın bütün bunlar problem, işsiz kalacak insanlar. Binayı sağlam yapmak yetmez; afetlerde depremlerde, gerisini de düşünmek gerekiyor. Bakın bu elin Japon’u neler yapıyor. Bizim evdeki çadırlar mesela diyelim, böyle bir evde bile hanıma bunları yaptıramıyorum. Çok çirkin duruyormuş, ay olmuyor siyah yakışmıyor. Şimdi bu bir kültürel bir kabul meselesi. Sizler evinizde bilmem yapıyor musunuz bunu, ne kadar

yapabiliyorsunuz? Evet, bir önce ve önce, her şeyden önce bir afet zararları azaltma stratejisi çıkarmamız gerekiyor. Sorunlar stratejiler eylemler. Afet risklerini azaltmadan afetlere hazırlanılmaz, hazırlanılsa da altından kalkılamaz.

Şimdi ikinci durum; plan. Afet acil yardım planı yapacağız. Şimdi bu planlarda bir kere 3 seviye var. Stratejik seviye; bir kere Belediye Meclisi, Belediye Başkanı buna karar vermesi gerekiyor, para vermesi gerekiyor, vakit ayırması gerekiyor. Sonra işte, AFON gibi AKOM gibi neyse, onların bir oturup, ekipleri kurup plan yapması lazım ve bu operasyon seviyeye inmesi lazım. Şimdi bu plan konusunda ben çok dolaşıyorum Türkiye’de, doğru dürüst bir plan örneği göremedim belediyelerde. 1950’lerden kalma sivil savunma plan mantığı var. Bu mantık da taş devrinden kalma bir mantık, ve bunlar da hiçbir zaman hiç işe yaradıklarını göremezsiniz.

Plan konusunda şöyle bir anlayış var Türkiye’de: Her kurumda bir sivil savunma memuru, amiri var. O da şuna benziyor, İstanbul’daki gibi, herkes o grubu, Belediye’yi tek başına afete hazırlayacak tamam. Böyle bir şey yok. Bu bir bütün yani, herkesin yapması gereken olay, bir iş. Herkes görev başında ama Müdürüm görüyorsun ama işi yapan bir kişi; öyle olmuyor bu. Herkesin katılması gereken böyle bir organizasyon lazım. Bu şimdi İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul Valiliği’ne yaptığımız bizim iş bölümü, organizasyon dağılımı. Dünyanın yaptığı sistem bu yani, bir komuta, servisler, bilgi, planlama, lojistik, müdahale ve şey gibi. Burada bütün kurum ve kuruluşlara görev vermemiz gerekiyor. Öyle kurumdan bir kişiyi seçtik “Hadi abi hallet, bu planları yap bizi kurtar afetten.” yok öyle bir şey. Herkesin burada olması lazım ve bu işi de mutlaka inanan insanları koyacaksınız ha. Adam emniyet kemerini takmıyor, günde 5 paket sigara içiyor, adam kendinle ilgilenmeyip de tutmuşsunuz bunu koymuşsunuz Afet Müdürü yapmışsınız. Bu adamın kendine hayrı yok. Kimi kurtaracak yani, birazcık zihniyet olarak da yakın birisi olması lazım.

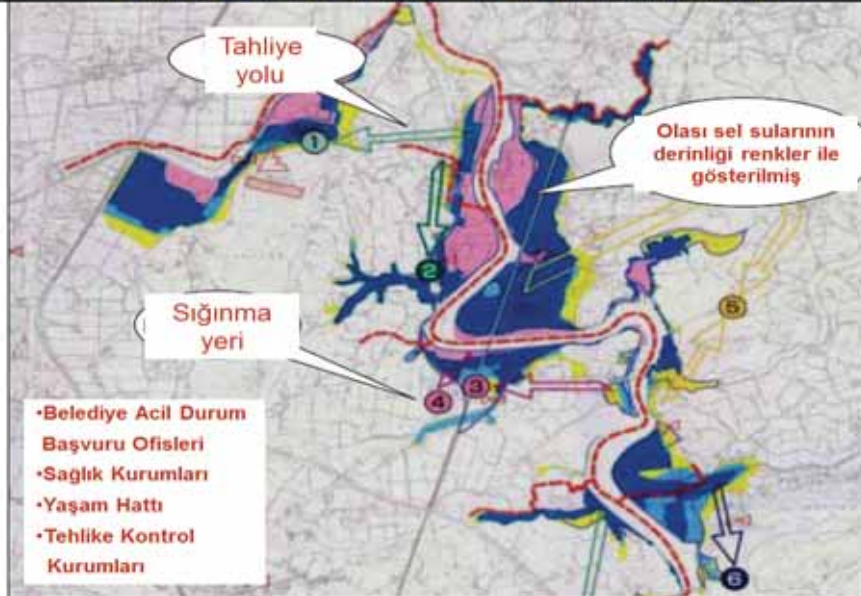
Hizmet Grupları Eylem Planlarının Hazırlanması

Müdahale ve Operasyonlar Servisi => Ulaştırma Hizmetleri Grubu

Şimdi bakın, bu masa başları yapıyoruz, bu uzay üssü alfa gibi bu merkezleri ama buradaki adamların görevi, arkadaki kurumlar, işleyen ekipler yok. Bunlar havada kalıyor. Bunları mutlaka işçiye bağlamanız lazım, herkesin görevi belli olması lazım ve harita üzerinde kim nerede nereye var, şey yapacağını da mutlaka harita üzerinde çalışmanız gerekiyor. Öyle ekipleri kurduk bilmem ne ettikle olmuyor bu iş. Resmen tehlike riske göre ekiplerin de yönlendirilmesi lazım. Sel konusunda da Türkiye’de hiçbir plan yok. Nerede, hangi bölgede nasıl tahliye olacak, nereye gidecek insanlar belli değil.

Şehrinizdeki sel, vb tehlikede şehir sakinlerini nereden, nereye tahliye edeceğiniz, vb’ni de planlamalısınız

Evet, sonra ekip ve donanım hazırlamak. Şimdi bu konuda da çok büyük sıkıntılarımız var. Ya çok pahalı şeyler alınıyor ya da çok fazla önemsenmiyor. Şimdi okullar, hastaneler, belediye binaları,

kamu kurumları afetlerde sığınak yeri olacak istesenez de istemesenez de. Halk nerede bir yeşil alan, bir kamu binası görürse oraya gidip sığınacak, belediyeye gelip içine dolacaklar. Buraların da afete hazırlanması lazım. Öyle büyük büyük lojistik merkezleri kurmayın. Oradan oraya taşıyamayacaksınız, afetlerde taşıma suyla dönmüyor değirmen. Bakın, Japonlar okullara koyuyorlar bu malzemeleri; millet okula gidip sığınıyor. Okula sığındığı zamanda oradaki ilaç ve malzemeler orada, “Lojistik merkezinden göndereceğiz, bekle abi, dur geliyor, yolda...” Ne yolu kalacak ne bir şey yani, ne de şoför var olacak. Hele İstanbul gibi yerde. O yüzden merkezler değil bunu dağıtmak gerekiyor, okullara ve benzeri sağlam yerlere.

İşte bakın burası parklar, Japonya’daki parklar. Burada siz de park yapıyorsunuz ya. Şimdi vatandaş ne olacak parka gidip sığınacak. Ama parka gidip sığındığı zaman nerden bulacak suyu tuvaleti? İşte Japonlar 3 günlük su ihtiyacını karşılayacak şekilde parklara böyle depo koyuyor, üstüne örtüyor, çiçeğini böceğini yine diyor. Yani bu ama bir de buraya foseptik çukurlar koyuyorlar. Afette geliyor adam, kulübeyi koyuyor, alttan kapağı kaldırıyor ve tuvalet de hazır. Yani parkları bu şekilde düşünmenizde fayda var, çok amaçlı şekilde.

Afetlerde yollar; her yerin tıkanacağını bilmeniz lazım. İşte itfaiye gelemeyecektir bunu bilin, itfaiye öyle her tarafa giremeyecek. Zaten normalde de şu anda giremiyor İstanbul’da itfaiye her yere ve Japonlar 100 tonluk su tankları koyuyorlar, böyle şehrin değişik yerlerine. Her ihtiyacı karşılayacak şekilde. Yani bunu bilfiil noktasal ihtiyaçları giderecek şekilde düşünmemiz lazım ve bu şehir planları

üzerinde, artık nazır plan mı diyorsunuz, ne planları diyorsanız onların üzerinde afet tesislerini de düşünmeniz gerekiyor. Tahliye alanları, aksların toplama yerlerini vesaireyi de şehir planlarını da beraber düşünüp yaparsak çok daha faydalı olur diye düşünüyorum. İşte bu İstanbul'daki Küçükçekmece Belediyesi'nin mevcut acil durum tesisleri; bu da olması gerekenler nüfusa göre ve tehlikeye, riske göre.

Evet, halk eğitimi, Hocam biraz önce bahsetti. Şimdi bakın İstanbul değil mi? Ne güzel, böyle; ama afette böyle. Ama buradaki şu kırmızı turuncu tulumlu adamlar yanıltmasın sizi, afetten sonra bunlar oraya gelemeyecektir. Zaten çoğu afetzede olacaktır bunların. Bu gerçek durum değil. Bunların oraya gelmesi uzun vakitler alacaktır ama insanların ölümü de ilk dakikalarda oluyor. O zaman nedir? Durum bu aslında, gerçekten durum şudur; burada yok profesyonel ekipler. Halkı afetlerin ilk 72 saatine hazırlamaktır esas olan. Toplum tabanında afet yönetimi halkı yeterli hale getirmektir, yoksa "Deprem oldu nerede bu devlet?" diye bağıyor millet. Devlet de gelsin bizi kurtarsın, nasıl kurtaracak? Yani böyle bir şey mümkün değil, bu devlet baba mantığı afette çalışmaz.

Şuna hazırlık yapmamız gerekiyor, halkı hazırlamamız gerekiyor. O yüzden afetlerde unutmayın, herkes her kurum, her şekilde ne yapacağını bilmesi gerekiyor bu 72 saat için. Bakın şu anda California'da 72 saat, yani 3 günü 5 güne çıkartmaya çalışıyorlar. Yani biz bunu 30 dakikaya çıkartsak da olabilir. Bakın bu da benim hemşerim. Ne yazacak, kelepir. Birinci en önemli kelime kelepir arkadaşlar, ondan sonrası önemli değil. Sonra bu kelepir eve girdikten sonra tabii, ondan sonra böyle oluyoruz "Nerede bu devlet yandım anam!" Devletin orada olması mümkün değil. Yani bunu yıkmamız gerekiyor. Halkın bilmesi gereken temel davranış şekilleri var. Şimdi deprem olsa; ki burada olmaz ama haydi olsa burada ne yaparsınız? Bir görsek. Şöyle Türkiye'de bir salon bulamadım ya, şöyle düğmeye basınca sallanıyor, bakayım ne oluyor? Böyle interaktif bir eğitim yapamıyoruz maalesef. Evet, afetlerde ne yaparsınız Allah bilir ama genellikle eğitim ve tatbikat olmadan bir şey olmuyor

Ne yaparsın? Salavat getiremezsiniz bak onu da söyleyeyim, size salavat getirin diyen de yalan söylüyor, onun da tatbikatını yapmanız lazım. Tatbikat yapmadığınız sürece hiçbir şey yapamıyorsunuz.

Evet, arkadaşlar kimyasal tesisler patlayacak, fabrikalar yanacak, bilmem ne olacak nasıl koruyacağız kendimizi, bütün bunlar önemli. Bakın bu Çernobil'deki patlama, yine patlarsa ne yapacaksınız hadi bakalım? Burada şimdi afetçiler kim, nerede var? Aa patladı Çernobil geliyor ne olacak?

Bunların 4 temel davranış şeklinin halka öğretilmesi lazım ama öyle kitabi değil, tatbikatlarla. Ne kadar tatbikat yaparsanız her tatbikat sizin paniğinizi %50 azaltıyor. İnsanlar afetlerde arkadaşlar, daha önce yaptığı şeyi hatırlar; duyduğunu hatırlamaz, okuduğunu hatırlamaz. Bunlar önemli; tahliye nasıl yapılır, nasıl tahliye edilir, okullar, evler, iş yerleri, şehirler, mahalleler... Bütün bunların planlanması, düşünülmesi gerekiyor.

Şimdi bizim Maçka'da baktık ki Zigana'nın ta tepesinden aşağı doğru büyük bir su geliyor, sel geliyor. Zigana Dağı'nın aşağısına Değirmendere'den bir sel geliyor, Maçka'ya doğru gidiyor. Şimdi biz gece yarısı saat 3, Maçka'dakileri nasıl uyaracağız sel geliyor diye? Haydi bakalım. Türkiye'de erken uyarının e'si yok ben size söyleyeyim bak; erken uyarı diye bir şey yok, bir mantığı yok. Ne yapacağız, gece uyuyor insanlar telefon mu edeceğiz? Zaten televizyonlar kapalı ne olacak? Sivil savunma sireni mi çalacağız? Sivil savunma sireni kanunen yasak, sadece savaşta çalınır bir de 10 Kasım'da.

Ha şimdi Trabzon'da sivil savunma sirenini çalın bakayım ne oluyor? Herkes 10 Kasım sanıp saygı duruşunda bulunur, çünkü daha önce onu yapmış adam, böyle bir eğitim yok yani, böyle bir şey yok, anlayış yok. Neyse, yani. Durumumuz böyle arkadaşlar, daha fazla vaktinizi almayayım. Halkın mutlaka, ilk saatlerde, 30 dakika sonra halk kendi kendine arama kurtarma yapıyor. Daha devlet filan yok burada. 30 dakika içinde halk kendi kendine arama kurtarma yapması lazım. Bu arama kurtarma için de halkın eğitilmesi lazım. Yangın söndürücüsü, ilk yardım... Bunların hepsini bilmesi lazım. Şimdi evinizde ilk yardım çantası var mı?

İçinde var mı oksijenli suyun, tentürdiyot suyun? Şimdi bak, var diyenler yalan söylüyor çünkü oksijenli su, tentürdiyot suyu kalktı arkadaşlar, 10 sene oldu.

Şimdi bakın; afetler, arkadaşlar, en kötü öğretmenlerdir. Afetler önce sınav yapar, sonra öğretmenler ona göre. Dikkat edin, bu sınavda kalmamak için kimse kandırmayın. Tatbikat konusunda Türkiye'de bir karmaşa yaşanıyor. Sanki devlet tatbikat deyince yarış başlıyor, "Allah 10 saniyede okulu boşaltttık." Bunun kuralları var, böyle yarış yok burada, zamanla yarış etmiyorsun. Güvenli bir tatbikat burada söz konusu, bir şey. Bu da ezbere yapılan şey, kimse kitap filan okumuyor arkadaşlar. Herkes doğuştan afet uzmanı, hoca, teknik direktör, doktor, her şey var bizde. "Bilmiyorum" demek ayıp bizde.

Bakın elin Japon'u ne yapıyor. Bir Eylül Japonya'da, imparator'dan anaokulu çocuğuna kadar herkes tatbikat yapıyor. Bizde tatbikatı kim yapıyor arkadaşlar? Asker geliyor, helikopterden atlayıp adam iniyor iplerle ya da damdan birisi, bir savunmacı bir sedye indiriyor. Böyle tatbikat mı olur? Vatandaş yok! Afet Kanunu'nda vatandaşın yeri ne arkadaşlar? Sadece vatandaş, afet kanunlarımıza göre "afetzed" olarak yer alıyor. Yok yani, ya da almıyor bir türlü. Hiç Van depreminde gördünüz mü damdan adam indirildiğini helikopterle ya da böyle sedyeyle adam indirildiğini? Öyle bir şey gördünüz mü? Böyle tatbikat mı olur? Yani şovdan öleceğiz; hatta ölüyoruz, öleceğiz değil ölüyoruz da.

Şimdi arkadaşlar, özetlersek afet yönetiminde odak yok. Perakende, öyle yok, seçmece. Tüm tehlikeleri dikkate almanız lazım. Afet yönetiminde sadece müdahale, bilmem ne, yok öyle bir şey. Tüm afet yönetiminin evrelerini dikkate almanız lazım. Bütün kaynaklarınızı kullanacaksınız; hocası, imamı, papazı ne varsa... Mahallede, her yerde, herkesi, öğretmeni kullanmanız gerekiyor. Ve arkadaşlar bu herkesin sorumluluğu, güvenliği, can sorumluluğu, herkesin görevi bu. Bu herkesin görevi olan bilinci katmamız lazım toplumu bunun içine.

Şimdi bakın, şu web sitesine girerseniz, bütün bu kitapları bedava indirip okuyabilirsiniz. Bunlar bedava; yeter ki isteyin, öğrenmek isteyin. Bu afet yönetimi nedir, ne değildir? Ondan sonra arkadaşlar, benim en son Marmara Belediye Birliği'ne yazdığım kitap var. Bunu internetten arayıp bulup indirebilirsiniz. Afet yönetimi nedir, ne değildir, neler yapılır, adımları nedir, zarar-risk nasıl azaltılır? Ondan sonra bizim İstanbul Teknik Üniversitesi Afet Yönetim Merkezi'nin daha teknik kitapları var; bunları okuyabilirsiniz. Türkiye'de bu konuda bilgi birikimi oldu epey. Ve arkadaşlar, çok isterseniz İTÜ Afet Yönetim Merkezi'nin Yüksek Lisans Programı'na eleman gönderin. Ne olacak, bir tane mühendisinizi, memurunuzu gönderin? Bir sene bizde yüksek lisans yapsın, gelsin sizin afet yönetiminizi bilimsel esaslara göre yapsın. Deneme-yanılma yöntemine göre değil, internetten topladığı yanlış bilgilere göre değil, daha bir bilimsel olarak bunu yapsın. Evet arkadaşlar, teşekkür ediyorum ilginize. Eğer isterseniz bana mail atarsınız, bu sunumu ve başka şeyler gönderebilirim. Teşekkür ederim.

I. OTURUM- III. BİLDİRİ

KENTSEL PLANLAMA'DA YERBİLİMİ ÇALIŞMALARI VE ETKİLERİ

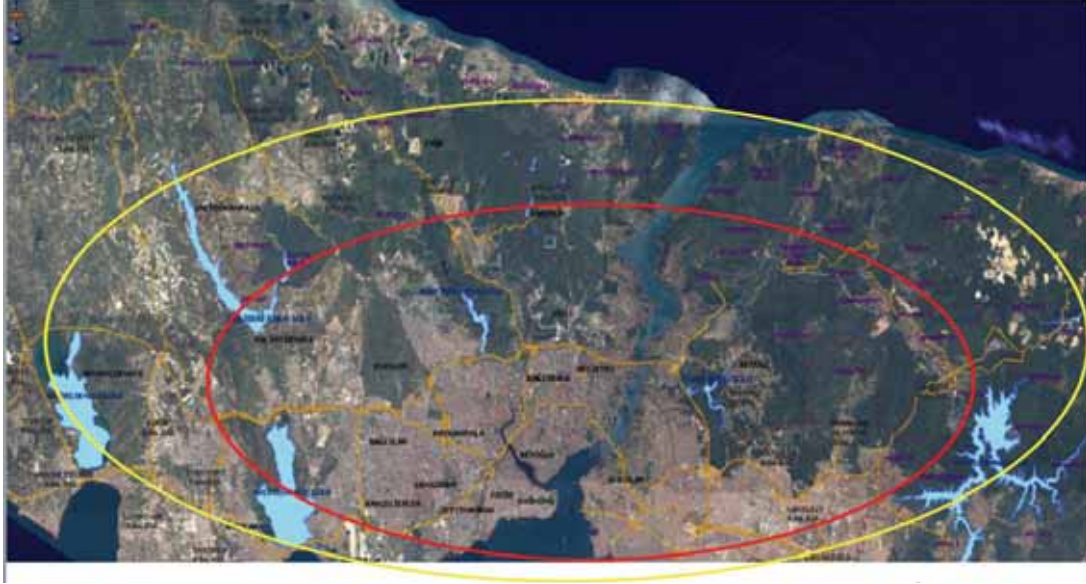
Prof. Dr. Barış MATER

İstanbul Üniversitesi Fiziki Coğrafya Anabilim Dalı Başkanı

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Sürdürülebilir bir gelişmenin kentsel planlamada önem taşıdığı ve bu önem taşımada yerbiliminin de gerçekten çok önemli yer tuttuğunu çeşitli vesilelerle, çeşitli yerlerde açıkladık. Yine literatüre göre günümüzde dünya nüfusunun sadece, neredeyse yarısı bugün kentsel alanlarda yaşadığı ve bu denli yoğun nüfusun da karalar kütlesi olarak baktığımızda, yani kıtalar üzerine baktığımızda genel olarak, %1 üzerinde yaşadığını ortaya koyuyor. Bu da özellikle doğal kaynaklar üzerinde bir baskı yarattığını göstermesi açısından oldukça ilgin yaklaşımlardan bir tanesi. Kentsel planlamada iki konuya ben bugün yer vermek istiyorum.

Bunlardan bir tanesi Türkiye'nin en büyük, dünyada da en büyük metropollerden bir tanesi olan İstanbul. İstanbul'daki yapılaşmanın ve bu yapılaşmadaki bir takım özellikle eski yerleşim alanlarının bulunduğu yerlerde, bilhassa Eski Yarımada üzerindeki bazı alanların önemli sorunlar yaratacağını göreceğiz ki biraz önce Sayın Mikdat Kadioğlu Beylerin dediği çok riskli birtakım alanlar var. Bu alanları da beraberinde göreceğiz.

Son 5 yıl içinde çok hızlı bir büyüme gösterdiğini belirtiyor çalışma. Yine 1980 yılında benim de Hocam olan Sayın rahmetli Sırrı Erinç Hoca'nın yaptığı bir çalışma var. "İstanbul'un—İstanbul Jeokompleksi" olarak tanımladığı bir jeokomplekste iki tane alanı belirliyor. Bunların bir tanesi, "iç alan" olarak tanımlanan alanı tanımlıyor, diğerini de "dış yöre" olarak tanımlıyor. Bugün dış yöre olarak tanımladığı alan iç yöre olmuş, bunun da dışına taşmıştır. Yani sonuçta İstanbul belki de on sene içerisinde, yirmi sene içerisinde bir uçtan bir uca bütün ile yayılacak bir kentleşme gösterecektir diye düşünüyorum.

Tabiatıyla çok çeşitlilik olan, yani bir yerbilim çeşitliliğine sahip olan bir bölge aslında İstanbul'un kurulduğu alan. Bu da birtakım sorunların çözümünde de birtakım sorunlar ortaya getirdiğini görüyoruz. Yapı açısından karmaşık olduğunu tanımlamıştım. Bunların içerisinde iki ana tanımlamak istiyorum. Bunlardan bir tanesi bizim daha yumuşak maddelerden meydana geldiğini jeolojik olarak söylediğimiz “örtü formasyonlarının olduğu alan”, diğeri ise “direnci kayalardan oluşan formasyonlar” olarak tanımlıyoruz. İki ayrı formasyon içerisinde görüyoruz ve kentleşmenin bunun üzerindeki bugünkü dağılımıyla gelecekte hangi yöne doğru dağılacığı hususunu, tabii artık bir kentbilimci olmadığım için, bir yerbilimci olarak bu yapısal şeylere önemli ölçüde dikkat edilmesi gerektiğini vurgulayarak konuşmama devam ediyorum.

Bu çok çeşitli yerlerde gördüğümüz bir resim. Marmara Denizi'nin gerçekten bütün çevresinde oturan yerleşimlerin hangi riskler altında olduğunu gösteren son derece ilginç bir tablo. Bu tabloda gördüğümüz gibi çok derin bir çukurluktan bahsediliyor şu sahada, fayların da bugün bilim adamları sürekli olarak 99'dan bu tarafa tartışıyorlar “Tamamen kırıldı, şu kadar kırıldı, bu kadar kırıldı” diye. Çok ilginç bir olay var bu kırılmada. Birbiri peşi iki tane büyük depremin iki ay arayla yapılmış olması çok ilginç, oluşması, çok ilginç bir şey. Dolayısıyla depremlerle ilgili karmaşayı da yaratan bu. Bir kısım diyor ki kırıldı, bir kısım diyor ki kırılmadı. Bazı kırıldı diyen grubun 150 kilometrelik bir alanın kırıldığı, kırılmadı diyenler de özellikle şimdiki risk alanının şu alan olduğu, yani buradan Gelibolu'ya doğru olan alan olduğunu söylüyor.

Morfotektonik evrim olarak bizim tanımladığımız evrime göre, jeolojik bilimler açısından özellikle şehrin yani İstanbul'un gelişme istikameti maalesef dar ve gelişebilecekleri daha uygun olan alanlar Güney'deki kıyı bölgelerine tabi aynı bölgelerde biraz önce benim tanımladığım gibi yumuşak zeminli bölgeler oldukları için şu anda risk altına giren alanlar olarak ortaya çıkıyor. Bu da bahs-i diğer bir tanımlama. Bunu genelleştirerek şöyle söylemek uygun diye düşünüyorum. İstanbul'un Marmara kıyıları genel olarak risk altında olan bir bölge. Özellikle zayıf zeminli alanların, yani genç jeolojik formasyonların, alüvyonlu dolgu alanları gibi alanların daha fazla risk oluşturacağı, biraz önce belirttiğim hususlardan ötürü. Bunlardan Avrupa yakasında risk alanları Yenikapı, Bakırköy, Küçükçekmece, Büyükçekmece daha iç kıyıları olarak tanımlanıyor yerbilimciler çalışmalarında, literatürde. Buna karşılık Anadolu yakasında Kadıköy, Bostancı, Kartal, Pendik, Tuzla hattı bu konuda oldukça riskli alanlar olarak görünüyor. Nitekim bu bölgede biliyorsunuz Adalar fayının kırıldığı dönemlerde ciddi hasarların olduğu tespit edilmiş.

Aynı şekilde öbür tarafta da gerek 1514'teki gerekse 1890'daki depremlerde özellikle Avrupa yakasının, bilhassa Eski Yarımada üzerinde önemli sorunların olduğu görüyoruz. Deprem anında biraz önce Sayın Kadioğlu'nun söylediklerini burada da görüyoruz. Eski Yarımada'da görüyorsunuz son derece dar alanlar içerisinde sık sık yaşadığımız. Burası benim üniversitenin bulunduğu yer. Küçük

Pazar bu alanda çok dar bir, dikkat ederseniz, sokaklar ve binalar var. Bu binalarda yaşayan insanların bir deprem anında binaların dayanıksızlığına bakarak, bugün yangın olduğu zamanda da içeri giremiyorlar, deprem olduğu zaman zaten giremeyecekler.

Dolayısıyla kaldı 72 saatlik , 24 saatlik değil 172 saatlik bir şey olmuş olsa gene ulaşma şansı maalesef olmayacaktır. Bu konuda da yeri gelmişken şunu belirtmek isterim. 2012 yılında yapılmış bir sempozyum var “İstanbul’da Afet Görülebilirliği Sempozyumu” adı altında 2010 yılında yapıldı. 4-5 Ekim tarihlerinde, İstanbul Üniversitesi’nde bu yapıldı, bunun kitabı çıktı. Bu kitapta çok kapsamlı bir çalışma var. Yalnızca yerbilim açısından değerlendirilmemiş, tüm açıdan, sosyoekonomik açıdan da değerlendirmiş ve Sayın Bakan Yardımcısı da burada olsaydı, sağlık yönünden de çok ciddi çalışmalar yapılmıştı ve çok ciddi konulara eğilmişti. Tavsiye ederim bunu, o açıdan da değerlendirip görmenizde yarar var diye düşünüyorum.

Bir örnek daha yine aynı şehirlerde. Bu sefer biraz daha Yenikapı tarafına yakın alanlar. Tamamıyla ilerde çıkmaz sokaklar var, birtakım son derece dar ve yokuş alanlarda, hiçbir şekilde gerek yangın olsun gerek diğer şekildeki bir sel veya benzeri şeylerde kesinlikle ulaşım imkanlarının çok zor olduğu görülmekte.

İstanbul’da tabii ki bir başka önemli olaylardan biri de sellenmedir. Çok enteresandır, aynı depremde olduğu gibi İstanbul’da da bir-iki yıl içerisinde birbirinin peşi sıra 2009 ve 2010 senelerinde, hemen hemen aynı tarihlerde çok ciddi iki sel olayı oluştu aşırı yağışlara bağlı olarak. Hatta sabah kahvaltıda Mikdat Kadioğlu Hocaya sorduğumda da “Bu frekans nasıl oluştu?” diye, vallahi hepimiz bu durumda bayağı şaşırdık. Gerçekten üst üste iki defa ve bir yıl arayla olması birtakım derslerin de yani ele alındı, daha derste ne çıkarılabileceği konusunu gördük.

Burada bazı konular var, üzerinde durmak istediğim. Özellikle yağışla birlikte “yüzeysel akışa geçiş” diye tanımladığımız akışa geçen su, birtakım faktörlerin etkisi altında hızlı akmaya başlamakta. Burada su toplama havzasının boyutu ve şekli, arazi su toplama havzasının eğim özelliği, arazi kullanım özelliği, bitki örtüsü yoğunluğu, drenaj sistem ve kanal özellikleri, su toplama havzasının yükseltisi, topografik engebелiliği, yapay drenaj ıslah projeleri, maalesef burada çok büyük faktörler var, su toplama havzasındaki farklı amaçla yönelik olan su kapanları, en azından bazı su depoları, barajlar, göletler gibi birtakım yapay unsurlar, bu sel akışlarını zaman zaman oradaki yapının yıkılmasına bağlı olarak artırdığını görüyoruz.

Seller çok sık görülen ve yıkıcı doğal afetler olarak görülüyor bu fotoğraflarda, aynı demin söylediğim gibi. 2009’daki selden alınmış örnekler gördüğümüz gibi. İstanbul’un çeşitli noktalarındaki manzaraları görüyorsunuz. Bu meşhur yol Basın Ekspres Yolu. Bu yol Ayamama Deresi’nin aslında maalesef, burası yapılaşmayı kaldırdığınız andan itibaren eski dere yatağı. Aslında yatağın kendisi maalesef yanlış kullanılma nedeniyle bu hale dönüşmüş. Ve burada 31 kişinin öldüğünü yine kayıtlarda görüyoruz. Şu tır parkı bu olayı artırıcı etken olarak görülmektedir. Çünkü özellikle menfezlerin ani tıkanmaları sonucunda yine örnekleri zaman zaman görüyoruz- doğal olaylarda da bir kaya düşmesiyle hemen yatakta büyük kalması ve geriye doğru su toplanarak bir baraj oluşmasıyla ve bu barajın sonra da yine bir şekilde patlayarak artması olayları hep aynı şeyin sonuçları ama buradaki olay tamamıyla yanlış yapılaşma ve tamamen insanın oluşturduğu, aynı depremde olduğu gibi insanın oluşturduğu olaylar maalesef.

Yaptığı yanlış yapılaşmaya kaynak. İşte aynı şekilde meydana gelmiş olan tır parkının durumu. Burada 31 kişi, özellikle tır parkının içinde yatanlar çünkü burası park; bu parkın içinde yatan tırlar içinde yatanlar büyük ölçüde zarar gördüler. Bu yine resimde görüyorsunuz yani burada akan suyu şuradaki menfezler boşaltacak bir pozisyona geliyorlar, şu kadar küçük menfez. Bir başka topografik özellik, biraz sonra onun üzerinde değineceğim, özellikle bir gün içinde metrekareye 90 kilogram yağış düşmesi gibi bir olayın meydana gelmiş olması bunu tetiklemiştir. Bu da yapılaşmanın, oradaki yanlış yapılaşmanın birtakım sonuçlarıdır.

Dolayısıyla taşkın yatağının yerleşik iş alanına açılmış olması, ikincisi de dere yatağı boyunca birçok yollar ve köprülerin dere yatağını dik kesmesi ve köprü menfezlerinin küçük yapılmış olması, büyük tırların adeta buralara gelip adeta menfezleri tıkamasıyla bu olayın boyutunun artırılmasına neden olduğu ortaya çıkıyor. Bu da yine, şu o bölgeden alınmış, bu da yine kırsal alanında İstanbul'un alınmış bir örnek. Bu aşağıdaki iki örnek ise aynı tarihlerde Kurbağalı Dere'deki, bizim Kadıköy yakasındaki olayı yansıtır. Orada da biraz sonra göreceksiniz, bu yapılar ve maalesef beton kanalların birtakım yanlış betonlar içerisine alınıp alan daraltılmasıyla hız artırılmasına bağlı olarak meydana gelmiş olan bir olay. Bu da yine bizim tamamen Kadıköy yakasındaki Kurbağalı Dere'de görülen bir manzara.

Şurada görüyorsunuz, bu beton menfezlerde, normal akış alanı bu binaların olmadığı zamanki derenin akışıyla şu anda daraltılmış olan bu menfezin, hiçbir şekilde bir sızma şansı yok. Bütün düşen yağışın ve akan tüm suyun tamamı kanal vasıtasıyla boşaltılması gerektiği görülüyor. Tabiatıyla o kadar büyük bir risk ortada olduğuna göre, bu kadar büyük bir yağış ortada olduğuna göre tabii ki bunu boşaltacak önemli bir kanal maalesef uygun görülmemiş. Özetle sert zeminler filtrasyon dediğimiz sızmayı engellediği için su yüzeyine katılmış oluyor, drenaj yapılarında hatalı projeler, kullanım sorunları ortaya çıkıyor, doğal akış o kavşak ve benzeri projelerle engellenmiş oluyor, yine hatalı yerleşme düzeniyle engellenmiş oluyor. Gördüğünüz gibi bütün bu şeyler, tamamıyla insandan kaynaklanan, hatalı kaynaklanan olaylar.

Bir başka konuya değinmek isterim; o da bu. İstanbul'un yapısal itibariyle gördüğünüz gibi, özellikle güneye bakan akarsuların, güneye yönelen akarsuların Kuzey-Güney doğrultusundaki gelişlerinin tam dik olarak geliştirilmiş iki ana arteri var. Bunlardan bir tanesi E5 dediğimiz yol, ikincisi de TEM yolu. Her ikisi de bu şeye dik olarak kestiği için bu durumda yukardan aşağı hızla gelen bu anormal sel yağışlarında meydana gelen olaylarda, aslında engelleyici birtakım sorunları da beraber getiriyor. Burada yapılması gereken ne? Yapılması gerek, biraz önce şey yaptığımız gibi bu menfezleri bu kadar küçük değil, biraz daha büyük, biraz daha geniş ve burada maksimum su geçirme hesaplarına göre yapılmış olması. Ve tabiatıyla burada bir başka şey de dikkat çekiyor. O da şehircilik açısından değil de, belki şehircilik açısından da değerlendirildiği gibi biraz da halkın bilinçlendirilmesi yönünden. Çok fazla, yakın çevrede de dikkat ederseniz atıklar var. Gelişigüzel yerlere bırakılmış birtakım atıklar var, kaçak şekilde gönderilip atılmış olan. Bunlar da buradaki akışı engelleyici birtakım düzenlemeler.

Bakın yine bir, yukarıda bir yol, çift şeritli otoyol tarzı, belki otoyola bağlanan bir yol. Altında şu kadarlık menfezi var, şu istikametten gelen , bakın burada da böyle. Artık çocukların oyun alanı olmuş, hiçbir şekilde bu nasıl su geçirir, ne yapar onu bilinmez.

Yine aynı tarihlerde bir şehir içi sorunlarından bir tanesi, bu yazlık evler. Özellikle Selimpaşa, Silivri tarafındaki yazlık evler. Yine doğrultuları, dikkat ederseniz Kuzey-Güney doğrultulu yer kazanmak açısından. Dar bir alana çok fazla bina yapmak suretiyle ve tabiatıyla bunların yolları da, gidin betondur, beton yolları var. Tabiatıyla bu, şu istikametten gelen selin tamamen buradan böyle gayet hızlı bir şekilde geçerek gelmesi, burada yaşayan, oturan bütün insanların eşyaları, arabaları, şunları bunları aşağı yukarı 12 saat içerisinde Marmara Denizi'nin içinde toplanmış, bu 1909'daki sel olayında da olması gibi.

Kentsel planlama çalışmalarına bir ikinci örnek, biraz enteresan bir örnek, farklı bir örnek. O da Karasu kıyıları, biraz kıyıyla ilgili konuya ben de bir değinmek istedim, kendi uzmanlık alanım büyük ölçüde kıyı alanları yönetimine yönelik olduğu için. Elverişli yaşam koşulları nedeniyle çok tercih edilen alanlar ancak ve ekolojik olarak son derece hassas düzene sahip alanlar. Bu bakımdan, taşıma kapasitelerinin üzerinde bir kullanımla karşı karşıya, bu da birtakım sorunları beraberinde getiriyor. Çok ilginç bir örnek burası, yani bizim Karasu'nun olduğu bölge, Sakarya Irmağı'nın ağzı. Potansiyel değerler açısından çok ilginç bir yer.

Bu da bir uzay görüntüsü, Google'dan alınmış bir fotoğraf. Bakın bu fotoğrafta, Karasu akan ırmak bildiğiniz gibi Sakarya Irmağı, Karasu yerleşim alanı ve gerek doğuya doğru, gerek batıya doğru gelişmiş olan alan. Şuradaki alanla şurada yeni yapılan şu alanları ve daha batıya doğru gittiğinizdeki yapılaşma alanları Karasu'da birtakım doğal dengelerin büyük ölçüde bozulmasına neden olmuş ve

büyük erozyon, kıyı erozyonu ortaya çıkmıştır, burası o bakımdan ilginçtir. Bir de burada şuna dikkatinizi çekmek isterim. Bu bir asimetri. Normal şartlarda bu doğrultuda gelen malzemenin orada , burada daha fazla birikmiş olması da bir asimetri oluşturuyor. Bu asimetri sonucunda da birtakım malzeme burada ilk başta birikiyor gibi görünüyor fakat daha sonra içerisinde görünmeyen bir mendirek yapımıyla maalesef bu sefer doğal akış, yani malzemenin, doğal malzemenin azalmasına neden oluyor. Bu sefer özellikle bunun biraz daha doğu tarafına doğru ciddi biçimde kıyı prosesleri harekete geçerek dalga aşınmaları, akıntı aşınmalarıyla erozyon çok şiddetli bir biçimde bu bölgede kendini gösteriyor.

Tabii yine şeyi biraz daha yakın gösterilen alanlar, giderek ne kadar yaklaşmışlar, şuralara. Burada birtakım alanlar var. Deniz, burada da aşırı rüzgâr nedeniyle bir rüzgâr erozyonu ve buna bağlı olarak da içeriye doğru, yürüyen bir kum hareketi var. Bu da özellikle bu yapılaşma içerisinde bazı sorunlar ortaya çıkacak. Sakarya Irmağı'nın doğusunda kalan plaj alanlarındaki durumun giderek zayıflamaya başlamış olmasının önemli nedenlerinden bir tanesi, Sakarya Irmağı içindeki kum alımlarıdır. Kum alımlarıyla birlikte kum dengesi bozulmuştur ve yani segment dengesi bozulunca kıyı kendini besleyemeyince, yani delta kendini besleyemeyecek pozisyona gelmiş ve bu şekilde geriye doğru hızlı bir şekilde aşınma ortaya çıkmıştır. Bu da morfolojik dengeyi özellikle morfolojik dengenin bozulmasına, kıyı proseslerinin de kıyı oluşumları üzerinde önemli sorunlar ile karşı karşıya getirmiştir.

Şimdi bakın burada 4 kez 6 resme peş peşe mahsus koyduk ki şey açısından, görmek açısından. Bakın geriye doğru her ne kadar çekilmiş olarak görünse de daha önce buralarda bir takım yerleşmeler var, bunlar zaman zaman şey yapmışlar. Esas ilginç olan buraya bir iki tane şey yapmışlar, işte boynuz dedikleri şeyler ama bunlar çok fazla şey sağlayamamış. Şu özellikle, bulunuş itibariyle, konum itibariyle ciddi birtakım erozyon sorunlarını o bölgede meydana getirmiştir. İşte onun sonuçları bilhassa doğu tarafında Karasu'nun, şu alt alanlar adeta çok kısa bir süre içerisinde gitmeye başlamıştır. Bu çok ilginç bir resim. Aslında olması gereken şey kum. Kumsal neredeyse buradaydı. Bu, şu ara yaklaşık 5 yıl içerisinde şu kadar alan kaybedilmiştir. Buradaki yerli insanlarla geçtiğimiz günlerde yaptığımız bir konuşmada şu alanın, şu kadar daralan alanın emin olun bir yıl içerisinde, yani bir kış geçmesinden sonra bu kadar hızlı gerileme getirmiş olması bizi ciddi biçimde ürkütmüştür. Burada bir sorun daha tabiatıyla kendini gösteriyor. O da büyük hacimlerdeki deniz çukurlarının

özellikle řu bölgelerde, denizdeki birtakım kum alımları ki bu bölge yerli halkın midyesi diye tanımladıkları, kum midyelerinin çok verimli olduğu bir alan ve ciddi biçimde kepçelerle alıp derin deniz çukurları oluşturuyorlar hemen sahil kenarında bu iki şeye neden oluyor.

Bir; kıyı bölgelerinde zaman zaman boğulmalara neden oluyor çünkü akıntısı var bu bölgede. İkincisi de tabii ki bu kum alımı nedeniyle yeterince kum rejimi bozuluyor, dalganın getirdiği rejim de dalga ve akıntı sistemleriyle, bu bakımdan da erozyon gerilemesi oluyor. şimdi burada deneme-yanılma yapıyorlar, bunu uzattığım için özür dilerim fakat söylemek istiyorum, deneme-yanılma yapıyorlar. Bu istikamette koydular, hiçbir işe yaramadı. Erozyon daha da şiddetlendi çünkü zaten geliş istikametleri kıyıya dik. Dik geldiği için bunun çok fazla bir etkisi yok, o bakımdan. Bu sefer dediler ki “Böyle olmayacak bu, biz bunları paralel yapalım.” Paralel şekilde yapmayı düşünüyorlar bazı yerlerde, burada yok örnekleri ama paralel yapmaya başladılar. E tabii onu yaptıktan sonra bir sene bekleyecekler tabii, acaba getirecek mi getirmeyecek mi yani. Deneme-yanılmayla bu işi öğrenene kadar zaten kıyıda ne kadar kum varsa hepsi gidiyor çünkü iki tarafta, hem deredeki genel rejimi bozuyorsunuz hem denizin içindeki kum rejimini bozuyorsunuz. Her iki bozulma da erozyonu şiddetlendiriyor. Ha bir doğal afet midir? Bu da afettir aslında, çünkü insanların ciddi biçimde mal ve mülkleri kayba uğramış oluyor. Yerbilimlerinde daha çok söylenecek söz vardır. Sayın Başkan’a çok çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

TRABZON BELEDİYESİ PROJELERİ

Bizim, söylediğim gibi istişare niteliğinde, bilgi paylaşımı niteliğinde çok zamanınızı almadan 2009 mahalli seçimleri sonrasında Trabzon Belediyemiz olarak neler yapmaya çalıştığımızı aktarmaya gayret edeceğim. Öncelikle bu Trabzon buluşmasında büyük gayretlerini gördüğümüz hazırlık çalışmalarında gece gündüz gayret eden belediye meclis üyemiz Sayın Sezgin Yılmaz'a, Etüt Proje Müdürümüz Sayın Nalan Aydın'a ben huzurlarınızda teşekkür ederek başlıyorum. Onlara bütün birim müdürlerimiz ve belediyemizin tüm çalışanları katkıda bulundular. Sağ olsunlar, var olsunlar. Bu Trabzon Belediyesi çalışmaları aslında tüm belediyenin halkın katılımı ile bir sonucu. Dolayısıyla belediyenin başkanı, başkan yardımcıları, müdürleri, kısımları, sokağı temizleyen işçi kardeşimize kadar tümünün ürünü. Bir takım, bir şehrin tümünün çalışması, herhangi birimizin kişisel sonuçlandırabildiği bir gayret değil. Tabii hepimizin gayesi şehirlerimizdeki günlük hayat standardını, yaşam biçimini iyileştirebilmek, daha ilerilere taşıyabilmek ve kentlerin güvenlik yönünden, deprem yönünden, heyelan yönünden, sel felaketleri yönünden daha sağlıklı hale getirilebilmesi yine adı üzerinde sağlıklı ilgili olan çalışmalarının da göz önünde tutarak Sağlıklı Kentler Birliği'nin Dünya Sağlık Örgütü'nün de bilgisi ve paylaşımı çerçevesinde öngördüklerini yerine getirmeye gayret etmesi. Ben çok zamanınızı almak istemiyorum, zira çok kıymetli öğle öncesi ve öğle sonrası oturumlarımız var ve o oturumlarımızı yönetecek olan değerli arkadaşlarımız var. İnşaat mühendisleri Trabzon Şube Başkanımız da o katılımcılardan birisi. Çok kıymetli katılımcılarımızın da öğleden öncekilerinin isimlerini izlemekteyiz. Öğleden sonra yine diğer değerli bir oturum yönetimi sizlerle bilgi paylaşımını sürdürmüş olacaklar. Hemen bu sunuma başlamadan önce benim Trabzon için arz edeceğim hususlar şunlar. Programımızı ve çalışmamızı başlatırken biz 3 ana unsur üzerinde kendimizi planlamaya gayret ettik. Bunların en önemlilerinden biri alt yapıydı. Altyapıda Trabzon Erzurum yöresi istikametindeki Maçka vadisindeki değirmen derenin suyunu şehir içme suyu olarak kullanıyor idi. Halen de kullanmaya devam ediyor. Değirmen dere suyu buradan 25- 27 km yukarıda Maçka vadisinde Esiroğlu tesislerinde arıtmaya tabi tutulur. Ve oradan şehre verilir. 1998'lerde başlatılan Atasu barajı içme suyu amaçlı düzenleniyor idi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın planladığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüzün gerçekleştirdiği bir yatırım. 2011'in Mayıs'ın 17'sinde onu hizmete açabildik. Bu çerçevede tabi bugüne kadar gelmiş geçmiş olan Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlıkları, Devlet Su İşleri Genel Müdürlükleri ve Bölge Müdürlükleri gayret gösterdiler. Baraj Trabzon belediyesine devredilmiş durumda. 30 yıl süreyle taksit taksit bedelini belediyeden Devlet Su İşleri tahsil etmekte. Şimdi biz o baraj suyunu devreye soktuktan sonra bazen ikmal inşaatları, bazen herhangi bir onarım gerektiğinde Devlet Su İşleri ile iletişimli olarak Esiroğlu arıtma tesislerimize oradan gelen suyun kesilmesi ve Değirmen dere suyunun tekrar devreye sokulması ile şehir içme suyu ihtiyacını karşılıyor. Bu, içme suyu ihtiyacının karşılanmasında Atasu Barajı'nı kullanma süre ve oranı yüzde 80'in altına hiç düşmedi, gün olarak da, metre-küp olarak da. Trabzon içme suyu ihtiyacı açısından merkez belediyesinde bunu sağlarken, doğudaki ilçemiz Yomra, batıdaki ilçemiz Akçaabat'ı da bu hizmet sunumunun içine katmış durumda. Suyla ilgili bizim ileri yıllara doğru kullandığımız bir diğer kaynak da engebeli bir coğrafyası olan Trabzon'da üst kottara su basmakta enerji tasarrufunu da sağlayabilecek olan Karakaya grup suyu diye bir suyumuz var. Onun şimdi yeniden ele alınması, tadilatı ve yeniden düzenlenmesini de çalışmaktayız. Bunu hedeflememizin de ana nedeni enerjiden olan kaybımızı yani daha önce TEDAŞ'a şimdi özelleştirilen enerji kurumuna daha fazla para ödemek

zorunda kalmamayı tabii olarak tercih etmemiz. Yani bizim yüksek kotlardaki mahallelerimize elektrik enerjisi kullanarak suyu pompalıyoruz. Karakaya grup suyu ise daha yüksek kottan gelen, zamanında köyü tüzel kişiliğine devredilmiş olan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü varken yapılmış olan bir grup suyu. Şimdi bu üç suyu nazarı itibariyle aldığımızda Trabzon'un içme suyu ihtiyacı yönünden bir 50 yıllık herhangi bir sorunu, nüfus artışı olsa da yok görünüyor. Ama yine enerji tasarrufu için Atası Barajı'ndan daha yüksek kotta bir arıtma tesisi ana isale hattı ve ana su deposu yapma çalışmamız devam etmekte. Bütün bunlara biz içme suyu açısından şehrin tüm su şebekesini yenileme çalışması ile devam ediyoruz. Şehrin tüm su şebekesinin yenilenmesi 40 yıllık geçmiş olan bu şebekeyi tabii olarak yaptığı arızalar ve su kesintilerinin giderilmesi sonrasında basınç değişikliklerine periferdeki sistemin çok iyi cevap verememesi sonrasındaki arıza sayısının artması, bu su borularımızın bir kısmının, önemli bir kısmının, yüzde 50'nin üzerindeki kısmının aspesli borular olması su kaçak ve kayıplarının da yüzde 50'lere varabiliyor olması münasebeti iledir. Şehrin içme suyu şebekesinin tamamının yenilenmesi bunu İller Bankası ile birlikte, proje ihalesini yapıp çalışmalarını devam ettirmekteyiz. Projenin bu yılsonunda bitmesiyle yatırım dönemi başlayacak. Şehrin ana unsurları olarak altyapıda ele aldığımız birinci husus bu. İkinci hususumuz yağmur sularının ayrılmasını İller Bankası ile ihale ettik, projesi tamamlandı, arazi adaptasyonu yapılıyor, yapım dönemine geçilecek. Tabii ki hepimizin bildiği gibi yağmur sularının atık sulardan ayrılmasını hedefleyen bu çalışma nihayeten hem atık suları daha iyi kontrol edilebilir hale getirmeyi ve arıtmasının sağlanabilmesini hem de yalnız başına ve serbest kalabilen yağmur sularının olduğu bizim şehrimizdeki vadilerdeki derelerin üzerinin açık tutulabilmesini dolayısıyla baskın yağışlarda da sellerden en önemli korunma tedbirinin de alınmasını sağlamakta. Yağmur suları projesinin yanında biz atık suların giderilme projesini de başlatmış bulunmaktayız. Bunun ön adımı hepimizin de bildiği gibi hizmet vereceğimiz alanın tam organizasyonu, o da hava fotoğrafları, hava haritası, bunun araziye adapte edilmesi ve kanalizasyon projesi diye tabir ettiğimiz atık sular projesinin de uygulama alanına gelmesi. Az önceki, şehrin içme suyu şebekesinin yenilenmesindeki ifade etmek istediğim bir husus da asbestli borular bilindiği gibi kendi başına kanser yapmazlar. Yani içinden su geçen bir asbestli boru insanda herhangi bir kanser oluşturmaz. Ama bir onarımda arızada kırılıp büküldüğünde asbestli borudan inhale edilen yani solunan böyle solunan sular, şey, solunan tozlar insanda akciğerde aspergilloz dediğimiz bir rahatsızlığın başlamasına neden olabilir. Bu toplumda her zaman bir yanlış anlama olarak sürüyor da onu ifade etmek istedim. İfade ettiğim yağmur sularının ayrılması, atık suların projelendirilmesi ve şehrin tüm su dağıtım şebekesinin yenilenmesi altyapıda en önemli ve büyük adımlar idi. Trabzon gibi bir kentin atık suların yani kanalizasyonun giderilmesinde şu ana kadar uyguladığı derin deniz deşarjı sistemidir. Bildiğimiz gibi Avrupa Müktesebatı çerçevesinde Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler bu müktesebata bağlı olarak belli bir zaman içinde bu havzayı kirletmeme taahhüttünü vermiş bulunmaktalar. Bunun süresi 15 yıl en fazla. Dün Bursa Büyükşehir Belediye Başkanımız ifade etmişlerdi. Tuna'nın geçtiği hatlar boyunca Avrupa'da 13 ülkenin hem sanayi atıkları hem işte yağmur sularından ayrılmış olsa bile kanalizasyon atıklarının yani kısacası arıtılmış olsa bile atıklarının Tuna'ya verilmesi sonucunda bir kirliliğin oluştuğu, geçen yıl Macaristan'da mesela yine o bölgede Balkanlar'da bir bakır fabrikasının Tuna'ya arıza sonrası atıklarının direkt karışmasının giderilmesi gibi sorunlarla uğraşmakta Karadeniz bölgesinde kıyısı olan ülkeler. Avrupa Birliği Müktesebatı da bu Tuna'nın kirletmesinin dışında tüm Karadeniz çevresinde olan ülkelerin hele kıyı şehirlerinin denizi kirletmesinin önüne geçilebilmesi için en fazla 15 yıl içinde biyolojik arıtmalar dâhil sistemlerini tamamlamalarını öngörmekte. Bu vesile ile biyolojik arıtmadan da bahsetmek istiyorum. Biz biyolojik arıtmanın çalışmalarını da sürdürdük. Ülkemizde bunu yapan kentler var. Kıymetli misafirlerimiz, en büyük sorun işletme maliyetlerinin büyük boyutlu olması, dolayısıyla yapılmış olsa da fazla işlevliğe

kavuşamaması. Biyolojik arıtmada bir önemli unsur da hesaba katılıp giderilmesi ve ona göre depolanması planlanması gereken de bizim atık sularımızın biyolojik arıtmadan geçtikten sonra ortaya çıkan arıtmanın sonrasındaki çökeltinin depolanabilmesi. O da önemli bir sorun olarak tüm kentlerin önünde durmakta. Hepimizin bildiği gibi biyolojik arıtmayı Avrupa müktesebatı öngörüyor. Öngörürken de diyor ki siz eğer mavi bayrak takılan bir turistik merkez olmak istiyorsanız ve bunun internetlere de intikal etmesini istiyorsanız o zaman biyolojik arıtmayı kentinizde yapmış olmanız gerekiyor. Ama biyolojik arıtmanın teknolojisinin şu ifade ettiğimiz iki önemli mahsurun giderilmesini de beklediğini biz de kentler olarak bunu beklediğimizi ifade edeyim. Altyapıdaki bu adımları yürütürken Trabzon belediyesi ikinci büyük adım olarak kentsel dönüşüm ve kentsel yenilemeyi hedefledi. Biraz sonra orada slaytlarını gösterecek olduğum Trabzon'da Çömlekçi Mahallesi ve onun güneydeki sınırı olan Tanjant yolu ve üzerindeki Esentepe Mahallesi, yine Trabzon'da Zağnos Vadisi dört etaba ayırdığımız bugün belki öğleden sonra İmar Müdürümüzün eşliğinde teknik açıklamaların da sizin gözlemine sunulacağı bir bölge. Birinci bölgesi 2009 mahalli seçimlerinden önce bitirilmişti. İkinci bölgesi 2009'dan 2012'ye kadar bitirildi. Üçüncü bölgesi şu anda çalışılmakta, dördüncü bölgesi yani sahile denize olan ulaşım da ise binaların satın alınması dönemi devam ettirilmekte. Bu Zağnos Vadisi'nin hemen doğu tarafında komşusu olan yine tarihi Trabzon surları ile bitişik bulunan Tabakhane vadisi kentsel dönüşümü de büyük bir süratle devam etmekte. Çömlekçi mahallesi, Esentepe Mahallesi, Tabakhane Vadisi ve Zağnos Vadisiyle dördüncüden sonra beşinci olarak da Zağnos Vadisi'nin üst kısmında Bahçecik Camii etrafının kentsel dönüşümü de yıkımların tamamlanmış olması ve yapım aşamasına gelmiş bir çalışma. Bu şehrimizde doğudan doğru başlattığımız ve batıya doğru gelirken de ilave edeceğimiz diğer kentsel dönüşüm uyguladığımız alanlardan birisi şu andaki belediye hizmet binamızın olduğu Atapark bölgesindeki Narlı bahçe dediğimiz alan. Burada ise şu anda işin başındayız. Yani hâlihazır haritası, imar planlaması ve bina ölçümlerinin değerlendirilmelerinin yapılması sonra hak sahipleriyle görüşme aşamasına geçilmesinin daha birinci adımındayız. Narlıbahçe yeni başlattığımız bir çalışma. Onun da batısında kentimizin çıkışına yakın Ayasofya Müzesi dediğimiz bölgenin etrafının tamamen temizlenmesi, oradaki çarpık yapılaşma ve gecekondulaşmanın giderilmesi ve oranın bu para ödemelerinin sonlanmasından sonra arkeolojik sit alanı olması münasebetiyle Anıtlar Kurumundan gerekli izinlerin alınması sonrasında rekreasyon düzenlenmesi projesi ihale edilmiş noktaya geldi. Böylece Trabzon kentinde yeni oluşan mahalleler dışında eski olduğumuz mahallelerin hemen hemen %50'ye yakınında kentsel dönüşüm dediğimiz adımları atmış bulunmaktayız. Bunların tabii mali portresi epeyce büyük. Bir de hepimizin bildiği gibi kentsel dönüşüme bir kentsel yenileme alanı ilave etmiş durumdayız. Malumunuz olduğu üzere kentsel yenileme bakanlar kurulu kararıyla onaylanması sonrasında yerel hizmetlerin organize ettiği bir çalışma. Biz de Orta Hisar diye tabir ettiğimiz kentin eski çekirdeği ve merkezinin bulunduğu az önce ifade ettiğimiz Zağnos Vadisi surları ve Tabakhane Vadisi surları arasında kalan bu kentte güneyde İçkale Camii dediğimiz tanjant yolunun üzerindeki bir camiimiz ile aşağıda Maraş Caddesi ve Pazarkapı semtiyle sınırlı olan bir bölge. Kentsel yenileme, burada kıymetli misafirlerimiz de var, mesela Eskişehir Odunpazarı'nda, mesela Ankara Altındağ'da yapılan çalışmaların bir benzeri. Şu anda biz İstanbul büyükşehir belediyesi kuruluşlarından BİMTAŞ ile proje çalışmalarını sürdürdüğümüz bakanlar kurulu kararlarını da daha önce aldığımız Ortahisar bölgesinde toplamda 5 yıllık bir çalışmayı planlamış bulunmaktayız. İfade ettiğim Trabzon belediyesinin şehrin daha yaşanılabilir olmasındaki altyapı yatırımlarından sonraki ikinci büyük adım kentsel dönüşümler ve yenileme idi. Üçüncü adım olarak da gerçekten insanların ve kentlerin günlük yaşayışını çok etkileyen ulaşım çözümleri idi. Bizim şehrimizde şu anda biz bir raylı sistemi maliyet etkin olarak rakamsal sonuçlarıyla bulabilmiş değiliz. İleri dönemlerde Arsin Organize Sanayi Bölgesi dediğimiz 20 km doğumuzdaki ilçemizin olduğu

organize sanayi bölgesinden batımızdaki öğleyn sizin de geçecek olduğunuz Akçaabat ilçemizin az ilerisindeki Akçakale mevkiine kadar bir bölgede bulvar kenti olan Trabzon’umuzun sahil boyunca bir raylı sistem ön çalışmaları yapılmış bulunmakta. Bu ön çalışmalar şu an itibariyle şehrin merkez belediyesinin şu içinde bulunduğumuz Hamamizade ve hemen yanındaki limandan, Beşirli Mahallesi diye tabir ettiğimiz şehrin batısındaki mahalleye kadar bir bölgenin de çalışılması yapılmış olmakla beraber, bu dediğim Beşirli ile liman bölgesi arasında günün pik saatinde sabahları 4700 yolcu akşamları 4200 yolcunun seyir ediyor olması dolayısıyla maliyeti etkin olmuş değil. Tabii ki belediyenin kendi finansal imkânlarının, kullanılabilecek rahat parasının olması, istendiği takdirde böyle bir ulaşımı da Trabzon içinde olmayı sağlayabilir ama hepimizin de bildiği gibi tüm Türkiye belediyeleri finansal bir sıkıntı ile çalışmalarını ve halka hizmetlerini sürdürmeye gayret etmekte. Ulaşımla ilgili bizim yapabildiklerimiz yine coğrafyası engebeli olan, topografyası kot farklılıklarıyla belediye hizmetlerini getirmeye gayret ettiğimiz Trabzon’da kuzey güney arterleri, kuzey güney ulaşım yolları açısından Erdoğan yolunun başlatılması ki nihai maliyeti 80-100 milyon lira arasında olacaktır, istisnaları ve yapıyla beraber. 2014 yılının sonuna kadar bitirilmesi hedeflenmekte. Yine onun batısında güneye doğru engebeli arazi boyunca 5200 metre uzaklıkta Uğurlu Mahallesi’ne ulaşılan 25 metre eninde, işte, çift gidiş gelişli bir yol yapımıdır. Onun da yapım işlemi başlatılmış bulunmakta. Bunlara bir dev yol ilave etmek istedik. Tabi bizim ölçeğimize göre dev yol diye ifade edelim. Engebeli oluşumuz, sokaklarımızın, mahallelerimizin sıkışık bulunması münasebeti ile batı-doğu kuşaklamasında şu anda Tanjant yolu diye hizmet etmekte olan yolun yine batı-doğu kuşaklamalı altı buçuk kilometrelik bir yoldur burası. Onun güneyinde güzergâhı boyunca 500 ila 1000 metre mesafede tanjant yolunu takip eden 20 km uzunluğunda bir yoldur. Bu yol şehrin batı girişinden başlamakta ve üst mahallelerimiz diye tabir ettiğimiz Beşirli’de bir tünelle ve Bahçecik’te bir tünelle ve şehrin arka planında gördüğünüz Boztepe ile bir tünelle geçip Maçka vadisi dediğimiz Erzurum’a doğru uzanan yol boyunca Akoluk istikametine doğru devam etmekte. Bu muhtemelen 800 milyon lira gibi bir maliyet içeren, belki ekleriyle birlikte 1milyar TL’ye ulaşabilecek olan bir büyük proje. Bunun orta bölümünde, şehrimizin Erdoğan Mahallesi kısmında Ahi Evren Hastanesi altında 1200 metrelik bölümünü sanat yapılarıyla yapım işlemini başlattığımız bir yer. O yapım devam ederken, o Ahi Evren’in doğusunda ve batısında kalan iki alan az önce söylediğim çerçevede ön eleme sonrasında yapılacak olan ihaleler ile yapı işlemini başlatmış olacağımız bir önemli alan. Kavşak düzenlemeleri olarak Ayasofya sahil yolundaki kavşak düzenlemesi ihale edilme noktasında, Reşadiye veya itfaiye kavşağı dediğimiz bölgedeki kavşak düzenlemesi de ihale aşamasına yaklaştırılmış bulunmakta. Belki diğer kentlerde olduğu gibi belediye başkanı arkadaşlarımızın bizim de kentimizde ziyadesiyle sıkıntı duyduğumuz, her zaman her işin mutlaka bir aleyhtarının bulunması bizim kentimizde de epey zirve noktalardadır. Mesela insanların daha rahat, daha zaman tasarrufuyla yaşayabileceği bu kavşaklarda bile, bu yollarda bile her zaman davalarla hukuki engellerle sizin bizim gibi belediye çalışanları uğraşılıyor. Bu engellemelere rağmen alabildikleri hukuki sonuçlarla yoluna devam ediyor. Bu konu Trabzon için çok elzemdi. Bizim trafiğimiz oldukça dar olan caddelerimizde sıkışmış durumda idi. Ve öncelikle bu planlamaları yaparken günlük kısa devre çözümleri de şehirde yapmaya gayret ettik. Bunun birincisi trafik düzenlemesi idi. Bizim önemli bir şansımız var Trabzon’da, Karadeniz Teknik Üniversitemizin varlığı. 52 bin öğrencisi, çok kıymetli öğretim üyesi kadrosu ile bu şehir için önemli bir kazanç. Her zaman özveri ile bize destek olmuşlar, destek olmaya da devam ediyorlar. Yani hangi sorunu hangi çözüm yollarıyla neticelendirebileceğimizi her zaman önerileriyle yardımcı olarak şehrin yanında duruyorlar. O münasebetle trafiğin önemli tıkanıklığını Karadeniz Teknik Üniversitemizin de katkılarıyla, İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi’nde de bu konuda biraz tecrübesi olan bir kürsü var, onun da bilgi birikimiyle ve Trabzon’daki incelemelerini bize rapor

yoluyla sunmasıyla bir de bizim durak ve güzergâhları yeniden ele alıp istatistiki verilerle hareket etmemizde, mevcut yollarımızın işleyebilir hale getirilebilmesi için dolmuş, otobüs duraklarımızın düzenlenmesi, güzergâhlarının değiştirilmesi uygulamasını başlattık. Bu da yürüyebilir hale gelmemizi temin etti. Şu ana kadar ben bir alt yapı, bir sacayağının bir ayağı, iki kentsel dönüşümler ve kentsel yenilemeler, üç ulaşım ile ilgili çözümlerde yapmak istediklerimizi, planladıklarımızı, uygulamaya başladıklarımızı, sonuçlandırdıklarımızı anlatmak istedim. Şimdi bu ön açıklamadan sonra süratle daha sağlıklı Trabzon'a, sizlerin de kentlerinizde ve belediyelerinizde uğraştığınız gibi, yürümek için bu çerçevedekilerin, bazı sosyal projelerin de daha sağlıklı, daha yaşanabilir kentlerde, tabii ki o projelerin de bir önemi var. Çok zamanınızı almadan sunumumu tamamlamış olayım. Az önce ifade etmeye çalıştım efendim, bu, şunu mu çıkarıyorduk? Oraya belki gerekebilir. Tamam, teşekkür ederim. Bu yukarda, bir de şunu ifade etmek istiyordum. Bizim plaka numaramız 61 ya, bir de biz hani sporda çok zirve bir kentiz bu bir gerçek yani. Bu münasebetle, hele sporda zirve bir kent olmamızı tabii ki en çok taçlandıran futbol ve Trabzonspor. Hani 61. dakikada hep işte plakamız 61 diye statlarda bir gösteri yapılır, işte o sembolize rakamla mahalli seçimlerde de biz o plaka numarasıyla 61 proje diye rakamladığımız bir hizmet sunumu programıyla halkın huzuruna çıkmış idik. Aslında bu projelerde bazıları birleştirilebilir, bazıları ikiye, üçe bölünebilir, ama hafızalarda kalması için plaka numaramızla hareket ettik. Onun için 61 rakamı odur, yanında da o projenin hangi numaralı proje olduğu ifade edilmektedir. Şimdi Çömlekçi, bu dediğimiz hemen limanın arkasındaki bölgedir. Rakamlar var, belki bu konuda arkadaşlar size broşürlerle takdim ederler. Şu anda biz Çömlekçi'de sekiz binayla anlaşmış, iki binanın yıkımını tamamlamış, ama en önemli de hâlihazır haritaları bitirilmiş, imar planlanması bitirilmiş, bunların hepsi en az altışar ay süre alıyor, en az yani. Sonra bina ölçümleri tamamlanmış, bina değerlendirmeleri tespit edilmiş ve ondan sonra vatandaşlarla anlaşma noktasına gelmiş bulunmaktayız. Çok önemli bir ayrıntıyı unuttum. Biz kentsel dönüşümlerde, kentsel yenileme hariç, kentsel dönüşümlerde paydaş olarak Toplu Konut İdaresinden yararlanmaktayız, Türkiye genelinde hemen hemen tüm belediyelerimizin yararlandığı gibi. TOKİ güvenli bir paydaş ve güvenli bir liman. Ama şu da bir gerçek ki tüm belediyeler için tüm kentsel dönüşümleri ne TOKİ'nin ne Çevre Şehircilik Bakanlığının ne de hükümetin gerçekleştirmesini mümkün değil. Belediyelerin önünde bizim de gayret ettiğimiz bir projemizde, İstanbul'un işte Fikirtepe'de gayret ettiği veya diğer kentlerimizin de gayret ettiği kendi imkânlarıyla, kendi yağıyla kavrulan kentsel dönüşümleri yapabilmek. Bunun çok önemli bir handikabı da iş adamlarının tabii ki en azından yüzde 10-15 kendilerini korutabilmeleri için bir alanı kentsel dönüşüme belediye marifeti ile yasal olarak tabi tuttuğumuzda hak sahiplerinin bir kere mutabakatının sağlanması ve onlara sağlanacak olan yeni konutları bu projenin finanse edebilmesi, yüklenicilerin de bir şeycik kazanabilmesi. Bunun en büyük handikabı ne? İmarına oranı, bu işlemi sağlayabilecek şekilde kendi yağıyla kavrulmasını temin edecek şekilde düzenlemek. Bu da yapı yoğunluğuna yol açmayacak tarzda devam ettirilebilmeli. Neden hem devam ettirilirken bir de albenisinin olup olmaması önemli. Varsayalım ki biz belediyeler olarak iki bin konutun olduğu bir yerde kentsel dönüşüm yapıyoruz. Bunun kendisini korutabilmesi için ne yapmamız lazım? Belli bir kar haddini ortaya koyup yüklenicileri yarıştırmamız lazım. Yüzde 80 bir imar artışı verecek olsak, ne olur? 4000 konut yapacak oluruz. Hadi bunun imar yönünden önemli sorunlarını dikey yerleşimle halletmeye çalıştığımızı varsayalım. Oradaki 2000 konut sahibine konutunu temin ettikten sonra diğer 2000 konutu tüm Türkiye ve şehirler ve tüm mahallelerde bunu uygulamaya kalktığımız zaman kime satacağız? Yani finansman sağlanmamış oluyor. Dolayısıyla yapılacak olan şey bu tarzdaki kentsel dönüşümlerdeki öncelikli bölgeleri tespit etmek ve öncelikli bölgelerde de bu finansmanın kıymet artışı şeklinde gerçekleşmesini sağlamak, sayısal artış şeklinde değil, kıymet artışı şeklinde. O önemli yani. Bu bakımdan TOKİ güvenli bir paydaş ve güvenli bir liman

ama TOKİ'nin de gücü belli. Her zaman her ölçüde size yardımcı olamıyor. Ne yapıyor bir de? Benim bunu çevirebilmem için, diyor, verin bana arsanızı, verin bana az daha uzak bir yerdeki arsanızı ki ben de onu değerlendireyim ve bu projeyi çevirebileyim, gibi. Çömlekçi söylediğim bir bölge. Bu meydan parkı hemen bu Hamamizade'nin arka bölümündeki park, belki birçoğunuz görmüştür. Trabzon dar alanlı bir yer olması münasebetiyle biz burayı 4 milyon liralık bir proje ile birlikte gerçekleştirdik. Başladık, 6 ayda bitirdik. 4500 m² idi orada insanların yararlanabildiği alan. 15.000 m² haline geldi. Özellikle de sosyal açıdan yarıdan aşağı bölümünde vatandaşların herhangi bir kafeteryada oturmak ve herhangi bir çay içmek işte sandviç yemek gibi zorunluluk altında kalmayacağı, serbest olarak oturabileceği, dolanabileceği yerler teminine çalıştık. Tabakhane, anlattım, şu an itibarıyla işte 685 binanın yıkılacağı, 2300ü aşkın hak sahibiyle anlaşmanın sağlandığı, 40 milyon TL paranın ödendiği, 40 milyon değil 60 milyona burada ulaşılmış durumda. Hak sahipleri malumunuz olduğu gibi kentsel dönüşümlerde yapılan konutlardan istedikleri takdirde yüzde 30 indirim, 15 yıl vade alabiliyorlar. O şekilde konut devri ile de toplam ödemenin 60 milyona ulaştığı bir kentsel dönüşüm alanı. Şurası efendim, şu anda da belki bugün öğleden sonra imar müdürlüğümüzün, ekip proje müdürümüzün size izleteceği bir bölge. Zağnos'un 3. Etabı. Şu binaların görüldüğü yerin önündeki cadde Maraş Caddesi. Oradan deniz arkada görülüyor. İşte şimdi para ödemelerine de başladığımız o binalar var. Bu Zağnos deresinin üstü açık olarak sahile kadar ulaşması temin edilecek. Biz iddia ediyoruz ki Ankara'daki Dikmen vadisinden daha güzel bir vadiye ulaşmış olacağız dördüncü etabını bitirdiğimizde. Ayasofya'daki kentsel dönüşüm bu. Ayasofya İstanbul'daki gibi ismi orada, oraya benzeyen bir müze. Aslında enteresan bir bina. Bilmiyorum orayı misafirlerimize gezdirebildiler mi. Efendim? Orası çok enteresan bir yer. 1250li yıllarda Bizans'tan ayrılan Komnenoslar buraya geliyorlar. Onların bir akrabaları da Gürcistan'da, işte prensler, işte prensesler. Komnenoslar burada 1250li yıllarda Komnenos krallığını kuruyorlar. Bunu da onlar yaptırıyorlar. Fakat eş zamanlı bir medeniyet var, Selçuklu medeniyeti. Orada size mihmandarlar izah edecektir. Orada Selçuklu motifleri var. Selçuklu ustalarını da çalıştırdıkları biliniyor. Yani medeniyetlerin ortak figürlerini içeren bir yapıt. Sonradan, 1906lı yıllarda 1. Dünya harbi sırasında Trabzon'un işgalinde orayı Rus kuvvetleri depo olarak kullanmış. Çok güzel bir kent balkonu gibi etrafı tamamen istismlakleri gerçekleştirdiğimiz ve temizlediğimiz bir yer, rekreasyon çalışması yapılacak ve müze olarak hizmet etmeye devam ediyor. Böylece medeniyetlerin ortak eseri gibi görünen bir yer yani Ayasofya müzesi. Ayasofya müzesi sonrasında Komnenos krallığı burada zaman içinde Pontus imparatorluğu ismini de almış. İşte Sümela, mesela, ondan önceki dönemde yapılmış olan ve bir, işte, dini eğitimin de o zaman sürdürülmüş olduğu bir yer. Enteresan bir sonuçtur, 1453'te Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethettikten sonra Otlukbeli muharebesine gidiyor ordusuyla ve Uzun Hasan'la bir muharebe yapıyor. Oradan dönüşte İstanbul'a dönmüyor, onu mağlup edip tabiiyetini aldıktan sonra ve hemen kuzeye yöneliyor, deniz tarafından değil, dağ tarafından Trabzon'u kuşatıyor. Aynı zamanda donanmasını da denizden getiriyor. Kuşatma devam ederken donanmanın da gelişile Trabzon, o zaman Pontus en son olarak teslim oluyor. Şöyle bir sözü ifade ettiği söyleniyor, 'Trabzon fethedilmeden, İstanbul'un fethi tamamlanmamış olurdu.' Aslında çok önemli bir stratejik yol izliyor yani. Ayasofya o zamandan kalma. Burası, şu anda işte en son protokolünü yaptığımız ve çalışmalarını sürdürdüğümüz Narlıbahçe bölgesi. Arkadaşlar size tarif ederler onu. Kent tasarım ofisi vadilerimizden biriydi. Bir ortak akılla şehri yönetmeye gayret ettik. Yani mimarlar odamız, mühendisler odamız, sivil toplum kuruluşları, Karadeniz Teknik Üniversitemiz hemen her projede bizim hazinemizdir yani, burada kıymetli hocalarımız, üyelerimiz de var. Mesela şimdi ileride göstereceğimiz bir Akyazı'mız var, Osman Bey Hocamız var, onun fikirlerinden çok istifade ettim, onun bana bilimsel olarak anlattıklarını gidip bu işi yürütenlere zorunlu koştum, elimden geldiği kadar belediye olarak yaptırmaya gayret ettik. Hepimizin

bir derdi var, biz büyükşehir belediyesi değiliz. Şu anda taslağı hazırlanmakta olan 13 ilden birisi de biziz. Büyükşehir belediyesi olmamakla beraber bütün ilçe ve belde belediyelerimiz, bizim bölgelerimiz için özellikle ifade etmek istiyorum, finansal darlıkla çalıştıkları için elimizdeki imkân neyse destek olmaya gayret ettik. Bir de bizim burada efendim, Doğu Karadeniz Belediyeler Birliğimiz var. Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği, hani Marmara Belediyeler Birliği gibi, Ege Belediyeler Birliği gibi bir birlik. Orada da hem bilgi paylaşımında, eğitimde, seminerlerde, iş makinelerimize varana kadar karşılıklı destekte gayretlerimizi sürdürüyoruz. Bütün belediyelerimizin yaptığı gibi e-belediyeçilikte mesafe almaya gayret ettik. Şunu iddia edebiliyoruz, Türkiye’de bu konudaki en öndeki belediyelerden birisi olduğumuzu diğer belediyelerdeki arkadaşlarımızla konuşmalarımızı da sürdürdük. Bu çerçevede bizim hani Trabzonspor’umuzun rengi bordo mavidir ya, dün akşam belediye başkanı arkadaşlarımızdan bir kısmıyla gezerken, bir yer yaptırmıştık, dedi ki, ‘buradaki renk bordo-mavi değil’. Dedik ki, bu artık bordo maviden, o zaman diğer şehirlerden gelen misafirlerimiz ‘ya başka renk yok mu?’ diye şikâyet edebilirler diye ‘buranın rengini ayrı yaptık’ dedik. Bu kentimizin belediyesinin girişinde, girişte orada görevli arkadaşlarımız gelenlere ‘hoş geldiniz’ diyerek efendim, ‘talebiniz ne?’ deyip, bilgisayara girip takibini yapıyorlar. Bu bizim muhtarlarımızla çektiğimiz bir çalışma sonrası fotoğraf. Hepinizin mahallelerinde olduğu gibi muhtarlar önemli halkın ihtiyaçlarını getiriyorlar, sağ olsunlar, var olsunlar. İşte elimizden gelen desteği onlarla. Bu meydan parkının sol taraf görünümü. O da önceki minibüslerimizin oradaki hali ahvali. Şu anda onlar yok, o hatta minibüsler yok yani. Erdoğan yolunu ifade etmeye çalıştım. Bunlar, yıkım yapım devam ediyor. Soldaki üstteki bölüm o bölgedeki topografyaya uygun istinat duvarlarının yapılmasıyla sürdürülüyor. Bu kavşak düzenlemelerini, biraz önce ifade ettiğim Reşadiye kavşağı, itfaiye kavşağı dediğimiz yer. Bu yine şehir içindeki bir alt geçidimiz. Şu araçların olduğu yerleri istimlak edip, oradaki binaları yıktık. O bulvarı geliştirmeye çalışıyoruz. Bu yine şehrimizde Tanjant yoluna bağlantısını yapmaya çalıştığımız bir yer. Bu az önce ifade ettiğim en büyük proje diye nitelendirdiğimiz şehri güneye açabilecek olan Kanuni Bulvarı. Aslında şehirde bir de güney çevreyolu projesi var. Ama güney çevreyolu, diğer şehirlerimizdeki çevreyolları gibi transit bir yol olması münasebetiyle şehrin günlük yaşamını çok fazla etkileyecek bir yol olmayacak. Ama bu yol mutlaka şehrin günlük yaşamında rahatlamaya, ulaşım, güneyi kuzeye vereceği kavşaklarla devam ettirecek. Bu, o başladığımız Uğurlu Karşıyaka Yolu. Akıllı durak, o ekranları da ilave ettiğimiz duraklarımız. Yani otobüslerin nerede, ne zaman gelip gittiğini diye. İşte bu kart uygulamalarında, otobüslerde sol köşede gördüğümüz gibi devam ettiriyoruz. Bu bir sadece tasarım. Akyazı bölgesinde bir dolgu alanı inşa etmekteyiz. Oraya yerleştireceğimiz şehrin batı girişinde otogar olarak koyacağımız yerin tasarımı. Otoparklarda, biz belediyeye ait bölgelerde özel işletimi tamamen kaldırdık. En büyük çektiğimiz sıkıntılardan birisi, işte adam otopark yapmış bir yeri işgal etmiş, ücretini ödemiyor, hukuken çıkarttık veya otopark olan bir yeri kiralamış, 3 sene 5 sene geçmiş ücretini ödemiyor. Hepimizin çektiği sıkıntılar bunlar. Bu konuda hiçbir tavizimiz olmadı ve mutlaka tahliye davalarıyla alacağımızın da icra takibine gayret ettik. Alabildiğimizi aldık, alamadığımızı alamadık. Bir de bu, burada şöyle bir özellik var, otoparkları ve parkomatları çok ucuz tutmaya gayret ettik. İlk 20 dakikasını ücretsiz yaptık, bunu diğer şehirlerimiz de aynı şekilde uyguluyor zaten ve böylece hani insanların düzensiz araçlarını bırakmamaya çalışmalarını söyledik. Atası barajını anlatmıştım. Bu manivela suyu şehre verdik. Derin deniz deşarjını ifade etmiştim. Onu, geldiğimizde, 1 yıl içinde yeniden bitirerek hizmete soktuk. Bu Zağnos vadisinin ve Tabakhane derelerinin üstünün açılması, Devlet Su İşlerimizle tersip bentlerini yaptık yanlarından kanalizasyon sistemlerini geçirdik. Doğalgaz Trabzon’da tamamen yaygın değil. Şu anda 7-8 mahallemizde kullanılıyor. 2014’ün sonuna kadar bitirmeyi hedefleyecek şekilde çalışmalarımızı sürdürmeyi düşünüyoruz. Hep, bütün belediyelerimizin yaptığı sosyal yardımlardan bir yenisi, kart vererek ihtiyacı

olan arkadaşlarımıza Sosyal İşler Müdürlüğümüzün araştırmalarına göre. Onların herhangi bir sıkıntı hissetmeden, kendi kartlarıyla, işte, her mahallede alışveriş yapabilecekleri yerlerden almalarına çalıştık. Bu mikro kredi bir, Türkiye’de birçok belediyemizin yaptığı bir iş, israfı önleme vakıfları, şubelerini kurarak, meslek edindirme kurslarına devam ederek ve o şekilde talep eden hanım kardeşlerimize de mikro krediler temin ederek onların kendi geçimlerini, hatta bazıları vergi mükellefi olabilecek hale bile geldiler. Mesela şu kardeşimiz onlardan birisi. Kazaziye ve Telkâri sanatının kursunu görmüş, daha sonra mikro kredi almış, sonra da bir dükkâncık açabilmiş. Profesör Aziz Akgül Bey var, bir dönem milletvekilliği yaptı. Bu İsrافی Önleme Vakfının başında o var. Bu konuda çok gayretli ve tecrübeli. Biz onun vasıtasıyla şubeyi kurduk böyle yani. Bu, efendim, dün Bursa Büyükşehir Belediyemizin de yine yaptığı hizmetlerden birisi, belki hepimizin yaptığı hizmetlerden birisi. Sağlık Bakanlığı’nın çok güzel bir çalışması var son zamanlarda. Diyelim kronik hastalığı olan, diyabeti olan veya felci olan, kısmi felci olan hastalar var. Evlerinde ziyaret ediyorlar, doktor geliyor, bir yenilik var mı yok mu bakıyor. Zaten sağlık kurulu raporu olduğu için ilaçlarını da yazıp hemen kendisine verebiliyor. Şimdi o ekiplerle birlikte daha çok olmak üzere biz de bu diğer destek olacak ekiplerimizi, kardeşlerimizi gönderiyoruz, işte, çamaşırı varsa yıkıyor, bulaşığı varsa yıkıyor, yemeği yoksa yapıyor ve destek olunmaya çalışılıyor. İşte her belediyemizin olduğu gibi engelsiz bir Trabzon’a ulaşmak için engellilerimizle her zaman programlarımızı sürdürüyoruz. Bu göreceğiniz Zağnos Vadisi’nde ramazan etkinlikleri. Biz Trabzon olarak şu düşüncedeyiz, hani ramazan hepimizin bildiği bir kaynaşma, kardeşlik, barış ayıdır. Ramazan çadırlarına da, yani, belediye olarak taraftarız. Niye, yolda evine yetişememiştir, gelir iftarını orada bizimle birlikte açar veya ihtiyacı vardır, gelir orada iftarını bizimle birlikte açar. Bir birliktelik, bir kaynaşma oluyor. Yani o bakımdan onlara da taraftarız. Kadın konuk evimiz işte onu da yasal gerekliliği. Bunu da şöyle, hanım kardeşlerimizin yaptığı iş ve işlemlerde sosyal sorumluluk çerçevesinde AVM’lerin, alışveriş merkezlerinin bilabedel yer teminleri de belli zamanlarla sınırlı olmak üzere oluyor. İşte burada yine yaptığımız sosyal çalışmalara devam. Üniversite öğrencilerimize, işte, mesela çamaşırını getirdiğinde yıkıyoruz, kurutuyoruz sonra verebiliyoruz. Bu ufak destek, belki zaman tasarrufu ediyor, derslerine daha çok çalışabiliyor. Bir gençlik meclisli kurduk belediyemizde. İstanbul büyükşehirde de vardı, belki diğer belediyelerimizde de var. Yani yeni yetişen kuşak belki bizim görmediklerimizi bize getirebiliyor. Bazı projelerle de şehirlerinin gelişmesine yardımcı oluyor. Üniversite öğrencilerine bursta istediğimiz noktaya ulaşamadık bağışçıyla ihtiyacı olan öğrenciyi buluşturmaktan ötürü. Belediyeden bilindiği gibi yasal olarak bütçe ayıramıyoruz ve o münasebetle de ancak bağışçı ne kadar oluyorsa ihtiyacı olan öğrenciyi buluşturuyoruz. Bu üniversite hazırlık kurslarını biz yapmak durumunda kaldık Milli Eğitimle beraber. Üniversite hazırlık kursları tabii, ülkemizde bir dert yani. Hepimizin çocukları var, efendim, eğitmek için o kurslara gönderiyoruz. Peki, bu ne? Yani aile bütçelerini bazen zorlayan, birçok ailenin de yapamadığı bir işlem. Bunun için böyle bir proje başlattık. Dershane sahipleri, şey dediler, ‘efendim niye bunu yapıyorlar, işte biz bu işle iştigal ediyoruz, işte çok ihtiyaçlı öğrenci varsa, şey yapalım yani biz kurslarda,’ ‘olsun’ dedik. ‘Yapın, peki. 550 tane böyle öğrenci var, bunların 1 lira ödeyecek hali yok. Gelin, bunları 10 tane dershanemiz varsa ellişer kişilik birer sınıf yapın, okutun, biz de yapmayalım.’ ‘Yo, olmaz, 2 tane 3 tane her birimiz alabiliriz’ peki bunların hiçbirinin böyle bir imkânı yok, olmaz, işte biz de aleyhte propagandaya başlarız, başlayın. Bunlar hepimizin evlatları. Bu 550 insan belki 400 tanesi üniversite kazanacak, okuyacak, insana yapılan yatırım en büyük, en güzel yatırım. Onlarla anlaşılmadık onlarla o konularda. Aslında ben, bağışlayın yani sizlerle şunu paylaşmak istiyorum, bu milli eğitim işi böyle bir dert yani. Bakın sağlıkta büyük bir devrim yapıldı. Dün burada Sağlık Bakanlığı Müsteşarı kısaca özetlemeye çalıştı. Niye? Özelden de hizmet alınıyor. Özel okul da olsun, özel dershane değil. Bir gün, efendim bağışlayınız, hepimizin dershane sahibi olan yakını var,

dershanede çalışan insanımız var. Böyle bir tartışma ortamında âcizane dedi ki 'peki biz bir şey yapsak, elimizde imkân olsa, ülke olarak bütün okullarımızı size versek, dershane sahipleri, tapusunu da versek, milli eğitimin bütçesini de versek, bizim tüm Türkiye evlatlarını eşit yetiştirin.' Ben hiç üniversite kursuna gitmiş biri değilim. Belki o zaman çok ayyuka çıkmamıştı bu üniversite, işte hazırlık kursları falan. Bir terslik var burada yani. Milli eğitim bütçenin en büyük kısmının doğru bir davranış verildiği bakanlığımız niye oradaki öğrencilerimiz üniversite kazanamıyor da dershaneye gidenler kazanıyor? Bir çarpıklık var burada, bunu düzeltmek lazım yani. Bağışlayın bu konu dert olduğu için ifade ettim. Bu bizim eski binamız hemen bu parkın içinde. Kent müzesi olarak çalışması için hazırlanıyor. Sanat şehridir Trabzon. Trabzon'da 1900'lü yıllarda opera vardı. Tiyatro, resim, müzik, edebiyat, gerçekten çok hazinesi olan bir kenttir. Biz karınca kaderince destek olmaya çalışıyoruz. Ama üniversitemiz de yine dediğim gibi o konuda büyük varlığımız. Trabzon'dan yetişenler ve ülkede olanlar da destekçilerimiz. Biliyorsunuz biz horon sahibiyiz ama her Türkiye etkinliğinde horonumuz dâhil diğer özelliklerimizi tanıtıyoruz. Ortahisar, o kentsel yenilemenin olduğu bölge. Ortadaki sayın valimiz Doktor Sayın Recep Kızılcık. Sizlerle birlikte olmak isterdi çok. Pozitif, her zaman yardımcı, destekçi bir mülki amirdir ve yurtdışında olma münasebetiyle katılamadı. Bu da efendim yine dedik ya hani sporun zirve kentiyiz, ama gerçekten öyleyiz. Futbolun da tabii ki yine en zirvelerindekilerden biriyiz. Geçtiğimiz 23-30 Temmuz 2011'de Trabzon'da olimpiyat sıfatında ilk uluslararası etkinlik yapıldı, Türkiye'de olimpiyat ismini taşıyan. Mesela Universiad da var ama olimpiyat ismini taşımaz. Mesela işte Karadeniz oyunları var, Akdeniz oyunları var ama olimpiyat ismini taşımaz. Bu olimpiyat ismini taşıması münasebetiyle Atina'dan olimpiyat töreni ile meşalesini alıp getirdiğimiz Avrupa Gençlik Olimpik Oyunları idi. 49 Avrupa ülkesinin işte 18 yaşını geçmeyen gençlerinin katıldığı bir büyük etkinliktir, on bini aşkın insanı ve sporcuyla misafir etme imkânına kavuştuk. Bu münasebetle de şehirde, 9 branşta olan bu yarışmalar münasebetiyle teniste olsun, jimnastikte olsun Türkiye'nin en üstün tesisleri kurulmuş oldu. Bu hepimizin derdi olan iş, istihdam sağlayabilmek. Belki birçok belediyemiz bu konudaki sıkıntılarını tam olarak çözemiyor, biz de çözemiyoruz. Bizim şehrimizde 20 yıllık bir seyyar sorunu vardı, 20 yıllık. Göreve başladığımız zaman, aman bu konuda zabıta öldürülmüştür, o olmuştur bu olmuştur, buraya dokunmayın hadisesi vardı. Bir şehrin dokusunun bunu kabullenmesi mümkün değil, farklı bir metot izledik. Bütün müdür arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum, burada onların bir dernek kurması, dernekleri ile görüşmelerinin sürdürülmesini şimdi aramızda olan yine Sayın Osman Gökhan, makine mühendisi olan ve başkan yardımcımız olan arkadaşımız sürdürdü, müdürlerimiz sürdürdü, sağ olsunlar. Onları muhatap aldık. Siz birinci sınıf Trabzon hemşerisisiniz, biz de sizin hizmetinizdeyiz diye ifade ettik. Yerler temin ettik ama bunu çözeceğiz birlikte dedik. Sağ olsunlar, onlar da teşekkür ediyoruz birçoğu esnaf oldu ve Trabzon'daki seyyar sorunu önemli bir ölçüde, yani böyle mahalle aralarında kaçak göçek gününbirlik olanların da zaten kaldırılması her zaman her gün dinamik olarak sürdürülmekle beraber, merkezi yerlerde olan bu sorun ortadan kaldırıldı. Bir önemli özellik bu diyaloglar sayesinde efendim, biz zabıta seyyar çatışması, dövüşmesi, birbirini yaralamak, kafa-göz kırmak gibi hiçbir şey olmadı. Emniyetle çatışma da olmadı. Bunu aslında sağlayan, 3 aylık bu konudaki önemli ön hazırlık idi. O bakımdan ben kıymetli misafirlerimizin huzurunda Osman Gökhan Bali'mize ve arkadaşlarına da teşekkür ediyorum, efendim. Sporcuyla, her zaman gençler dâhil desteğimizi sürdürüyoruz. Bu çok önemli bir dev proje, bir dolgu alanı, dünyanın çeşitli kentleri bunu yapıyor. Bizim bu dolgu alanımız da batı şehrimizin çıkışında olan sekiz yüz bin metrekareyi içeriyor. Tabii şöyle, Sayın Hocam Profesör Osman Bey de burada, onların önemli endişeleri vardı jeolojik açıdan, zemin açısından. Bu konuda çok ısrarlı olduğumuzu belediye olarak ifade etmek istiyorum. Bu projenin paydaşları Trabzon Belediyesi Gençlik Spor Genel Müdürlüğü, Toplu Konut İdaresi ve Karayolları; kavşakları, yolları münasebeti ile. Tabii ki

zemin çok önemli. Dolayısıyla yirmi yerde daha zemin sondajları yapılmasını mutlaka şart koştuk yaptılar. Karot numuneleri alındı. Onların dayanıklılık testleri yapıldı. Jeofizik çalışmalar yenilendi; ama buna rağmen bundan sonraki zamanlarda da yine Sayın hocalarımızın, bilim adamlarımızın bize vereceği öngörülere göre hareket etmeye gayret edeceğiz. Burada otuz beş bin kişilik bir stat yapılacak. Bu stat, futbol stadının yanı sıra, yanında Trabzon Spor'un veya diğer spor kulüplerinin spor okulları olacak. Kongre, kültür merkezleri yerlerini almış olacaklar. Karşı tarafta görülen, şehrin şu anda içinde bulunduğumuz kısmı. Bu da şehrin Batı çıkışındaki Akyazı Bölgesi. Asfalt plentini biz kendi imkânlarımızla yaptırдық. Bu konuda Sayın Çevre Şehircilik Bakanımız Sayın Erdoğan Bayraktar'ın önemli bir bağış desteğini gördük. Huzurunuzda ona da teşekkür ediyorum. İki yüz kırk dokuz ton günde kapasitede. Bunu biz efendim, Bursa'da konuşlanmış olan bir işadamı yaptı. Soyadı "Nezir" zannedersem. Neydi efendim? Hah, "Nezir Gencer. Nezir Gencer." Aslında kamuda da çalışmış olan iyi, tecrübeli bir karayolcu ve teknolojik olarak da çok iyi bir plent olduğunu ifade etmek istiyorum. Teknik Hizmetler binamızı kendimiz yaptık, imkânlarımızla bitirdik. Oraya taşınacağız şimdi. Bir de bu otobüsler konusu vardı. Biz toplu taşımacılık da dediğimiz gibi raylı sistem hem maliyet etkinlik olarak şuanda şehrimizde uygulamaya koyamadığımız bir iş. Maalesef 2009'a kadar geldiğimizde 70-72 model otobüslerimiz vardı. İşte hani, mahdut olan paramızı, belli oranda kullanarak ne yapmak istedik? Önce bir on otobüs, sonra bir on otobüs daha, şimdi bir on otobüs daha alıyoruz. Yani, otobüs filomuz yeniliyor. Bu de vatandaşın memnuniyetini temin ediyor. Bu da şehrin Batı çıkışında, Ayasofya'nın ön tarafında işte, "Oyuncakistan" diye çocuklarımız çok rağbet ettiği bir yer. Şu dün akşam da bazı belediye başkan arkadaşlarımızla, belediye çalışanlarımızla yürüdüğümüz bir yürüyüş yolu. 5625 metre. Yani, 6km'ye yakın. Farklı özelliği şu efendim, orada izlediğiniz gibi. Şimdi kentin tüm bulvarı boyunca devam ediyor. Mesela, bir kamuoyu yoklaması yaptık. "Şuradaki banketin bu tarafında, yani şurada mı olsun yol, yoksa deniz tarafında mı olsun?" diye. Bütün hanım kardeşlerimiz, hanımefendiler, beyefendiler ferah olması bakımından, hem de böyle bir sıkıntılarında denizi seyrederek atmaları yönünden, bu tarafta olmasını öngördü. Şuraya bakın, küçücük böyle fayton gibi estetik bir şeyler koyduk. Buraya sahip olabilsinler diye. Şu ceplere koyduk bunları. Karayolu sahasındaki ceplere. Bunda da tabii karayollarımız yasal olarak bizimle sıkıntıya girdi işte. Şimdilik öyle devam ediyor. Bu yol kauçuk döşeli. Tartan pist tarzında bir yol. Şehrin özelliği şu, 5000-6000 metre içeren şeyler var efendim, yani yollar; ama yürüyüş yolları daha çok böyle elips veya dairesel tarzda. Bu kentin tüm bulvarı boyunca devam ettiğinden, insanlarımız şu mahalleden eşofmanıyla geliyor, işte yürüyüşünü yapıyor, sonra eşofmanıyla hemen evine dönüyor o şekilde yani. Halkla kucak kucağa, barışık bir yol olmuş olması, bu arada tabii başka bir mesleki ukalalık daha yapmama izin istirham ediyorum. Şimdi efendim, Dünya Sağlık Örgütü'nün son raporlarından birinde günde 5000 metre, her gün, koşarak değil de hafif tempolu da olsa yürüyüş yapmayı herkese tavsiye ediyor Dünya Sağlık Örgütü hepimize de. Eğer 5000 metre yürürse bir insan %40 oranında koroner ani rahatsızlıklardan kalp krizi, tıkanıklık gibi kendisini korumuş oluyor. Hiçbir ilaç bu korumayı sağlamıyor. O bakımdan, inşallah zamanlarınız olur da günde 5000 metre yürürsünüz. Evet efendim. Bunun imaline başladık. İçişleri Bakanlığımızın bir genelgesi bu, zorunlu bir genelge: İkinci el oto galericilerin meskûn mahallerinden çıkartılması. Mezarlıklarımıza büyük özen gösterdik. Bunu e-belediyeciliğimize de yerleştirdik. 15-18 Ekim'de Mimarlık Olimpiyatları burada yapılacak. Otuz ülke katılacak. Çevre Şehircilik Bakanımız Sayın Erdoğan Bayraktar'ın himayelerinde gerçekleşmiş olacak. Bu Hamamizade Kültür Merkezi, şuanda içinde bulunduğumuz merkez, bizden önceki dönemdeki belediyemizin ihale ettiği bir tesistir. Toplam 11 milyon liraya mal olmuştur. 5 milyon liralık bölümü o zamana kadar ödenmiş idi. 6 milyon liralık bölümü de dönemimizde ödenerek hizmete sokuldu. Bu şuandaki hizmet binamız, Atatürk Bölgesindeki binamız. Bu binamız aslında o da 13.300 metre kare

alanımız vardı. Hak paylaşımı tarzında, ihaleyle 49.000 metre karelik kapalı alanlı yüklenici yaptı. Kendisine kaldı. 20.000 metre kare kapalı alan da belediyeye hizmet binası olarak kalmış oldu. Şu da, bizim bu şeyde, şampiyonluklarımız çok olan bir kent olduğumuz için, takımlarımızı oraya koyuyoruz. Bu bir işte, Türkiye’de bir ilgi uyandırmış olan bir proje ve devam ediyor da yine. Van’daki çocuklarımıza da devam ederken daha önce başlattığımızdı. Van’daki çocuklarımıza da deprem sonrasında oyuncak kardeşliğiyle o küçük yavrular birçok oyuncaklarını ulaştırdılar. Vakıf üniversitesi kurulmasına destek vermeye çalıştık. Sahilde göreceksiniz efendim. Burayı, bu bölgeleri 1 buçuk milyonluk yani 1,5 trilyonluk ağaç dikimini gerçekleştirdik. Şimdi daha güzel hale geliyorlar. İmkânları sınırlı. Onu sonunda bahsedeceğim. O bakımdan, diğer tüm belediyelere olduğu gibi Orman Su İşleri Bakanımız Sayın Veysel Eroğlu’na teşekkür etmek lazım. Tüm fidanlıkları, tüm belediyelere açtı. Oradaki fidanlıklardan bina bedeli temin edilebiliyor. Bunu da paylaşmış olalım. İşte onlar vasıtasıyla yaptığımız ve Türkiye’nin büyükşehir olması, şey pardon Trabzon’un büyükşehir olması konusunda Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın bir vaadi var. On üç şehrimiz büyükşehir olma konusunda. Efendim bu arada, bu çalışmalar sürüyor. Taslak hazırlandı. İçişleri Komisyonuna meclisimizin intikal ettirilecek ve bu yasama yılı içerisinde Trabzon dâhil on üç kentimiz büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşacak. Bu çerçevede ben kıymetli belediyecilerimize oraya çağrıldığımız İçişleri Bakanlığında çalıştığımız zamanlardakilerin birikintisini ifade etmek istiyorum. O da şu efendim: Şimdi, büyükşehir tasarısı içinde olan illerin tüm il sınırlarıyla büyükşehir olması öngörülüyor. Bu tabii bir külfet getiriyor. En büyük külfet de kaç lira kişi başına alabileceğiz ve hizmetleri nasıl yürüteceğiz? Örneğin, KÖYDES projeleriyle yürütenler, size kalmış yürütülenler size kalmış olacak. Örneğin, Trabzon 4660 km kara; ama yol ağı dağınık yerleşim münasebetiyle 18000km. Türkiye’de hiçbir kentte bu yok. Bizim insanlarımızda bir özellik var. Böyle başına buyrukluğu severler. Köylerde hepsi kendi arazisinin üstüne bir ev yaparlar, bir de yolunun olmasını ister. Şimdi bu yollar olunca ne yapacağız? Şimdi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi tüm il sınırlarıyla olduğu zaman hangi parayla o hizmetlerin altından kalkacak? En büyük sorun bu yani. Diğer kentler için de bu. Şimdi, bu taslakta tüm il sınırları ile olmasını düşünülürken yine imar-altyapı bütünlükleri açısından daha ekonomik olabilmesi açısından da şu düşünülüyor: Mevcut büyükşehir olan illerin de o yasa kapsamında eğer tüm il sınırları ile büyükşehir değilse, onların da tüm il sınırlarıyla büyükşehir haline getirilmesi. Örneğin, Kocaeli Büyükşehir gibi; örneğin, İstanbul Büyükşehir gibi. Belki bu aslında çok doğru bir adım. Yani, hem imar bütünlüğü açısından, altyapı bütünlüğü açısından, daha sağlıklı kentlere ulaşma açısından. En önemli sorun, tüm bu işlemlerde olduğu gibi finansal çözümler. Bizim kentimiz efendim, kıymetli arkadaşlarımız zamanlarınızı aldık. Bizim kentimiz şuan 757.300 nüfusa sahip bir kent tüm il sınırları çerçevesinde ve şöyle diyelim: Son adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre bir öncekine nazaran 6 bin göç vermiş olan bir şehir. Mesela, biz bir Bursa değiliz. Bursa çok güzel göç alıyor. Kocaeli değiliz veya işte, İstanbul değiliz. Şimdi o münasebetle, bu hizmetlerdeki en büyük sorunun finansal çözümler olduğunu sizlere arz etmek istiyorum. Bütün bunlar yapılırken efendim, yapılmaya gayret edilirken, o zaman ne yapıyorsunuz belediye olarak? Bir, ya arsanızı veriyorsunuz ya gidip efendim, bir bakanlığın icracı bir genel müdürlüğünün yatırımına bu hizmeti aldırma çalışıyorsunuz. Bu da her zaman mümkün olmuyor. Zira hükümet, bakanlıklar ve icracı uygulamacı genel müdürlükler de “Benim de belli bir bütçem var.” diyor. “Ülkedeki tek yer sen değilsin. Şu proje önceliklerimi bu sene planladım diyor.” O münasebetle hedeflediğiniz birçok işlemi yapamıyor olabiliyorsunuz. Mesela, Kocaeli Belediyesinde gelirleri itibarıyla Büyükşehirden bir yılda fert başına harcadıkları para ne kadar efendim? 650TL. Bizde ne kadar? 230 TL. Dolayısıyla bizim gibi bir belediyenin geliri ne? Nüfus, iller Bankası çarpanıyla beraber maliyeden gelen para. En büyük iş bu. Peki, bir de ne? Su geliri efendim. Hepimizin devri. Yani su geliri ve onun dışında yılda bir kere

emlak vergisi alıyorsunuz. Bizim tüm Trabzon'dan yılda bir kere aldığımız emlak vergisi 7 milyon lira civarında. O bakımdan, bütün bu hizmetlerde her zaman şehrin ihtiyacı, adeta yaşayan bir organizma gibi artıyor. Yeni sorunlar çıkıyor, yeni çözümler üretmeye çalışıyorsunuz ve önünüzde her zaman önemli bir sorun olarak en büyük önümüzü tıkayan husus, para derdi oluyor. Demek ki, sağlıklı kentlere ulaşmak için bu finansal çözümü her zaman göz önünde bulundurmak lazım. Ben kıymetli zamanınızı biraz aldım; ama Trabzon tecrübelerini daha sağlıklı, daha yaşanabilir bir kente ulaşmak için sorunlarımızı, çözmeye gayret ettiklerimizi sizlerle paylaşmaya, bilgilerimizi arz etmeye çalıştım. Dinlemek zahmetine katlandığınız için çok teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

II. OTURUM: KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI

II. OTURUM

KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI

OTURUM BAŞKANI

Erdem SAKER

Bursa Büyükşehir Belediyesi Eski Başkanı

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Kentlerdeki Risklerin Azaltılması dediğimizde, kentlerin bugün ve yarınına bir göz atmak istiyorum. Dün de Sayın Bakan Yardımcısı'nın telaffuz ettiği iki tane rakamdan başlayarak. Biraz evvelinde dünya, İkinci Dünya Savaşı'ndan çıktığında 2 buçuk milyar nüfusa sahipti. Geçen Eylül ayında dünya üzerinde yaşayanların sayısını belirten kronometre 7 milyarı çaldı ve yapılan tahminler 2050'de bu rakamın 9 milyar olacağı yolunda. Şuanda yeryüzünde yaşayan bu insanların %50'si, 3 buçuk milyarı, kentlerde yaşıyor. Ülkemizde %63,5'i kentlerde yaşıyor. 2050'de bu rakam 9 milyara çıktığında bu insanların %80'i, yani bugün yerküre üzerinde yaşayan toplam nüfus kadarı kentlerde yaşayacak. Dolayısıyla, kentlerin etkileşimleri gün geçtikçe daha da önem kazanıyor bir de şuna bakmamız lazım: Nasıl bir etkileşim yapıyor yerler, kentler? Biliyorsunuz yine İkinci Dünya Savaşı'ndan çıkıldığında, İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru bazı bilim adamlarının harp amaçlı keşfettiği uzaya çıkış, sulh başladığında değişik amaçlarla değerlendirmeye başladı. İnsanlar uzaya doğru adımlarını attıklarında dehşetle karşı karşıya gelmeye başladılar ve yerkürede başta iklim değişikliği olmak üzere çok tehlikeli ufukların görüldüğünü keşfettiler ve ilk defa Birleşmiş Millet çatısı altında, 1972 yılında Stockholm Konferansı yapıldı. Burada dünyanın karşı karşıya kalabileceği riskler masaya yatırıldı. Çözümler arandı. Ardından Seattle Toplantısı. 1992'ye kadar gelindi, Rio Zirvesine. O ana kadar hep konuşmalar yapıldı; ama adımlar atılmadı. Rio Zirvesi'nde bu adımların neden atılamadığının tartışması oldu. Daha doğrusu Rio Zirvesi öncesi. Birleşmiş Milletler, biliyorsunuz sadece ülkeler bazında, ülke liderleri bazında bir topluluk. Ülke liderlerinin tek başına aldığı kararların topluma inilmeden uygulanmasının mümkün olmadığı keşfedildi ve artık Birleşmiş Milletlerin yerel yönetimlerle ve sivil toplum örgütleriyle, kuruluşlarıyla kol kola girmesi kararlaştırıldı ve Rio Zirvesi bu şekilde belirlendi. Rio Zirvesi öncesinde eski Norveç Başbakanı Brundtland'ın hazırladığı bir rapor üzerine, 21.yy dünyasının karşı karşıya kaldığı riskler ve bunların karşılanması, yavaşlatılması konusundaki tedbirler "Gündem 21" adı altında yayınlandı ve bütün ülkeler bu "Gündem 21"deki sistemleri uygulamaya davet edildi ve taahhüt ettiler. Bu uygulamaların da yerelde halkla beraber "Yerel Gündem 21" çalışma gruplarıyla uygulanması konusunda yeni bir yol açıldı. Bütün dünyaya bu yayıldı. Ardından bunlar takip edilmeye başlandı. Ülkelerde bu tür çalışmalar yürüdü. Ben bunları şunun için söylüyorum: Bir bilgi vermek için. Rio Zirvesi'nin sonuçları bu yıl Rio+20 Konferansı'yla yine Rio de Janeiro'da Birleşmiş Milletler Toplantısı'nda ele alınacak. Ben değerli Belediye Başkanlarımızın bilgisine bunu sunuyorum. Mümkün olduğunca bu zirveye katılmalarında yarar var. Biliyorsunuz 1998 yılında bu Rio Zirvesi'nin ikinci adımı İstanbul'da atıldı. Habitat 2 Toplantısı'nda ve burada katılan 21 bin katılımcı içinde 17 bin civarında sivil toplum kuruluşu ve yerel yönetici vardı. Ben Rio+20 Zirvesi'ne Sağlıklı Kentler Birliğinin veya diğer belediyelerimiz katılmasında büyük yarar olduğunu düşünüyorum.

II. OTURUM- I. BİLDİRİ

KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI AÇISINDAN KENT EKOLOJİSİNİN ÖNEMİ

Prof. Dr. Hasan ERTÜRK

Uludağ Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü Anabilim Dalı Başkanı

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Dün üç değerli konuşmacı kentsel afet ve bu bağlamda riskler üzerine uygulamadan çok önemli bilgiler verdiler. Ben bu uygulamadan bilgilerin düşünsel temelleri üzerinde, yani felsefi ve sosyolojik temelleri üzerinde durarak bir noktada 300 yıldır doğayı biçimlendirmemizde, kentleri biçimlendirmemizde egemen olan düşünce yapısını değerlendirmeye ve amiyane tabiriyle “Biz nerede yanlış yaptık?” sorusuna yanıt aramaya çalışacağım. Dolayısıyla sorgulayacağım şey düşünce ve eylem etkileşimi olacak. Tabii bu bir tavuk yumurta ilişkisine benzer. Düşünce ve eylem birbirlerini etkilerler. Ancak burada, dünyanın yeşil tarihi yazarı Clive Ponting’in çok güzel bir sözü var. Buna katılıyorum ki bu kitap Türkçeye de çevrildi. Dünyayı yeniden anlamak isteyenler için önemli bir kaynak olduğunu düşünüyorum. Diyor ki “İnsanlar düşüncelerini eylemlerini meşrulaştırmak için gerçekleştirirler ya da geliştirirler.” Dolayısıyla bu bağlamda baktığımız zaman insanlık tarihinin düşünce ve eylem etkileşiminin bir arada gittiğini ve son 300 yıldır insanlığın oluşturduğu, özellikle Batı düşüncesinin oluşmasında bu düşünce yapısını çok etkin olduğunu görüyoruz. Ancak geldiğimiz noktaya baktığımızda birçok düşünür ve felsefeci, sosyoloğun saptamaları var. Bunların başında günümüz teknolojisini önemli ölçüde eleştiren Schumacher “Küçük Güzeldir” yapıtında, işte bugünkü teknolojik yapının insan doğasına aykırı olduğunu söylüyor. Siyasal, sosyal sistemlerimizin insan doğasına uygun olmadığını söylüyor. İkincisi, “Canlı Çevre” dediği ekolojik sistemin bir çöküş içinde olduğunu ve özellikle de ekonomik büyüme bugünlerde tartışılıyor ve ekonomik büyümeye destek veren doğal kaynakların tükenme riski altında olduğunu söylüyor. Capra günümüzdeki hâkim düşünce olan Batı düşüncesinin önemli eleştiren yazarlarından birisi. “Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası” diye bir yapıtı var ve burada bugünkü düşünce yapımızın daha çok ahlaki, etik boyutuna dikkat çekiyor ve bu etik boyuttaki ortaya çıkan bunalımın artık ekolojik sistemleri, yani yaşam destek sistemlerimizi yok edebilecek düzeye geldiğini vurguluyor. Bir önemli düşünür Ulrich Beck bugünkü yaşadığımız sorunların küresel boyutlarda olduğunu ve bu küreselleşme boyutu içinde bir bumerang etkisiyle tüm bu sorunların, ister yoksul, az gelişmiş; ister çok gelişmiş olsun bütün ülkeleri etkileyeceğini ve günümüzü birer tehlike toplumuna dönüştürdüğünü ileri sürüyor ve post modern düşünürlerden Anthony Giddens de bugün karşı karşıya olduğumuz risk toplumunun iki önemli risk grubundan bahsediyor. Biri dışsal riskler; diğeri ise içsel riskler. Bu iki risk grubu sonuçta şöyle bir noktaya geldik sanayi toplumu olarak.

Eski toplumlarda dışsal riskler daha önemliyken günümüzde insan eliyle yaratılan, imal edilmiş riskler dediğimiz riskler daha ağır basmaya başladı. Bir diğer anlatımıyla, Giddens’in başka bir tanımı şu: “Artık eskiden insan doğadan korkarken bugün doğa insandan korkar hale geldi.” Bu saptama var. Dolayısıyla, öz olarak bütün bunlardan sonra söyleyeceğim şey, günümüz bir risk toplumudur ve az önce de Giddens’i takip edecek olursam iki risk grubundan bahsediyor: dışsal riskler ve içsel riskler. Bu dışsal riskleri de biz ne yazık ki uygulamalarımızla içsel riskler haline getiriyoruz. Su baskını bir doğal afet; ama gidip dere yataklarına konut yaparak biz bu doğal afeti insan eliyle risk haline getiriyoruz. Dolayısıyla, burada ekolojik sistemle ilgili bir tartışma gerekiyor ki bizim bugün bu

eylemlerimizin ve sonuçta yıkıcı etkileri yaratan şey bizim paradigmamızın yanlışlığıyla veya onunla ilişkisinden kaynaklanıyor.

Nedir hâkim paradigma 300 yıldır? Evren, doğa bizim için mekanistik bir yapıdır. Descartes'in tanımlamasıyla doğa matematiksel mükemmellikte yazılmış bir makinedir ve biz bu makineyi istediğimiz gibi parçalara ayırarak inceleyebiliriz. Dolayısıyla, Descartes'in çağdaşı Francis Bacon da modern bilimin hedefini ortaya koymuştur ki o günden bu yana modern bilimin yapmaya çalıştığı şey, temel hareket noktası doğaya egemen olma düşüncesi olmuştur. 300 yıldır insanlığın modern bilim yoluyla, teknoloji yoluyla hedefi modernitenin üç temel ayağından biri bilimcilik, ikincisi hümanizma, üçüncüsü sürekli ilerlemeciliktir ve sürekli ilerlemecilik için de insanın doğaya sürekli hükmetmesi gerekir ve bugün modern bilimin ana hedefi budur. Ancak 20.yy'ın başında Einstein'ın Görecelilik Kuramı, daha sonra Kuantum Fiziğindeki gelişmeler bize şunu gösterdi ki dünya holografik bir yapıda. Yani, dünya öyle basit bir makine, parçaların birbirinden ayırık olduğu bir yapı değil; her şeyin birbiriyle ilintili olduğu ve morfo-yönetik bir yapıyı içeren bir sistem ki sistem dediğimizde her şey birbiriyle ilintili ve sistemdeki her unsurun kendine özgü bir işlevi var. Yani, bizim bugüne kadar, öyle bir sistem ki şöyle bir şey var: Dünyada 18 milyon tür var ve her bir türün çeşidi var. Örneğin; üzümün bin çeşidi var, şeftalinin Bursa'da kırk çeşidi var. Böyle bir çeşitlilik var ve biz bu çeşitlilik içinde insan olarak özellikle sanayi toplumuna geçtikten sonra işte on beş bitki türü ve dokuz hayvan türüyle yaşamımızı sürdürmeye çalışıyoruz. Onun dışındakiler bizim için çok önemli değil; ama sistem mantalitesi içinde baktığımızda bunların bizim için bir faydası olmasa da ekolojik sistem için birer işlevi ve unsuru var. Dolayısıyla, bu sistemin işleyiş ilkeleri var ki bunların başında da az önce söylediğim gibi holografik yapı içerisinde bir bütünsellik söz konusu ve sistem işleyiş mekanizmaları olarak feedback mekanizmalarına, geri dönüşüm mekanizmalarına sahip ve taşıma kapasitesine kadar sistem kendini öz denetim sayesinde dengesini sağlayabiliyor ki özellikle de ekologloara göre bu dengeyi sağlayan şey doğadaki çeşitlilik. Yani, çeşitlilik doğanın sigortasını oluşturuyor. Dolayısıyla, ünlü ekolog Odum'u takip edecek olursak, Odum dört ekolojik sistemden bahsediyor. Ekosfer en büyük sistem. Bunların içinde karasal olanları var, deniz var, tatlı su. Odum dördüncü bir ekosistem olarak da insan tasarımı ve insanın yönettiği ekosistemler olarak tanımlıyor ki bu ekosistemler de bugün artık sanayi toplumunda ikiye ayrılıyor: tarımsal ekosistemler ve tekno-ekosistemler.

Özellikle teknolojinin geliştiği sanayi toplumlarının kentleri bu tekno-ekosistemler olarak ortaya çıkıyor ki tekno-ekosistemlerin en önemli özelliği de yaşam destek sistemleri dediğimiz ekolojik sistemleri, teknoloji veya enerji kullanımıyla önemli ölçüde değiştiriyor. Örneğin, yıllık enerji akışına baktığımızda nüfusu bin ile on bin arasında olan yerleşimler ortalama yılda 2 bin kilo kalori metre başına kullanıyor. 10 bin ile 40 bin arasındaki yerleşimler bunun on katı kadar enerji kullanıyor, 20 bin kilo kalori ve 100 binle 3 milyon arasındaki kentler de 10 bine kadar olan kentlerin bin katı, 2 milyon kilo kalori bir enerji kullanıyor metre kare başına.

Dolayısıyla, ekolojik sistemde enerjinin termo-dinamik yasalarını dikkate aldığımızda, enerji verimli ve düzenli halden, verimsiz ve düzensiz hale entropi yaratarak dönüşür. Dolayısıyla, kentlerdeki bu aşırı kullanım sonuçta kentleri biraz yaşanamaz hale getiriyor ki bunu bizim çevre bilimlerinde kullandığımız Kneese ve Commenger geliştirdikleri bir madde dengesi modeli var, ben buna dikkat çekmek istiyorum. Diyorlar ki, "Her ekonomik sistem bir ekolojik sistemin parçasıdır ve ekolojik sistemden elde edilen girdiler, yani enerji ve madde sisteme tekrar değişik biçimlerde de olsa geri döner ki termo-dinamiğin ikinci yasasına göre bunlar şekil değiştirirken düzensiz hale gelirler.

Dolayısıyla kentlerin hem üretimin yoğunlaştığı hem de tüketimin yoğunlaştığı yerler, yani ekonomik etkinliklerdeki yoğunlaştığı yerler olarak düşünürsek, bu yoğunlaşma kent alanlarında ekolojik sistem açısından sürekli olumsuzluklara neden oluyor.

Sistemsal olarak baktığımızda insan açısından üç sistem var. Sosyokültürel sistem; bugün kentlerimiz bu sistemler içinde yer alıyor ve bu sosyokültürel yapının belirlenmesinde etken olan ekonomik sistem. Bizi ilgilendiren, bugünkü paradigmamız çerçevesinde bu iki sistem. Bugün kent planlamalarında yaparken geleneksel kent planlamasının yaklaşımı şu ekonomik sistem içindeki verimliliği artırmak. Projelerin amacı, ekonomik verimlilik açısından ne kadar daha verimli üretebiliriz noktasında düşünülüyor. Ancak, şu iki sistemin üzerine oturduğu bir üçüncü sistem var ki, biz buna yaşam destek sistemleri, ekolojik sistem diyoruz ve son yıllara kadar, özellikle 1960'larda sorunlar gündeme geldiğinden bu yana bu sistem üzerinde çok fazla kimsenin durduğu yok. Bu ekolojik sistem, yokmuş gibi düşünüyoruz, çünkü nedir paradigmamız? "Evren mekanik bir yapıdır." Dolayısıyla, bu mekanik yapı içinde biz istediğimiz gibi bu evren üzerinde istediğimiz eylemi yapabiliriz doğaya egemen olmak adına.

Dolayısıyla, bu noktadan kentlere geldiğimizde kentler işte, toplumsal yaşamın ekolojik boyutunu yok eden ve bu bağlamda da Odum'un değişiyse, biyosferdeki yaşam destek sistemlerinin temel ilklere uymadan, hızlı ve rastgele yayılan mekanlardır.

Bugün, kent alanları dünya üzerinde %2'lik bir alanı kaplıyor. Ancak, dünya kaynaklarının %75'ini kentler kullanıyor. Dolayısıyla kentlerde yoğun bir kullanım mekanizması var ve dolayısıyla da insan gereksinmelerinin karşılanması açısından ekolojik sistemin önemine dikkat çekmeye çalıştım.

Eğer kentlere ekolojik bağlamda bakacak olursak, kentler az önce sunduğum üç sistemin etkileşim halinde olduğu, yani toplumsal, ekonomik ve ekolojik sistemlerimizin etkileşim halinde olduğu, nüfusun ve insan etkinliklerinin yoğunlaştığı alanlardır ve ne yazık ki kentler, ekosferde ekolojik sistemi en fazla değişikliğe uğratan mekânlardır. Az önce söylediğim gibi, kentler enerji yoğunluğu ve dışa bağımlılığı açısından en yüksek ekolojik sistemlerdir ki buna literatürde biz "ekolojik ayak izi" diyoruz. Kentlerin ekolojik ayak izi ki ekolojik ayak izi bir yaşam alanının gereksinim duyduğu girdiler ve çıktıklarını bahsetmek için kullandığı mekandır ve kentler kendi alanları dışında çok büyük mekanları, örneğin su kaynakları girdileri için, mineral girdileri için kullanmaktadırlar. Yani dünya üzerinde önemli etkiler yaratmaktadırlar. Öyleyse, sonuç olarak ne olması gerekir dersek, Odum'u yine takip edecek olursak, ekoloğumuzu, büyümeyi destekleyerek ve devam ettirerek "Alt yapı olmaksızın gerçekleşen her büyüme çöküşle sonuçlanır" diyor. Bu doğanın bir kuralı. Yani doğal sistemden alabileceğimiz derslerin başında bu geliyor ve ekolojik sistemlerin taşıma kapasitesini dikkate almadan plansız ve kontrolsüz gerçekleşecek her süreç olumsuzlukla sonuçlanır.

Ekolojik sistemlerin dikkate alınmadan yapılacak her eylem ne yazık ki sonuçta olumsuzlukla sonuçlanıyor ve kentlerin sürdürülebilirliği için gelişiminin ekolojik sistemlerle, ilkeleriyle uyumlu bir planlama anlayışı gerekiyor ki bugün sürdürülebilir kentler kavramı kullanıyor ve bu sürdürülebilirliğin de bir aracı olarak ekolojik kent planlaması kullanılıyor.

Kısaca nedir sürdürülebilir kentler dersek, işte insan gereksinmelerine günümüz kentlerinden daha iyi yanıt veren gelecek kuşakların gereksinmelerini karşılayabilen, karşılayabilmelerini engellemeyen kentler olarak tanımlıyoruz ki ortak geleceğimiz raporunun temel yaklaşımı bu. Az önce Sayın

Başkanım bahsettiler. Rio de Janeiro'daki birçok ülke bugün bu sürdürülebilirlik anlayışı içinde yaşamlarını planlamaya çalışıyorlar. Bu bağlamda da ekolojik planlamayı çok öz olarak tanımlayacak olursak, yerleşimlerin organik bir sistem olarak kendi kendini yenileyebilen dinamik, canlı unsurlarla bütünleşen bir yapı olarak planlanmasıdır. Yani öz olarak, kent planlamasında kentleri mekanik bir yapı, sadece bir alan olarak görmek yerine bu kentlerin üzerine oturduğu yapının bir organizma olduğunu düşünmek ve bu bağlamda bu organizmanın yani ekolojik sistemin bütünlük gibi ilkelerin dikkate alarak kentleri planlamamız gerekiyor. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum efendim.

II. OTURUM- II. BİLDİRİ

ELEKTROMANYETİK ALANLARIN KENT SAĞLIĞINA ETKİLERİ

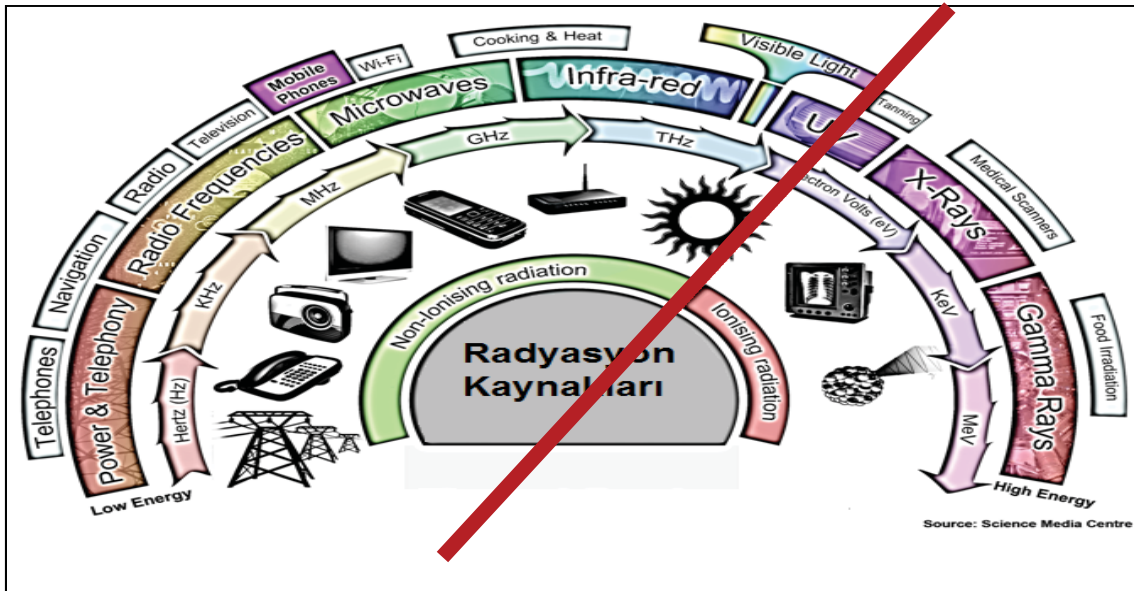
Yrd. Doç.Dr. Alpaslan TÜRKKAN

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Merhaba, heyecanlıyım ve mutlu. İki tane gerekçem var. Yaşamıma ilişkin ilk anılarımla şekillendiği kentteyim, Trabzon'da ve çok önemseydiğim bir konu elektromanyetik alan, radyasyon. Bu konuda yapabilecek bir şeyleri olan sizlere sunum yapabiliyor olmak, derdimi anlatıyor olmak beni çok mutlu ediyor aynı zamanda. İşim zor tabii. Hasan hocanın sunumundan sonra çıta çok yükseldi; ama slayt sayımın 140 olduğunu da düşününce sizin de işinizin zor olduğunu düşünüyorum ben. Dün çok ıslandık Sümela'da; ama mini araştırmama göre kimse hastalanmadı; fakat ben biliyorum salonda aramızda yaklaşık olarak iki tane hasta var. Onlar yoğun bir şekilde bu şikâyetlerden yakınabiliyorlar bazı ortamlarda. Nereden biliyorum? Dünya Sağlık Örgütü söylüyor. Böyle bir hastalık var bu şikâyetlerle yürüyen. Adı da "elektromanyetik aşırı duyarlılık."

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre toplumların %5'i ile 10'unda bu hastalık görülüyor. Neden bahsedeceğim ben size? Radyasyon çok geniş spektrumlu bir olay. Acı deneyimlerimiz var. Hiroşima, Nagazaki'deki insanlık utancı ve 1986 yılında Çernobil'de felaket yaşadık. O nedenle bu kırmızı çizginin sağında kalan etkileri çok iyi biliyoruz. Sol tarafı bilmiyoruz. Sol tarafta gördüğünüz gibi daha çok elektrik kullanan aletler var. Ben size o bölgeden söz edeceğim daha çok.

Elektromanyetik alan elektrik yüklerinin hareketinden doğan bir kuvvet alanı. Biyolojik etkileşime giriyor; ama insan vücudundaki kimyasal bağları koparmıyor. Diğer radyasyon koparıyor. Algılayamıyoruz ne yazık ki duyu organlarımızla. Ölçebiliyoruz. Bizim için büyük bir şans. Gün içinde sürekli elektromanyetik alana maruz kalıyoruz. İç alan ve dış alan diye ayırmak mümkün. İç alanda evde ve iş yerlerimizde maruz kalabiliyoruz; ama benim bugün yoğunluklu olarak bahsetmek istediğim dış alandaki etkilenimler.

Yüksek gerilim hatları kentlerin en önemli elektromanyetik alan üreten kaynağı olarak kabul ediliyor. Bunun dışında trafo ulaşım sistemleri, baz istasyonları ve radyo TV antenleri var. Etkilenim değerlendirirken neye bakmalıyız? Öncelikle ölçmeliyiz. Ölçmediğimiz bir şeyi değerlendiremeyiz. Ölçeceğiz, etkilenim süresine bakacağız. Kısa süreli ve uzun süreli iki türlü etkilenim olabilir. Dozları fazla ve az olabilir. Bunların içinde diğerlerinin etkilerini çok net biliyoruz. Bunu tartışıyoruz.

Bilim dünyası uzun süreli düşük doz etkilenimi tartışıyor şu anda. Bir de bunu değerlendirmek lazım. Bireyin seçimi mi? Gerçekten bireye her tür sağlık sorunları olabileceğini anlatmanıza karşın tercih edebilir; ama bunun yanı sıra, farkında olmadan, istemeden elektromanyetik alana maruz kalabilir insanlar.

Mini anket yaptım öğrencilerimde 50 tıp fakültesi üçüncü sınıf öğrencisinden 47 tanesi gece telefonunu kapatmıyor. Ne yazık ki bunların içinden 10 tanesi gece cep telefonunu yastığının altına koyuyor. İnanılmaz bir şey. Bu rakamlar tıp fakültesi altıncı sınıf öğrencileri için de geçerli. Tıp eğitimi değiştirmemiş ne yazık ki. Bizde de suç var herhalde.

Nilüfer’de bir ölçüm yapıldı. Üç mikrotlesla. Biraz sonra daha ayrıntısına gireceğim. Değere ulaşıldı ölçüm sırasında. Evde beş yaşında bir çocuk var. Ölçümü şöyle değerlendirin iki mikrotleslanın lösemi yaptığını, çocukluk kanseri yaptığını, kan kanseri yaptığını düşünüyor bilim adamları, ben de dâhil. 3 ölçüldü. 0 tehlikeli diyoruz. 3 ölçüldü. Kötü haber de o çocuğun aslında gerçekten lösemili olmasıydı.

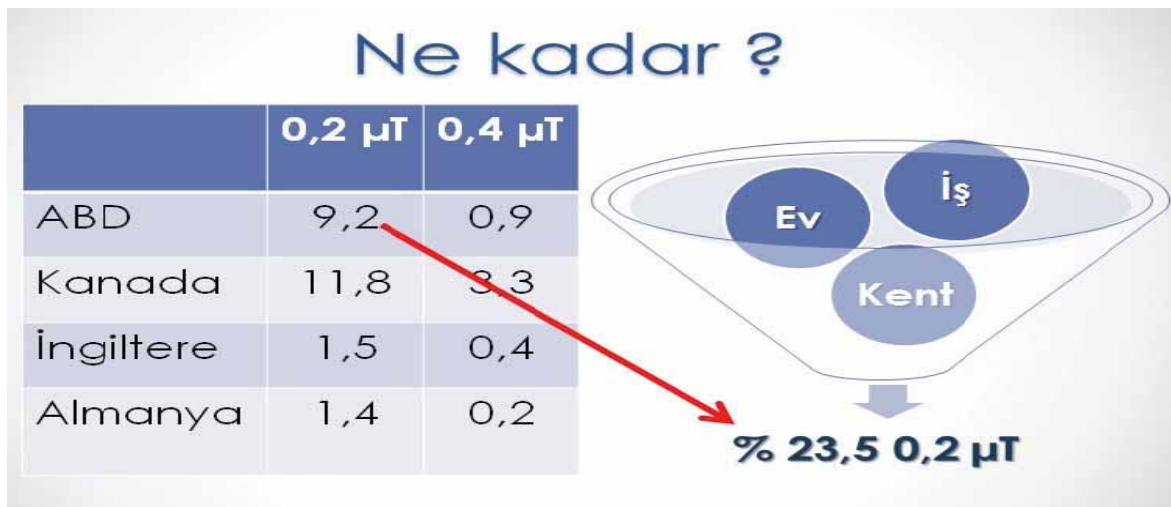
Ölçüyoruz, neyle karşılaştırıp değerlendireceğiz? Elimizde nasıl değerler var? Türkiye kullanıyor, Avrupa Birliği, Amerika kullanıyor bunu. Dünya Sağlık Örgütü de onaylıyor. Uluslararası Koruma Komitesi belirliyor. Halk için belirliyor frekansa göre farklı değerler. Kuveyt’te bir üniversitede yapılmış, bir kampüste yapılmış bir çalışma. Çok net yazdığı için getirdim. O kadar çok çalışma var ki böyle. “Yapılan ölçüm sonuçlarının sınırın altında değerler olduğundan sağlık zararı görülmemiştir.”

Ben Bursa’da çok sayıda baz istasyonu davalarında bilirkişilik de yaptım. Gerçekten ölçüyoruz. Sınır değerinin altında. Kesin kanaat şu: “Sınır değerinin altındadır, sağlık etkisi yoktur.” O zaman benim size teşekkür edip sunumumu bitirmem gerekiyordu.

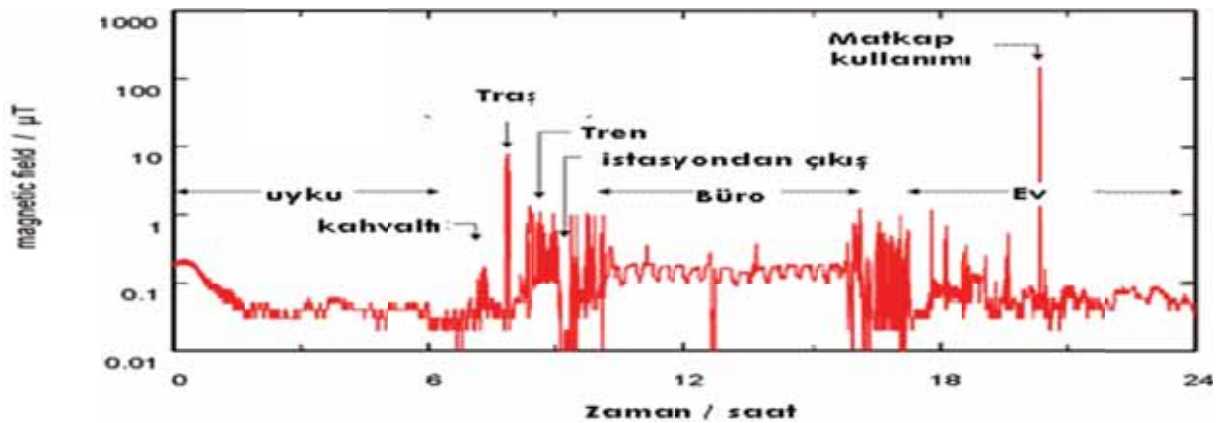
Ama ben “Neden acaba Amerika Birleşik Devletleri’nde sigorta şirketleri cep telefonu firmalarını sigortalamıyorlar?” diye düşündüm. “Acaba o sigorta şirketleri sigara firmalarında olduğu gibi çok büyük tazminat vermekten mi korkuyorlar? Böyle bir kaygıları mı var?” diye düşündüm. Oradan düşüncelerim sigaraya atladı. Bir dönem 1930-40’lı yıllardaki sigara reklamları. Çocuklar ailelerine sigara öneriyorlar, marka bildiriyorlar. Sigara sağlıklı, zayıflatıyor. Diş hekimleri sağlıklı nefes için sigara öneriyor. Hangi doktor hangi sigarayı kullanıyor? Doktorlar hangi sigara daha az tehlikeli, onu bildiriyorlar. Halkı teşvik ediyorlar. “Acaba 40’lı 50’li yıllarda sigara hakkındaki bu ciddi yanılgımız şu gün, günümüzde elektromanyetik alanlar için olabilir mi? Yanılıyor olabilir miyiz?” diye düşünerek sunumu geliştirmeye karar verdim. Karışık bir tablo gibi görünebilir.

Ben burada size sadece elektrikli cihazlardan, özellikle saç kurutma makinesine dikkat çekmek istiyorum. Çok yüksek bir değerde elektromanyetik alan yayıyor. Dikkat çekmek istediğim bütün aletler için uzaklaştıkça elektromanyetik alanın etkisi azaldı. Yerleşim alanlarında farklılık var. Ülkeler arasında ciddi farklılık var. Kentler arasında ciddi farklılık var. Kent içinde mahalleler arasında ciddi farklılık var. Konutlar arasında farklılıklar var. Eski konutlarda biraz daha fazla.

Elektrikli Cihaz	3 cm uzaklık (μT)	30 cm uzaklık (μT)	1 m uzaklık (μT)
Saç Kurutma Makinası	6 – 2000	0.01 – 7	0.01 – 0.03
Tıraş Makinası	15 – 1500	0.08 – 9	0.01 – 0.03
Mikrodalga Fırın	73 – 200	4 – 8	0.25 – 0.6
Çamaşır Makinası	0.8 – 50	0.15 – 3	0.01 – 0.15
Ütü	8 – 30	0.12 – 0.3	0.01 – 0.03
Bulaşık Makinası	3.5 – 20	0.6 – 3	0.07 – 0.3
Bilgisayar	0.5 – 30	< 0.01	
Renkli TV	2.5 – 50	0.04 – 2	0.01 – 0.15

Yaş, bireyin yaşı önemli ve bireyin yaptığı, çalışma durumu önemli. Etkilenimi farklı onların. Evlerde yapılmış bir çalışma. Amerika'daki evlerin %9.2'sinde iki mikrottesla, lütfen bu rakamı unutmamaya çalışalım, iki mikrottesla 9.2'sinde, %9.2'sinde bu kadar bir etkilendirim var. Şu İngiltere bütün makalelerinde değerlerinin düşük olmasıyla övünüyor. Evet, evde böyle; fakat bireylerin üzerine ölçüm cihazı takılmış ve gün boyunca ölçüm yapılmış. Ne çıkmış Amerika'da? Dört kişiden biri 0.2'nin üzerinde etkilendirilmiş. Evdekinden farklı. Neden? Çünkü insanlar sadece evde yaşamıyorlar. İşte yaşıyorlar. İş yerlerine gidiyorlar ve kentte yaşıyorlar.

Bu da İngiltere’de yapılmış bir çalışma. Bireylerin üzerine ölçüm cihazı takılmış ve not etmesi istenmiş hangi saatte ne iş yaptığını. Bakın, uyku döneminde ve bürosunda düşük seviyelerde elektromanyetik alan etkilenimi var. Tren istasyonuna giderken, trende, istasyon çıkışında, yollarda biraz artım var. Çünkü o yüksek gerilim hatlarına yakın ya da elektrik direklerine yakın geçiyor olabilir. İki şey dikkatinizi çekti. Sanıyorum şurası. Bu bir erkek. Tıraş makinesi kullanarak tıraş oluyor, orada bir yükselme olmuş. Akşam da evine gidince bir yüksek maruziyet var burada gördüğünüz gibi. Matkap kullanarak bir resim asmış. Tipik olduğu kabul edildiği için ben bunu getirdim. Yani sürekli aynı seviyede bir maruziyet yok, söz konusu değil. Sürekli değişen, artan ya da azalan bir maruziyet var.

Ulaşım önemli. Kentsel alanlarda sorun. Toronto’da yapılmış bir çalışma. Otobüslerde ortalama 1.1’ken metro ve tramvayda 3 mikrotelsalılık bir yüksek düzeyde etkilenim; ama Göteborg’da ise tramvaylarda 0.86. Çok farklı. Birinde 3, diğesinde 0.86. Kullanılan teknoloji nedeniyle tabii. Bu daha da düşürülebilir. Londra Metrosu 20 mikrotelsa. Bu sürücünün maruz kaldığı seviye. 20 mikrotelsa. 0.2 demiştik. Sürücüleri ayrıca korumak gerekiyor. Metro olan kentlerimizin başkanlarına duyurulur. Elektrikli tren, İngiltere’de şehirlerarası elektrikli trende 5 ile 50 arası mikrotelsa var. Toplu taşıma çok önemli. Tramvaydan uzaklaşalım, metrodan uzaklaşalım mesajı asla vermiyorum. Otomobillerde daha fazla var. Ne olduğunu bilerek ona karşı önlem almak gerekiyor.

Kentsel alanda yapılmış çalışmalar var. Telaffuzu zor bir kent. İspanya’da yapılmış bir çalışma. Sokakta ölçüm yapılmış. Caddelerde ölçüm yapılmış. 1 mikrotelsadan fazla alanlar kentsel alanda. Kırmızıyla gösterdim. Sokakların %14’ünden fazlasında 0.2 mikrotelsa etkilenim var. Sağlık zararlı. Sağlığa zararlı bir seviye.

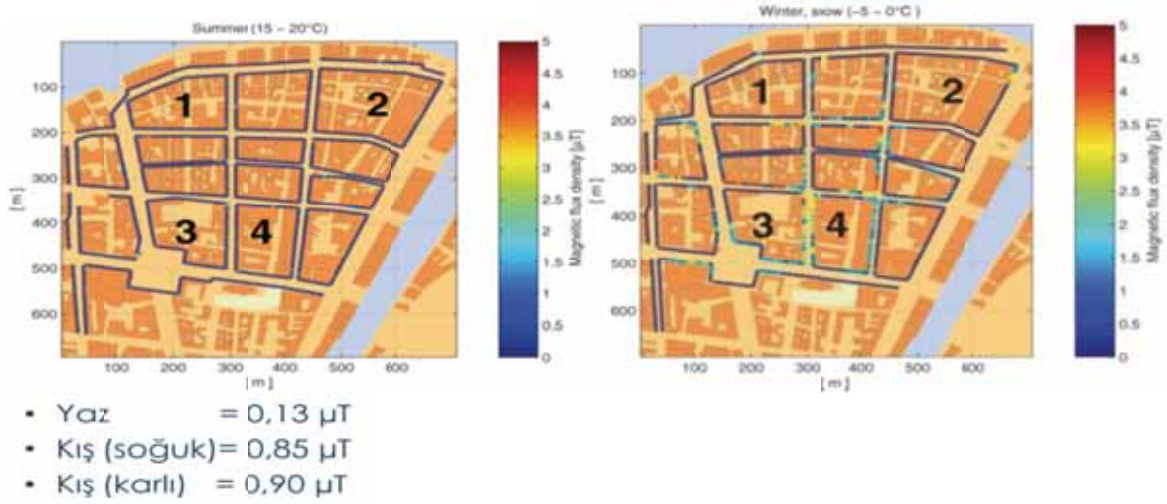
Göteborg’da benzer bir çalışma. Kırmızı olan seviye çok tehlikeli sağlık açısından. Göteborg’daki çalışmada diyorlar ki %55’i ölçümlerimizin 0.2’nin üzerinde bulundu. Çünkü elektrik direkleri, trafolar ve hırsız alarmları, bakın hiç yapılmış çalışma yoktu aslında o güne kadar, hırsız alarmları çok yüksek seviyeye çıkartabiliyor, nedeniyle yüksekti.

Aslında bugüne kadar biz hep Dünya Sağlık Örgütü’nün de söylediği şekilde, evlerde elektromanyetik alanın fazla kentlerde az olduğunu düşünüyorduk. Bu çalışmayla birlikte bundan sonra tam tersi çalışmalar gelmeye başladı.

Aslında elektromanyetik alan kentte daha çok, evlerde daha az. O nedenle kente yönelmek gerekiyor. Kötü haberim var size. Biz çok tecrübeliyiz Nilüfer’de. 2006’dan beri çalışıyoruz ve bir kitap hazırladık. Nilüfer Belediyesi bu kitabı basacak. Dört kişilik bir yazarla birlikte, ekibimizle birlikte, ben editörlüğünü yaptım. O kitapta bu çalışmanın ayrıntısı var ama birkaç kötü haber vereyim size.

Yirmi okulu incelediğimizde beşinde 20 metre yakınında baz istasyonu vardı. On beş okulu 50 metre yakınında yüksek gerilim hattı geçiyordu. Üç okulda mikrotelsa 1’di. Üç okulda 1. Yirmide üçü 1. Sekiz okulda 0.4’ün üzerindeydi. Bayağı ciddi bir etkilenim var.

Kentler arası farklılıktan söz ettim. Avrupa genellikle kendisinin 0.05 ve 0.01 olduğunu düşünüyor. Biz Nilüfer’de şöyle bir rakam bulduk. İnanılmaz yüksek. Çok fazla. Üstelik Nilüfer yeni bir kent. Yeni kentlerin elektromanyetik alanının daha az olduğunu düşünüyoruz. Bu kentte elektromanyetik alan homojen değil, yüksek ve elektronik hatları nedeniyle ciddi bir etkilenim var.

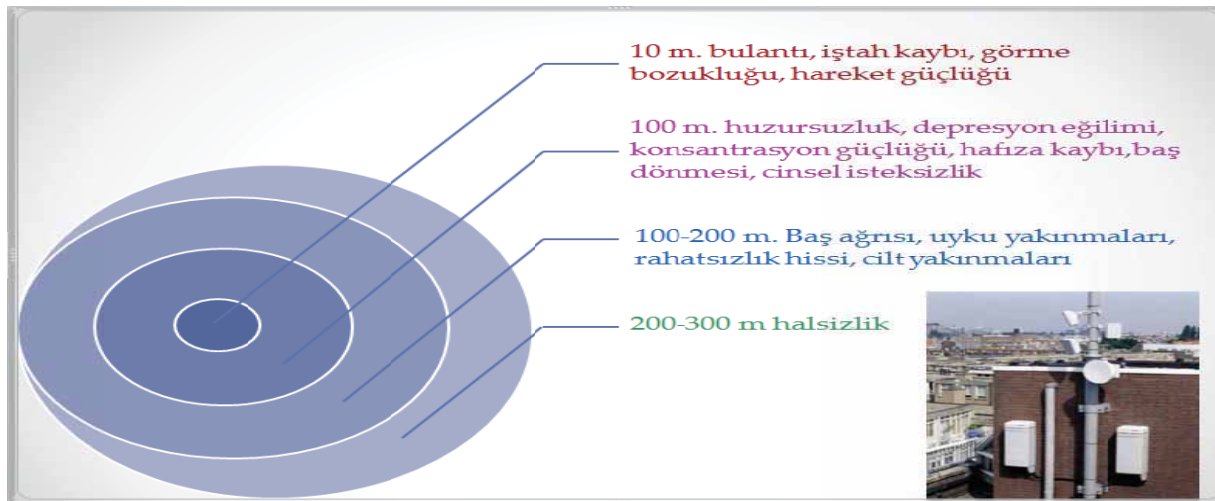

İlginç bir çalışma Norveç Trondheim’da yapılmış. Mevsimsel farklılık var. Yazın daha az. Kışın artıyor. Hele bir de kar yağıyorsa, çok fazla oluyor etkilenim.

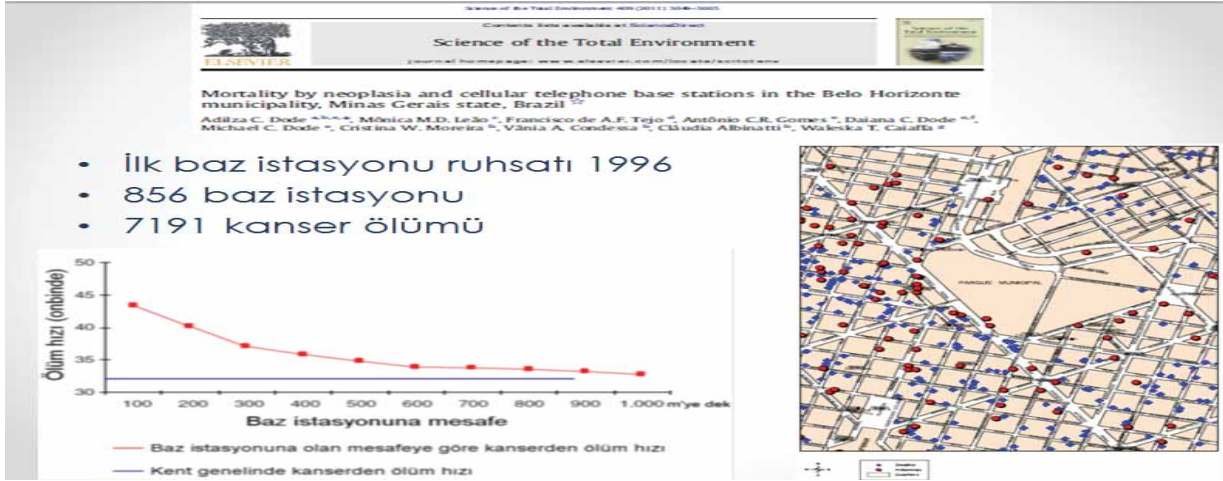
Ne tür sağlık etkileri var? Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Kanser Araştırma Kurumu, ona bağlı kurum, 2001 yılında insanlar için olası kanserojen olarak tanımladı elektromanyetik alanı. Olası kanserojen. Dünya Sağlık Örgütü de dedi ki “Çocukluk çağı kanserlerini iki kat artırıyor.” Ne tür etkisi var? Isıtıyor. Dokuları ısıtıyor ve fonksiyonlarını bozuyor ve ısı dışı etkileri var. Bunlar neler? Kimyasal, biyolojik, genetik ve psikolojik etkileri var elektromanyetik alanın.

Isı dışı etki ne? Uyku bozukluğundan başlayıp beyin hücrelerinin ölümüne, doğumsal anomalilere, Alzheimer’a, kansere kadar giden bir spektrum ısı dışı etkisi.

Yüksek gerilim hatları çok riskli. Almanya’da 0.4’ün üzerindeki etkilenim altı kata yakın kanseri arttırdığı söylenmiş. Çocuklar çok büyük risk altında. Dört yaş altında çocuğu olanlar lütfen dikkat edin. Gece etkilenimi çok fazla. Yatağının, yastığının yanında priz, elektrikli alet olmasın, çünkü 0.4’ün üzerinde etki. Dört yaş altıysa kanser olma riski on beş kat artıyor. Depresyon dokuz kat, Alzheimer iki kat artırıyor. Radyo TV yansıtıcıları riskli mi diye araştırmışlar. Evet. Riskli bulunmuş. 0-14 yaş arasında. Demişler ki “Evet, lösemi yapıyor. Saptadık da lösemi olduktan sonra çocukların yaşamında bir değişim oluyor mu?” Oluyor.

Avustralya'dan bir çalışma. Lösemili çocuklar içinde TV antenine yakın, yansıtıcıya yakın yaşayanlar daha erken ölüyor diğerlerinden ve bu elektromanyetik alan kaynağına yaklaştıkça birtakım yeni şikâyetler ekleniyor. En dışta sadece 200-300 metre arasında halsizlik varken, yaklaştıkça her bir metrede şikâyet giderek ekleniyor.

Brezilya'da Horizonte güzel bir şehir. Birleşmiş Milletler Latin Amerika'daki yaşam kalitesinin en iyi kent olduğunu söylüyor. 2007 yılında açıkladı. Bir çalışma yaptılar ve yayınladılar. Bu kentte ilk baz istasyonu ruhsatı 1996'da alınmış. 2006 yılına kadar yapılan bir çalışma. 96-2006. Bu dönemde 856 baz istasyonu ve kanser ürünleri harita üzerinde işaretlenmiş. Görmüşler ki, baz istasyonuna yaklaştıkça ölümler artıyor. Ne kadar yakınsanız baz istasyonuna, ölümünüz, kanser nedeniyle ölümünüz o kadar artıyor. Statiksel olarak anlamlı bulunmuş. Çok fazla çalışma var. Kromozomlarımızı bozuyor.

Bu konuda Türkiye'de de çok çalışma var. Burada meme kanserini yazdım. Onu kaldırıp başka bir şey yazabilirsiniz. Prostat kanseri yazabilirsiniz. Herhangi bir hastalığı yazabilirsiniz.

Şöyle bir problem var ama. Ölçebiliyoruz. Çok güzel. Teknolojimiz uygun. Sınır değerimiz var. Bu sınır değerler sağlığınıza zarar vermediğini düşündüğümüz sınır değerler. Bilim adamları belirliyor; ama sınır değerlerin altında ölçülmüş durumlarda bile sağlık sorunları yakalıyoruz biz. Burada bir çelişki var gibi görünüyor. Aslında bu çelişkiyi çözmenin bir soruyla mümkün olduğunu biliyorum.

Soru şu: Sınır değerler nasıl belirlendi? Şimdi bu bilim adamları şunu kabul ediyorlar. Vücut sıcaklığını 1 derece artırıyorsa elektromanyetik alan, sağlığa zararlıdır. Bu bir kabul. Neden 1 derece bilemiyoruz. Bu da kilogram başına 4 Watt'tır. Şimdi 1 derece artıyor ve zararlıysa o zaman 0.1 derece artırıyorsa zararsızdır. Bu da bir ön kabul. Peki, neye dayanarak belirleniyor? Bu kabul üzerinden sınır değerler belirleniyor. Kim için? Erkek için. Kim için? Sağlıklı erkek için ve yetişkin erkek için. Ee, toplum bir tek bunlardan oluşmuyor ki. Hastalar var, yaşlılar var, çocuklar var. Onlar göz ardı ediliyor.

Isı ve ısı dışı etkisi vardı. Sınır değer belirlenirken sadece ısı etkisi göz önüne alınıyor. Isı dışı etkisi göz önüne alınmıyor. Onlar nelerdi? Uyku bozukluğundan başlayıp kansere kadar giden hastalıklardı. Sadece ısı etkisi değerlendiriliyor. Sınır değer sadece ısı etkisini değerlendirdiği nedeniyle dünyada kaygıyla karşılanıyor. Çok da bilimsel olmadığı bilim heyetleri tarafından dile getiriliyor.

Tüm çevresel etkilemler için korunmak adına yapılabilecek şeyleri sıralamaya çalışacağım. Risk ve tehlike hep karışıyor. Burada bir tehlike var. Tehlike aslan. Burada bir risk de var. Her an o aslan o çocuğu parçalayabilir. Çok ciddi bir risk var. Tehlike var ve risk var. Tehlike var mı? Var. Aslan hâlâ orada. Risk var mı? Yok. Riski yok ettim. Nerede? Yerinde. Elektromanyetik alanlar için de bunu düşünün lütfen. Riski, tehlikeyi olduğu yerde mümkün olduğu kadar kısıtlayıp ortadan kaldırmak en doğru çözüm.

Birinci çözüm. Birinci önerimiz. Evet, bunu yapamayabiliriz. O zaman bireyi, toplumu, etkilenme olasılığı olan insanları olabildiğince öteleyin, uzağa götürün. Mesafe koyun tehlikeyle arasına. Bir diğer yöntem, üçüncü yöntemimiz, araya bir bariyer koyun. Mesafenin dışında araya bir bariyer koyun. Ulaşmasın ona. Dördüncü de hiç istemediğimiz bir şey bizim halk sağlıkçıların: kişisel koruyucu. Her şeyi yaptınız, uzaklaştırdınız, yerinde mühendislik önlemleri aldınız, çok gürültülü makineyi yağladınız, etrafını kapattınız mümkünse; gürültüyü orada kesemediniz, çalışanı uzaklaştırdınız, yine oraya çok gürültü geliyor. Gürültü kesici, şehirlerarası yollarda var, gürültü kesici koydunuz yine de yüksek var. O zaman kulaklık takacaksınız; ama son çare artık bu. Elektromanyetik alanlar içerisinde ne yazık ki birçok mağazada küçük telefonlara yapıştırılan, üstüne yapıştırılan, bilezikler, kolyeler falan gibi şeyler var. Hiçbirisi bilimsel değil. Sağlık Bakanlığının onayı olduğunu söylüyor firmalar. O onayı istediğinde hiçbirisi onay gösteremiyor. Sağlık Bakanlığının öyle bir onayı yok çünkü. Sonuç olarak, halk sağlığı açısından ciddi bir risk var elektromanyetik alanlarla ilgili. Kimler etkilenecek? Bizler değil. Bizden sonraki kuşak etkilenecek. Çünkü onu ortaya çıkarabilmek için tıpkı sigarada olduğu gibi 20 yıl 30 yıl geçmek gerekebilir.

Ölçmek durumundayız. Kentlerimizde durum ne onu bilmek durumundayız. Hemen önlem almalıyız. Hemen şimdi, çünkü yarın geç kalabiliriz. Çok basit önlemlerle korunmak da mümkün. Okul, kreş, hastane gibi özellikle etkileniminin fazla olabileceğini düşündüğümüz toplulukların oldukları yerlerde en az 300 metre yakınında yüksek gerilim hattı, baz istasyonu yerleştirmemeliyiz. Dikkatiniz için teşekkür ediyorum.

II. OTURUM- III. BİLDİRİ

BİNA ÜRETİM SÜRECİNDE VE YAPI STOĞUNUN GELECEĞE TAŞINMASINDA BİLİNÇLENDİRME

Mustafa YAYLALI

İnşaat Mühendisleri Odası Trabzon Şube Başkanı

Bilinçlendirme denince akla hep halk geliyor. Aslında ben de hazırlarken öyle düşünüyordum. Yola öyle çıktık. Sonra bir baktık ki bilinçlendirmeye belki de en az ihtiyacı olan halk. Çerçeve de yapı üretim sürecini ele alarak başladık.

Burada bugün yaklaşık 19 milyon konut stokumuz var. Bu konutların 5 milyonu son 10 yılda yapılmış; geriye kalan konutların da mutlaka elden geçirilmesi veya yenilenmesi gerekiyor. Mevcut yapı üretim sistemimizi ele aldığımızda sistemin bileşenleri şu şekilde oluşuyor: Bir, merkezi yönetimin yereldeki birimleri; yerel yönetimler; arsa sahibi; yapı denetim kuruluşu; yüklenici veya müteahhit; yapım aşamasında çalışan usta veya kalfalar; nihai tüketici olan satın alanlar, konut sahipleri.

Merkezi yönetimin yereldeki birimleri ilgili bakanlıkların yereldeki birimleri hem imar uygulamalarının hem de yapı-denetim sisteminin denetlenmesi görevini yerine getirmektedirler.

İmar uygulamaları açısından ele aldığımızda, afet riski taşıyan bölgelerdeki gerekli inceleme ve raporlamalar yapılmadan bu bölgelerde yapılaşmanın önüne geçilmelidir. İmar planları esas jeolojik raporların en az imar planları kadar detaylı incelenmesi önem arz etmektedir.

Yerel yönetimler: Yürürlükteki mevzuatımıza göre denetim boyutuyla birçok yetkilerini yapı denetim kuruluşlarına devretmiş olsalar da ruhsat ve yapı kullanma işlerine istinaden sorumlulukları devam etmektedir. Yerel yönetimlerin ve bunların ilgili birimlerinde görev yapanların bu sorumluluklarının devam ettiğini unutmamaları gerekir. Her ne kadar yetkili, yapı-denetim kuruluşu gibi görünse de sorumlunun yerel yönetimler olması aslında daha büyük bir yetki kullanımını gerektirebilecektir. Yapı-denetim kuruluşlarının denetimi bakanlıkça gerçekleştirilse de bu kuruluşların denetledikleri binaların sorumluluğu, her şekilde ruhsat ve yapı kullanma izin belgesi veren yerel yönetimlerin ve yöneticilerindir. Bu konunun üzerinde hassasiyetle durulmalıdır. Riskli alanların tespitine yönelik çalışmalar yapılırken, bu daha birkaç aylık bir konu, bu çalışmaları belediyelerde gözlemlediğimiz şekilde söylüyorum. Yerel yönetimler neredeyse kentin yarısına yakın kısmını riskli alanların içine sokmaya çalıştı.

Ülke genelinde yapılacak bir yenileme veya dönüşüm çalışmasından kendi sorumluluk alanlarının da faydalanmasına imkân sağlamak istediler. Burada akla gelen soru: Eğer bu bölgeler riskliyse buralardaki yapılara ruhsat ve yapı kullanma izin belgesi verenler farklı kişiler veya kurumlar mıydı?

Hem gerekli izinleri verip yapılaşmanın önünü açmak hem de daha sonra bu bölgeleri riskli ve dönüştürülmesi gereken alanlar olarak sunmaya çalışmanın inandırıcılığı kalmamaktadır. Umut ederiz ki, riskli alanların belirlenmesi sürecinde yerel yönetimler de bu konuda bir yandan bilinçlenmiş olmuşlardır.

Yerel yöneticiler; İmar ve izin işlemleri sürecinde seçilmiş olduklarını veya gelecek seçimleri unutmalı, hepimizin ortak geleceği için doğruları hayata geçirmelidir. Aksi takdirde her afetten sonra sorumlu aramanın peşine düşmekten başka bir yol bulamayacaklarını bilmelidir.

Arsa sahibi; Bizim yapı denetim sürecinin aslında en önemli bilinçlenmesi gereken unsurlarından birisi. Günümüzde genellikle herhangi bir müteahhit ile yapım sözleşmesi imzaladıklarında üretilen binayı teslim alıncaya kadar yapım süreciyle ilgilenmemektedirler. Bunun nedeni yapı sahibinin elindeki arsayı biran önce hiçbir şeyiyle uğraşmadan binaya çevirme beklentisinden kaynaklanmaktadır. Arsa sahibi sistem içerisinde yapı denetim kuruluşunun ve ilgili idarenin tek muhatabıdır. Arsa sahibi müteahhide yaptırmakta olduğu binanın kendi adına yapı denetim kuruluşu tarafından denetlendiğini, sonuçta üretilen binanın kendi malı olacağı bilincine erişmelidir. Ülkemizde bu konuda ciddi eksiklik bulunmaktadır. Bu noktadaki eksikliği yapı denetim kuruluşuyla müteahhit bağının kurulmasına neden olmakta bu da denetçiyle denetlenen arasında her türlü ilişkinin oluşması sonucunu doğurmaktadır.

Gerçekte, ideal şartlar dikkate alınarak kurgulanan yapı denetim sistemi bu nedenle tıkanmak üzeredir. Yapı denetim kuruluşu arsa sahibi adına arsa sahibinin sözleşmeyle yapımını devrettiği bina üretim sürecini ve müteahhidi denetleyen özel sektör eliyle kamu adına hizmet üreten kuruluştur. Kamu adına üretilen hizmette rekabet maalesef hizmet kalitesinde değil, hizmet bedelinde oluşmaktadır. Bu tür bir rekabet de hizmette kaliteyi giderek düşürmekte ve kamu adına yapılan bu hizmette ciddi sorunlar oluşmasına neden olmaktadır. Yapı denetim kuruluşu başlığında bilinçlenmesi gereken yapı denetim kuruluşundan ziyade kanun yapıcılar ve mevzuatı düzenleyenlerdir.

Ülkemizde kamu adına özel sektör marifetiyle gerçekleşen denetim sürecinde denetlenenin denetçiye seçmesi ve aralarındaki bu bağın bir maddi çerçevede oluşması en önemli sorundur. Bu sorunun çözümü için önerimiz, denetlenenin kendisini denetleyeceği kuruluşu seçmesi uygulamasına biran önce son verilerek, diğer detayları ayrıca belirlenecek şekilde, ruhsatı esas alan projelerin ilgili idareye sunulması sırasında elektronik ortamda yapı denetim kuruluşunun atanmasıdır. Çünkü yapı denetim bir kamu hizmetidir. Sistem bu şekilde tıkanmak üzereyken yeniden ve birçok sorunu üzerinden atmış bir şekilde çalışmaya başlayacaktır.

Müteahhitlerimiz biraz inşaat mühendisleri ya da diğer mühendis, mimar meslektaşlarımızın kabullenemeyeceği bir şey söyleyeceğim. Ülkemizdeki en eski ticaret dallarından bölgemizin yetiştirdiği insanların meziyetlerini sergilemede sınır tanımadıkları mesleklerden olan müteahhitlik ancak son yıllarda tanımını bulmuş ve bir sertifika esasına bağlanabilmiştir. Müteahhit, teknik bir esnaf erbabı değildir. Yani müteahhidin mühendis veya mimar olması tercih edilir; ama kesinlikle zorunlu tutulamaz, tutulmamalıdır. Çünkü müteahhitlik ticari bir işletmedir. Bina üretim sürecinin ancak ticari tarafıyla ilgilenmesi gereken müteahhitler teknik kısımla ilgili olarak tasarrufta bulunamazlar, bulunmamalıdır. Teknik konular ancak mühendis mimarların görevli olduğu projecilik, denetçilik, şantiye şefliği, saha mühendisliği konularını ilgilendirir. Müteahhit ticari işlerle uğraşmalı ve teknik alanda kendi tasarrufuyla yapacağı değişiklik ve uygulamaların sonradan kendisine ciddi sorunlar doğuracağını ki bu sorunların büyük bir bölümünün çözümü maddi külfetler getirecektir, bilmelidir.

Bu bir müteahhitlik eseri, mühendislik eseri değil.

Türkiye'deki yapı denetim sistemi imar uygulamalarında mühendis, mimarlara mevzuattaki kadar yer verilirse şu anki ihtiyacımızın hemen hemen iki üç katı mühendis ve mimara ihtiyacımız var; ama işsiz mühendis, mimarlar niye var? Buralarda olmadıkları için.

Yapım aşamasında çalışan usta ve kalfalar siz ne kadar iyi projeler üretirseniz üretin, ne kadar iyi denetlediğinizi düşünürseniz düşünün demiri yerine bağlayacak ustanın eğitimi çok önemli. Usta bir tel bağlamamak için bir demiri yerine koymaz. Bunun önüne geçmek için de 1 Ocak 2012'den itibaren bina üretim sürecinde çalışan usta ve kalfaların mutlaka sertifikalandırılması şartı getirilmiştir. Biz bu sertifikalandırma işlemini 2010'da zaten bitirdik Trabzon'da.

Bu tarihten yıllar önce 2005 yılında yapılan bir protokolle Trabzon Valiliğimiz, Belediyemiz, İnşaat Mühendisleri Odası Trabzon Şubesi, Mimarlar Odası Trabzon Şubesi, Makine Mühendisleri Odası Trabzon Şubesi, Elektrik Mühendisleri Odası Trabzon Şubemiz ortaklaşa düzenlediğimiz eğitim programı ile 5 yılda 1337 usta ve kalfayı 85'er saatlik eğitim programının ardından yaptığımız sınav sonucu sertifikalandırdık. 2010 yılında niye bitirdik? Çünkü sertifikalanmamış ustamız kalmamıştı.

Çalışma neticesinde sahada uygulamacı olarak bulunan usta ve kalfaların bilgi eksiklikleri net bir şekilde ortaya çıkmış ve kurumların birlikteliğiyle önemli bir hizmet yürütülmüştür.

Nihai tüketici: Tüm bina üretim sürecinde en fazla bilinçlendirilmesi gereken kişi olarak nihai tüketiciyi görüyoruz. Otomobil alırken kaç hava yastığı olduğunu; ABS, ASR, EBS ve daha birçok harfin yan yana gelmesinden oluşan güvenlik sistemlerinin olup olmadığını; araçta kullanılan metal sacın elastikiyet modülünü; hatta yolda giderken tekerleklerden birinin çıkması durumunda denge kurup kuramadığını soruyoruz. Can güvenliğine bu kadar önem veren nihai tüketici acaba konut satın alırken nelere dikkat ediyor? Aslında bu sorunun cevabını hepimiz biliyoruz. Seramik, vitrifiye, armatür, priz, anahtar, kapı-pencerenin markasına, kartonpiyerin desenine, odalardaki renk uyumuna, kapı zilineki kamera sistemine, binanın cephesine, balkonun büyüklüğüne ki nedense odaların büyüklüğünden daha fazla soruluyor, mutfak dolabının görüntü ve işlevselliğine ve daha sayabileceğiniz birçok önem sırasına, daha geride olması gereken unsurlara dikkat ediliyor; ama ABS'yi soran bu tüketici binada kullanılan beton sınıfının C20 mi, C25 mi, C30 mu olduğunu hiç sormaz. Araçta kaç hava yastığı olduğunu soran bu tüketici nedense konutta kaç artı bir olduğunu sormaktadır sadece. Aracın markasını sormakta; ama binanın hangi yapı-denetim kuruluşu tarafından denetlendiğini aklının ucundan geçirmemektedir. Alttaki fotoğraftaki bina Çankırı'da 81 yıllık bir bina ve bu bina yıkılıyor, seyrediyorsunuz. Binanın bulunduğu bölgenin düşük risk altındaki alanlardan olup olmadığını değil, o semtin sosyal tabakasının ne kadar yüksek olduğunu aklından geçirmektedir. Yani parayla aklın buluşamadığı nice satın alma süreçlerine şahitlik ediyoruz.

Nihai tüketicideki talep ve dikkatler bu yönde olduğu için üretici yani müteahhit veya arsa sahibi de kaliteyi bunlar üzerinde artırmakta ve ticari kaygılardan ötürü bazen de maalesef kısımayı düşünmemesi bile gereken üretim bileşenlerinden de tasarruf etmeye kalkışmaktadır. Çünkü görülene yatırım, görünmeyen kalitesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Konut tüketicisi görünenden çok görünmeyen yapı bileşenlerinin kalitesini, denetimini, denetim sonuçlarını sorgulamalı; üreticinin bunlarla markalaşmasını sağlamalıdır.

Binaların risk altındaki bölgelerde bulunup bulunmadığını ilgili kurumlardan sorgulamalı; mümkünse üretim sürecindekiler dışında ve deneyimli mühendislerden bu konuda danışmanlık almalıdır. Binaların su, ısı ve ses yalıtımları detaylı bir şekilde sorgulanmalı, bu yalıtımlardaki eksikliğin can kaybı olmasa da ciddi maddi kayıplar oluşturacağı unutulmamalıdır.

Mevcut yapıların geleceğe güvenle taşınması için ise nihai tüketicinin için yani konut kullanıcısının mutlaka bilinçlendirilmesi gereklidir. Binanın önündeki araçta durup dururken bir çizilme gördüğünde herkesi ayağa kaldıranlar bina içinde yer açmak için özellikle zemin katlarda kolonları eksiltene ses çıkarmamaktadırlar. Özellikle rutubete maruz bölgelerde, bina bodrum katlarında kolon ve giriş donatılarında paslanma neticesinde taşıyıcı sistemde hasarlar meydana gelmektedir. Binasının bodrum katına beş yıl inmeyen kullanıcılar var. Ne olup bittiğini binasında bilmiyor.

Konya'daki bildiğimiz Zümrüt Apartmanı. Bina temellerinde yer altı suları veya diren edilmeyen sular neticesinde yapısal hasarlar oluşmaktadır. Buna benzer pek çok risk sayılabilir. Bina kullanıcıları çoğu zaman bu gibi risklerden haberdar değildir. Bu habersizlik veya sorgulamama alışkanlığı ileride meydana gelecek önemli yıkımların da önünü açmaktadır.

Deprem ülkesinde yaşıyoruz; ama depreme gerek kalmadan yıkılabilecek birçok binayı da kullanıyoruz. Bu konuda en önemli bilinçlendirme çalışması nihai tüketici üzerinde yapılmalıdır. Bu çalışma kapsamında tüm bina kullanıcılarına yönelik olarak su faturalarıyla birlikte uyarıcı ve bilgilendirici broşürler ulaştırılabilir. Öğretici ve dikkat çekici kamu spotları hazırlanarak geniş kitlelere ulaşacak şekilde yayınlanabilir. İlköğretimden itibaren müfredata afetler ve bina riskleri konularını içeren ders konularak geleceğe yatırım yapılabilir.

Binalarda düzenli olarak taşıyıcı sistem ile ilgili uygunluk raporu alınması zorunlu kılınmalıdır. Yapılacak incelemelerde binalar her yönüyle ele alınmalı, yeni risklerin oluşmuş olması durumunda da derhal ilgili kurumlara bilgi verilmesi sağlanmalıdır. Burada yerel yönetimlerin ciddi cezai yaptırımlar uygulaması ile bu inceleme ve raporlama çalışmaları ancak sonuç verebilecektir. Ve bildiğimiz Konya'daki Zümrüt Apartmanı deprem bölgesinde değil, deprem de olmadı ama yıkıldı. Sebebi beton kalitesi ve zemin katta kesilen kolonlar.

Ve bu fotoğrafımız 1999'da çekilmiş Kocaeli Depreminden. Bu ülkede yaşayan hiçbir kamu yöneticisinin, yerel yöneticinin, mühendisin, mimarın, arsa sahibinin, son kullanıcının hatta bu vatandaşın bile bu fotoğrafı vermeye, kimseye vermeye hakkı yok. 99'dan sonra çekilen bu fotoğraftan sonra biz böyle fotoğrafları çok defalar çektik. İnşallah bundan sonra böyle manzaraları görmemeyi diliyoruz. Teşekkür ediyorum.

III. OTURUM: KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI II

III. OTURUM

KENTSEL RİSKLERİN AZALTILMASI II

OTURUM BAŞKANI

Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU

İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Bu son oturumumuzda üç konuşmacımız var. Konuşmacılarımızdan birincisi Sayın Doç. Dr. Cenap Sancar Karadeniz Teknik Üniversitesi Şehir Bölge Planlama Bölüm Başkanı. Ben de Sayın Belediye Başkanı'na katılıyorum. Karadeniz Teknik Üniversitemiz hakikaten göz bebeğimizdir. Uzun yıllar İstanbul teknik Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne destek vermiştir ve birlikte çalışmalar yürütmüştür. İkinci konuşmacımız Arzu Başaran Uysal da Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı, tesadüfen. Ben de İTÜ Şehir Bölge Planlama Bölüm Başkanıyım. Böylelikle bir şehir planlama konusu gündeme gelmiş oluyor böylelikle bu oturumda. Yrd. Doç. Dr. Seda Kundak Şehir ve Planlama Bölüm Başkan yardımcısı İstanbul Teknik Üniversitesi'nde. Cenap Bey buyurun ilk konuşmayı size veriyorum. 15 dakikalık süreler vereceğim. "Kentsel Vadilerde Doğal Afet Riskleri ve Tedbirleri".

III. OTURUM- I. BİLDİRİ

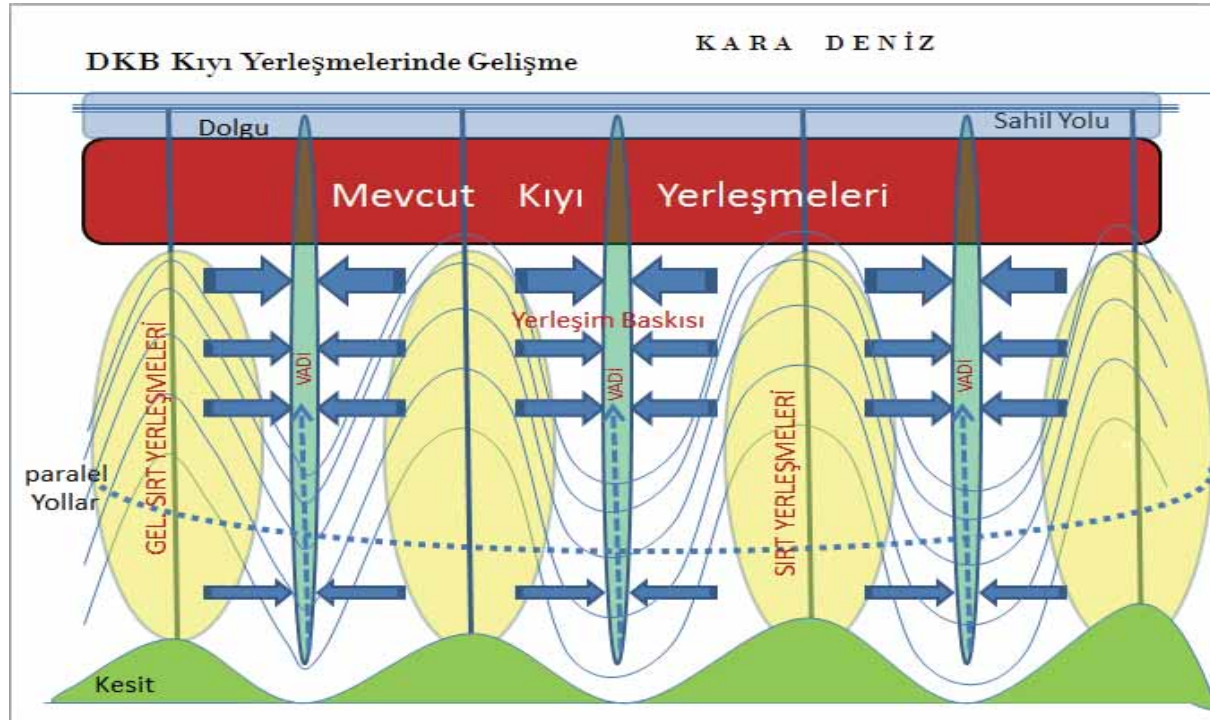
KENTSEL VADİLERDE DOĞAL AFET RİSKLERİ VE TEDBİRLERİ

Doç. Dr. Cenap SANCAR

Karadeniz Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı

Teşekkür ederim başkanım, sayın vekilim, sayın başkanlarım, değerli misafirler hepiniz kentimize hoş geldiniz diyorum. Bu teklif gelince, depremlerle teklif geldi. Dedim bizim bölgede çok deprem yoktur, ben vadilerden bahsedeyim, sel taşkınlarından bahsedeyim. O da doğal afet olduğu için kabul ettiler. Bu doğrultuda bir sunum yapmak istedim. Onun için de artık ben slaytlar içerisinde kır tanımlaması var ama herhalde gelecek yıl kır çıkartacağız herhalde. Tırnak içinde hepsi kent olacak büyükşehir belediyesi olmasıyla birlikte.

Doğu Karadeniz Bölgesi'ni tanımlarken aslında 1960'lı yıllarda, öncesine kadar kıyıda karayolu olmayan bir kent vardı. Parçalı yerleşmeler, herhalde bağlantılar daha çok deniz yoluyla sağlanıyordu. Ama 1960 sonrasında işte ilk devlet karayolunun sahile inmesiyle birlikte kıyıda artık birbirine bütünlük kentler oluşmaya başlamış. Ve burada sadece ilçeler var. Bunların aralarına birer de beldelerin olduğunu düşünürseniz kent tamamen bir bütünlük bir kent konumuna gelmişler ve sorunlar aslında birbiriyle ilişkili sorunlar. Bağımsız olarak kentleri düşünmemek gerekiyor. Burada hepsinin birbiriyle etkileşimi söz konusu. Bu doğrultuda bakmak gerekiyor.

Ben biraz modellemeye çalıştım bu mevcut kıyı yerleşmeleri, önceki yerleşmeleri düşünürseniz kentin aslında aniden başlayan tıraşlı şeklinde yükselen ani yükselen dağ, tepelerden oluştuğunu görüyorsunuz. Ve bunları da sık sık kesen vadiler var. Bunlar genellikle uçaktan gidenler görür herhalde, sırtların tepelerinde bir yol güzergâhı var. Yapılaşmaların da hep buralarda olduğunu görüyorsunuz. Ya da vadi tabanlarındaki yolların olduğunu görüyorsunuz. Yapılaşma yine bunların arasında yoğunlaştığını. Tabi kent eteklerinde özellikle bu alanlarda yaklaştıkça vadi tabanlarında olan

baskının giderek yükseldiğini görüyorsunuz ta vadi tabanına kadar inen yerleşmelerin olduğunu görebiliyorsunuz.

Bu planlama sürecinde çok ciddi kontrol edilmesi gereken bir sorun alanı olarak görülüyor ve bu sel ve taşkınların en ciddi hasar verdiği noktalar da buralarda görülüyor. Bunun diğer bir sorun teşkil eden noktası da vadi tabanındaki yolla sırttaki yol arasındaki bağlantıyı sağlamak isteyen yolların açılması sonucunda doğaya verdiğimiz tahribatları söyleyebilirim. Bunların birazdan örneklerini göstereceğim.

Bu biraz daha tepeden geleneksel sırtları yerleşmeleri göstermek istedim. Bu kente doğru gidildikçe hem yoğunluk açısından hem de vadi tabanlarına gitmesi açısından yapıların, yapılaşmanın yoğunlaştığını görebiliyorsunuz. Buradaki temel amaç sürdürülebilir, güvenilir, yaşanabilir, afete hazırlıklı ve dirençli yaşam çevrelerinin oluşturulabilmesi için afet ve tehlike risklerini dikkate alan yöntem ve yaklaşımlarının planlama sistemi ve yapılaşma süreciyle bütünleştirilmesi ve bu konuların yeni yasal düzenlemelere ve kurumsal yapılanmalara entegre edilmesi gerekmektedir.

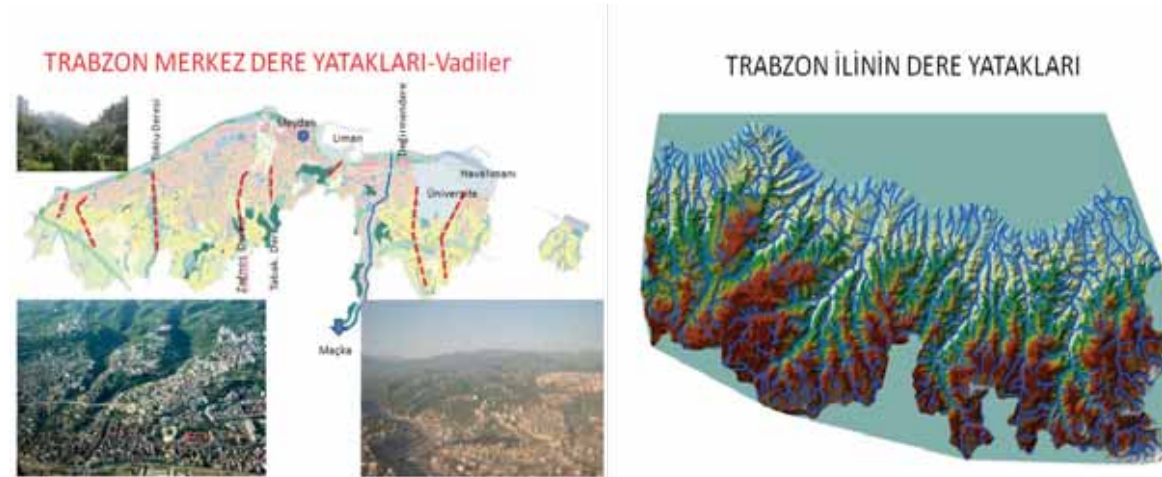
Mevcut planlama Sistemimizde 80 yıllarında çok tartıştık planlama disiplini olarak, yapısal strateji planlama, müzakereci planlama ama bunların hepsi rafa kaldırıldı. Sadece işte fiziki mekânın kapsamlı planlamasıyla yetindik. Bunda ne kadar başarılı olduk, o da tartışma konusu. Türkiye'deki imar planlama ve yapılaşma sisteminin yetersizliklerinin ve kentsel gelişmeye etkin biçimde ve kamu yararına yönlendirilmeyişinin olumsuz sonuçlarından biri de bu süreci planlama, uygulama ve yapılaşma süreci kapsamında afet tehlike ve risklerini dikkate alan, yaklaşım, yöntem ve araçlarının geliştirilmemiş olması ve bunun sonucunda özellikle kentlerde büyük ölçüde afete karşı dirençsiz yerleşim çevreleri ve yapı stoğunun oluşmasıdır.

Gerçekte doğal afetlerin etkili olduğu gelişmiş ülkeler, ülke uygulamalarında afet tehlike ve risklerine maruz yerleşim alanlarında afete dirençli yaşam çevrelerinin yaratılması artık planlamanın öncelikli hedeflerinden biri olarak kabul edilmekte. Ve bu bağlamsa kentsel afet risk yönetimi kapsamında yapılan çalışmalar öne çıkmaktadır. Türkiye’de afet mevzuatı ve kurumları mekânsal planlama mevzuatı ve kurumlarından kopuk olarak görülüyor. Afet mevzuatı ve kurumlaşmasının riskleri ön plana çıkarmak ve risklerin önlenmesi veya olası zararların azaltılması faaliyetlerine öncelik verilmek üzere yeniden ele alınması gerekmektedir.

Genellikle deprem odaklı afet riskleri düşünülüyor ama sel, heyelan, taşkın alanlarına yönelik herhangi bir düzenlememiz yoktur. Planlama yapımına ait esaslara dair yönetmeliğin 14. maddesinde buna ilişkin şunları bulabiliyoruz sadece. Burada planların hazırlanma sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlardan elde edeceğimiz bilgiler kapsamında fiziki yapıyla ilgili olarak jeolojik durum, işte akarsu ve sel alanları, yer altı ve yüzey sel su kaynakları, havzalar ve özellikleri sayılmıştır. Bu kapsamda verilerin eşit analiz yöntemiyle fiziksel çalışmalarla birlikte değerlendirilmesi hükmü yer almaktadır. Ama süreç içerisinde, planlama süreci içerisinde ne kadar dikkat ettiğimizi, yapılaşma yoğunluğunu ne kadar dikkate aldığımızda herhalde soru işareti bırakıyor bizlerde.

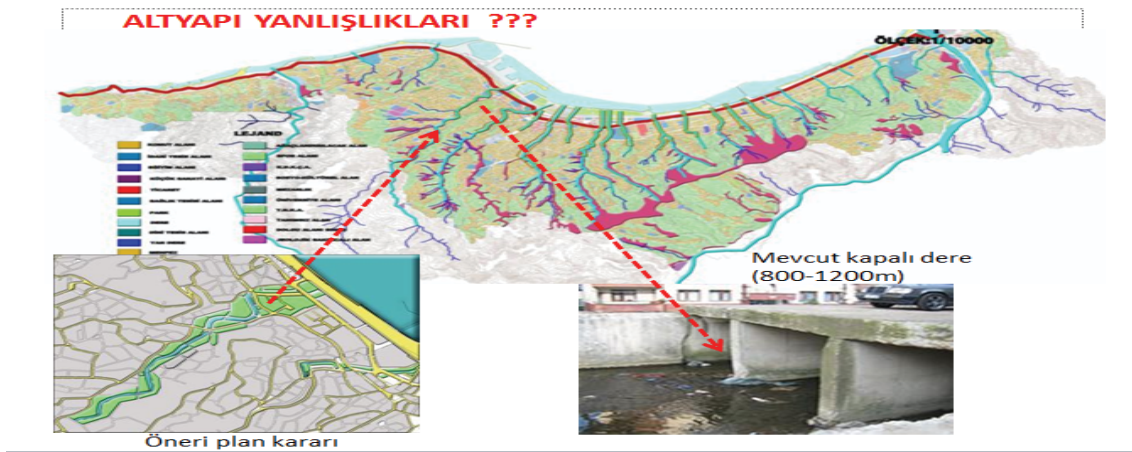
Kentsel afet risklerinin belirlenmesine yönelik mevcut uygulamalara ve yetkiler, Karadeniz Bölgesi yerleşmeleri bağlamında baktığımızda sel, taşkın olmak üzere çeşitli doğal tehlikelerin yanı sıra kaçak yapılaşmaları, tehlikeli kullanımlar, yanlış arazi kullanımları, açık alan yetersizlikleri, alt yapı yanlışlıkları, denetimsiz kullanımlar ve benzeri nedenlerle derin risk havuzlarına dönüşmektedir. Bu nedenle kentsel risk yönetimi kapsamında risk faktörlerinin belirlenmesi, risk azaltma çalışmalarında ve planlamada çok önemli yer arz etmektedir.

Doğu Karadeniz Bölgesi’nde kentlerinin yüksek riskler göstermesinin başlıca nedenleri, yerleşim alanların tarihsel süreç içerisinde seçilmiş konumları ile sorunların bir miras olması; yani biraz önceki başlangıçtaki kıyı yerleşmeler sürekliliğinden ve konumundan bahsettim. Bu bizi bu konuma getirdi. Son 50-60 yıllık hızlı kentleşme süreci denetimden uzak biçimlerde ve güvensiz alanlarda gerçekleşmiş. Kayıt dışı işlemlerde oluşan kaçak yapı stoklarının yaygınlaşması. Bizim bölgede belki gecekondu olayı yok ama kaçak yapılaşma üst düzeyde görülüyor. Kentsel yönetimler ve toplum farklı tehlikelere karşı önlem alma konusunda bilgi, kültür ve uygulama alışkanlıklarından yoksun. Bu hızlı kentleşme ve kentsel büyümeye odaklanmış imar düzenlemeleri, risk azaltma yöntemlerini içeren planlama yaklaşımı ve pratiğinden uzak kalmaktadır. Bunları daha da çoğaltmak mümkündür.

Kaçak yapılaşma; 1937 Lambert Planı'ndan beri vadilerin tamamı yeşil alan olarak değerlendirilmiş, bütün planlarda da bu alanlar yeşil alan olarak görülüyor. Son işte belediye başkanımızın da izah ettiği gibi Zağnos ve Tabakhane Vadileri'nin kentsel dönüşüm kapsamında yapılaşmalarının kamulaştırılarak rekreasyon amaçlı kullanılmasına kadar çeşitli af dönemlerinde, çok sayıda yapının yapıldığını, hepsinin ruhsata bağlandığını, elektrik, su gibi teknik hizmetleri de aldığını görebiliyorsunuz. Bunlar bizim kentler için özellikle ılıman nemli iklim bölgesinde olan bizim gibi kentler için ciddi bir havalandırma koridorlarıdır. Bunlar sağlıklı kentsel mekânları yaratmak için olmazsa olmazları. Onun için vadilerin oluştuktan sonra maliyeti yüksek projelerle geri dönüşümünü sağlamak yerine planlama sürecini dikkate alarak planlama ilkelerini dikkate alarak bu vadilerin hangi bir baskı unsuru olursa olsun yapılaşmaya izin verilmemesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Burada alt yapı yanlışlıklarını da tanımlamak gerekiyor. Alt yapı yanlışlıkları işte derelerin sıklığından kaynaklı olarak kent merkezlerinde bu alanların yine baskı sonrasında açık dereler şeklinde oluşturmak yerine bunların kapatılarak hemen yakınlarında yapılaşmaya izin verilmesine izin veriliyor. Bunlar yer kazanma açısından önem arz ediyor. Ve hemen yakınında da yapılaşmaya izin veriliyor.

Bu sol alt köşede gösterdiğimiz Rize'deki yine çalışma sonrasında yapılması gereken rekreasyonla bütünleştirilerek nasıl bir dere yatağının nasıl ıslah edileceğini, planlamayla nasıl bütünleştirileceğini gösteren bir çalışmamızdı. Ama bunun yerine 14-15 tane dere yatağının bakslar içine alınarak boyutları da tartışılır ve bunun ayrı bir sorunu da tabi sadece kentle ilişkili bir şey değil, kentin arka planında olan gelişmeler de bu noktalarda etkili oluyor. Neler bunlar?

İşte ormansızlaştırma, yerel bitki örtüsünün değişikliğe uğraması veya yapılaşma yol yapımı ve ona bağlı olarak heyelanlara bağlı olarak buralarda ciddi tehdit unsuru olmaya başlıyor. Bu anlamda değerlendirilmesi gereken başlıklardan bir tanesi olarak söyleyebiliriz. Bu Rize'den örnekler. Sağ üst köşedeki sadece Tabakhane Zağnos Vadisi. Burada da işte biraz ilk başlangıçta da söylediğim gibi baks üstüne alınarak buranın yol alt yapısı olarak kullanılıyor ve konutlar da oradan hizmet almak istiyor. Diğer bir sorun da drenaj sorunu, bu sorun dolgu alanlarında karşımıza çıkıyor özellikle.

SAMSUN KENTİ KIYI DOLGU ALANI

Dolgu alanları da 1000 ile 1200 metre arası. Yani, drenaj sorunuyla karşı karşıya kalabiliyoruz. Buna Samsun son yıl, geçen yıl yanılmıyorsa bir taşkın hikâyesi yaşamıştık. Orada drenajların yeterli olmamasından, veri tabanının daraltılmasına yönelik Rize’den yine örnekler. Buna rağmen dere yatağına sadece istinat duvarı çekmekle planlamaya açılacağı, yerleşime açılabilceği düşüncesi var. Bu anlamda sorun teşkil ettiğini söyleyebiliriz.

VADİ TABANININ DARALTIILMASI –YANLIŞ ARAZİ KULLANIM KARARI ???

Bir üstte kırmızı çerçeveye alınan yer geleneksel doku son yapılan TOKİ uygulaması da burada Çamlıhemşin, vadi tabanına yapılan toplu konut uygulaması. Herhalde sol alt köşedeki tarihe geçecek bir şey yani, üstü derenin üstü kapatılarak konuta açılmış bir yapı bloğu var. Bu da geleneksel dokumuz.

VADİLERDE KIRSAL-KENTSEL YOL GÜZERGAHI SEÇİMİ ????

Eğim ve yol ilişkisi yollara müdahale şekli çok tehditkâr bir şey. Yüzey durağanının kaybolmasına, toprak kaymalarına, habitat alanlarının bölünmesine neden oluyor. Bu kentsel alanlara yansısı da daha farklı oluyor.

Yomra
(COŞANDERE VADİSİ)

Burası da Maçka'dan, Coşandere'den. Eğer eğimi %30 bir planlamada 30-35 de kabul ediyoruz. Üzerindeki yerleşmeleri yapılaşmaya açarsanız bu alanlarda böyle yapılar çıkması doğal. Yol altında da tabi yol seviyesi sıfır kotun altında 5-6 katlı yapılar da yapabiliyoruz zemine ulaşabilmek için. Böyle bir sağlıklı mekân yaratmak mümkün değil. Bunları tabi bir daha plana yapılan müdahaleyle gerçekleştiriyoruz. Yapı yol ilişkisi açısından, eğim açısından, ilişkileri açısından önem arz ediyor.

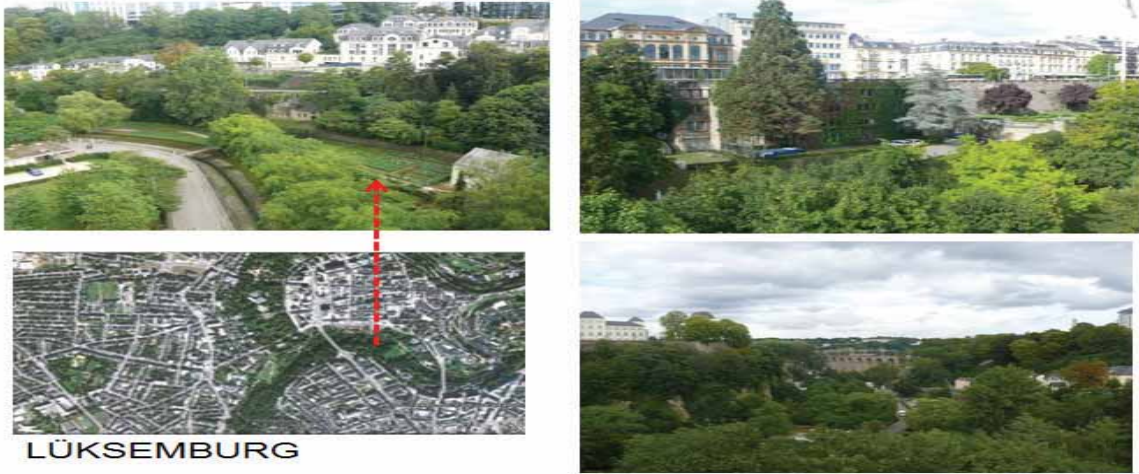
Yüzey kaplamaların geçirgensiz hale getirilmesi, asfaltlanması yüzey akışkanlığını arttırmakta. Zemin suyu seviyesinin düşmesine sebep olmakla birlikte ciddi bir su taşkınına, su akarına neden oluyor.

YÜZEY KAPLAMALARININ GEÇİRİMSİZLİĞİ ???

SAMSUN

Bunun için Samsun uygulamasından gösteriyorum yine bu kuru dere gibi görülüyor. Planlamaya açılmış bir alan. Yapılaşması yoğun olan yer. Normal parke taşlar kapatılarak asfalt yapılmış ama bu suyun önünde hiçbirinin duramadığını görebiliyorsunuz.

Bu da olması gereken vadilerin nasıl kentle bütünleştiğini, yeşil rekreasyon amaçla nasıl kullanabileceğini gösterir bir örnek. Bunlar da vadiler bir örnek olarak.

Ne yapılmalı? Güncel uygulamalarda yerleşik alanlarda mevcut yapı stoğu kur dışındaki risk sektörleri göz ardı edilmemeli. Planlama sürecinde afet riskli alanlarda mevcut kentsel dokunun korunması, iyileştirilmesi tavsiyesi ve yenilenmesi ya da yoğunluk azaltılması konularına yönelik strateji ve karar geliştirilmesi, diğer risk sektörleriyle birlikte değerlendirildiği çalışmalara ihtiyaç olduğu, ilgili kurum kuruluşların eşgüdüm içinde çalışması gerektiği, mutlak risk tehlike haritaları ve diğer yönetim planlarının hazırlanması gerektiği düşüncesindeyiz. İlginiz için teşekkür ederim.

III. OTURUM- II. BİLDİRİ

DOĞAL AFET RİSKİ VE KENT YOKSULLARI: ÇANAKKALE ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Arzu BAŞARAN UYSAL

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı

Sağlıklı Kentler Birliği Danışma Kurulu Üyesi

Ben Çanakkale’de yaptığımız aslında iki projenin sonuçlarından size bir şeyler sunacağım. Çanakkale böyle iyi örneklerle anılan bir kent. Ben biraz onların arka bahçesini göstereceğim. O yüzden Çanakkaleliler bana biraz kızıyorlar bunları gösterdiğimde. Çok kısa olarak yoksullukla doğal afet ilişkisine biraz değinip sonra asıl çalışmaya geçeceğim.

1960lı yıllardan itibaren düzenli kayıtların tutulduğunu biliyoruz doğal afetlerle ilgili ve gittikçe bu kayıtlar afet sayısının ve afetten etkilenen kişi sayısının arttığını göstermekte bize. Ve tabi ki yoksul ülkeler ve yoksul topluluklar afetlerden daha fazla etkileniyorlar. UNDP’nin belirlediği rakamlara göreyse afetlerden etkilenen ülkelerin neredeyse %80’i orta ve düşük gelirli ülkeler. Doğal afetlerden etkilenen kişi sayısına baktığımızda her 100 kişiden yalnızca 1 tanesi gelişmiş ülkelerden.

Tabi ki hasar görülebilirlikle yoksulluk arasında çok doğrudan bir ilişki var, sıkı bir ilişki var birbirleriyle örtüşmese de. Yoksul insanlar genellikle daha fazla tehlikeye maruz kalmakta. İşte tehlikeyle baş etmeye ve iyileştirme kapasiteleri daha yetersiz. Bu nedenle büyük kayıplara uğruyorlar. Genelde başka seçenekleri olmadıkları için afet tehlikesini bildikleri halde o alanlarda yaşamak durumundalar. Ve afetler aslında yoksulluklarını daha da artırıyor sürekli. Bu nedenle yani kentleri sağlıklı hale getirmek afetlere karşı korunmak için birtakım politikalar üretiyoruz ancak yoksullar için ayrıca politikalar üretmek zorundayız.

Tehlike tipine göre afet etkileri, 1993-2002

Tehlike tipi	Ölüm (bin)	Toplam %	Etkilenen (milyon)	Toplam %
Kuraklık/açlık	276	% 44	734	% 29
Sel	94	% 15	1401	% 56
Fırtına	61	% 10	313	% 13
Deprem	75	% 12	35	% 1
Tüm “doğal” tehlikeler	531	% 85	2496	% 100
Teknolojik tehlikeler	93	% 15	1	0
Toplam (10 yıl)	624	% 100	2497	% 100

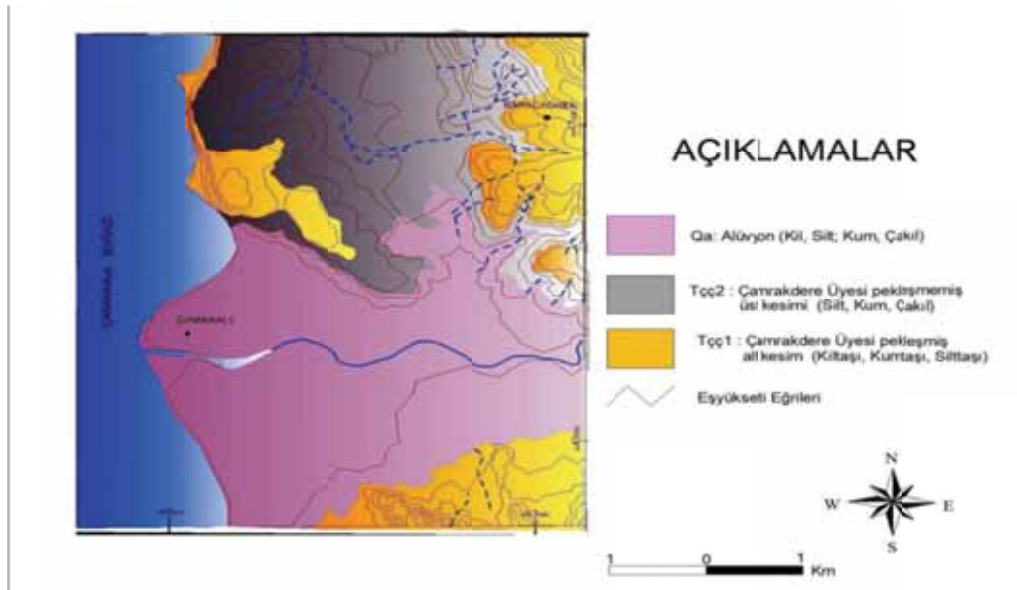
IFRC, 2003

Kuraklık ve açlık en fazla ölüme sebebiyet veriyor afetlerde. Yalnız sel biraz önceki sunumda da gördük, özellikle etkilenen insan sayısı açısından kentlerde en önemli afet olarak kabul ediliyor depremden daha fazla. Tabi bu afetlerden etkilenmenin ekonomik boyutu var.

Dünya Bankası verilerine göre dünyada doğal afetlerin maliyeti yılda 55 milyar Amerikan doları. 1990’larda yalnızca Asya’da alt yapı kayıpları 10 milyar Amerikan dolarını bulmuş. Mal kaybı olarak baktığımızda tabi ki gelişmiş ülkelerde mal kayıpları daha fazla. Çünkü onların fiziksel varlıklarının ekonomik değerleri daha fazla. Yoksullar mal yani ekonomik olarak baktığımızda çok şey kaybetmiyorlar çünkü çok fazla mülkleri olmadığı için. Ama yaşamları tamamen değişiyor yani yaşamsal sorunlarla karşılaşıyorlar. Zenginden çok daha kolay yaralarını sarabiliyorlar.

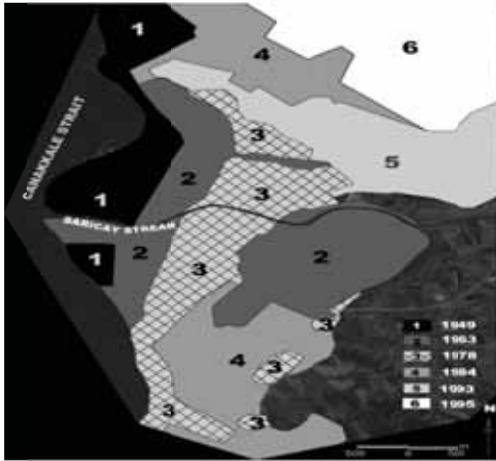
İklim değişikliğiyle birlikte doğal afet riskleri, daha fazla artıyor. Artmasını bekliyoruz ve tabi ki bundan yine iklim değişiklikle birlikte yoksullar daha fazla etkilenecek. O yüzden de bu konuda da politikalar geliştirmemiz. Yani iklim değişikliğinin kentlerimizi nasıl etkileyeceğini, yoksulları nasıl etkileyeceğini düşünmeye başlamamız gerekiyor. Neden zengin ülkelerle yoksul ülkeler farklı? Birtakım şeyler var, işte yasal çerçeveleri, yasal düzenlemeleri zengin ülkelerin daha iyi, yaptırımları daha fazla. Erken uyarı sistemleri mekanizmalarına sahipler. Acil müdahale ve sağlık sistemlerine sahipler ve sigorta sistemine sahipler. Yoksul ülkeler bunların hepsinden yoksunlar aynı zamanda. Evet, demiştik iki çalışmadan, iki çalışmanın sonuçlarını sunacağım burada diye. Jeoloji mühendisleriyle Çanakkale üzerine yaptığımız bir çalışma. Bir de Çanakkale'nin en yoksul mahallesi olarak tanımlanan Roman mahallesinde yaptığımız iki çalışma var.

Burası Çanakkale. Çanakkale küçük ölçekli bir kent olarak tanımlayabiliriz. 120.000 nüfuslu. Çok ciddi bir yapılaşma baskısı yok. Yalnız jeolojik açıdan oldukça şanssız. İşte İstanbul'un fethinden hemen 10 yıl sonra Fatih Sultan Mehmet boğazın korunması açısından bir kale yaptırıyor şuraya Çimenlik Kalesi ve karşısından Seddülbahir. Bu kalenin etrafında savunma amaçlı kuruluyor kent. Ve şu Sarıçay'ın alüvyon alanında olduğu gibi. Yani yer seçimi açısından baştan yanlış, savunma amaçlı kurulduğu için. Biz acaba jeolojik alt yapıyla üst yapı arasında bir ilişki kurup afetlerden en fazla etkilenecek alanlar nereler olabilir diye bir araştırma yaptık. Onun sonucunda biraz sıkıntılı çıktı.

Yaptığımız çalışmada işte jeolojik verileri değerlendirdik. Jeoloji mühendislerinin ağırlıklı olarak çalıştığı alan. Ve yapılaşmış alanın özellik, fiziksel çevre kalitesine baktık. İşte, özellikle 99'dan sonra yapılaşan alanlar, önce yapılaşan alanlar yapı yoğunluğu, nüfus yoğunluğu, işte planlı plansız gelişme, kent dokusu gibi verilere baktık. Daha sonra kentsel altyapıya baktık. Biraz daha çevre kalitesi yüksek yerler ve zemin ilişkisini inceledik. Kent şurada kurulu ve gördüğümüz gibi tamamen alüvyon alan üzerinde. Yani şurası iyi, burada yerleşilebilir falan gibi bir şey ne yazık ki yok.

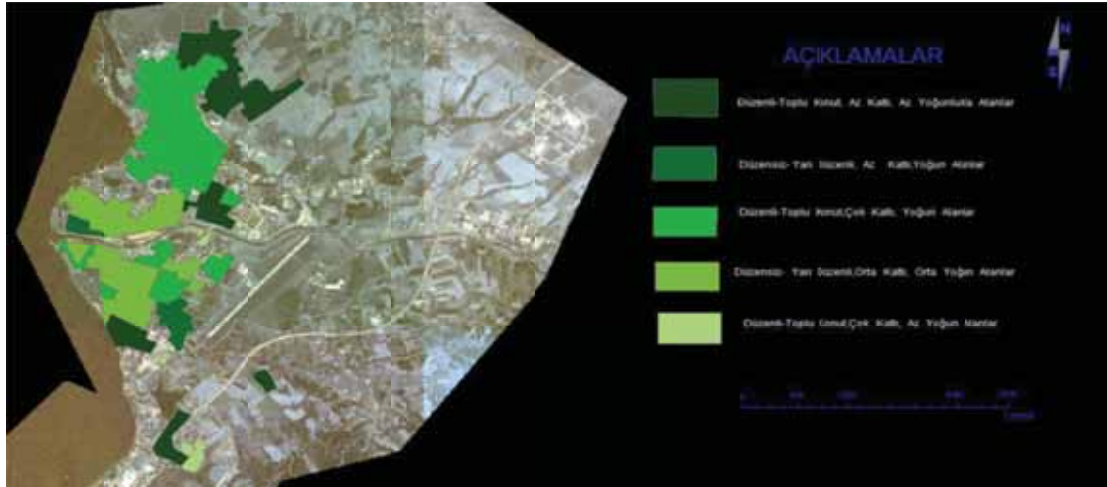
İmar Planlarına göre kentin gelişimi 1949-2011

Koç ve diğerleri, 2006'dan uyarlanmıştır

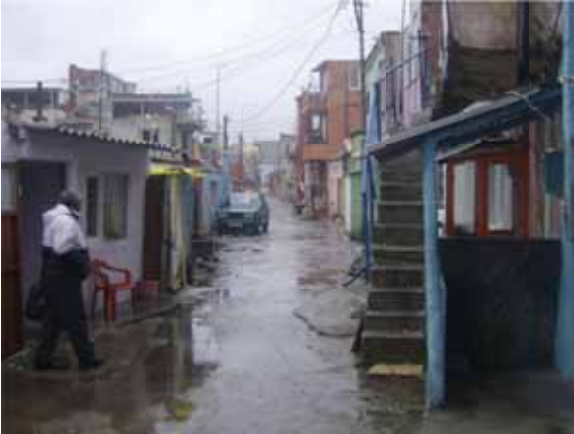
Yalnız şu gördüğünüz sarı alan biraz daha iyi bir alan yani diğerlerine göre. Birtakım bu, işte GIS yöntemiyle yaptığımız analizler, çok uzun üzerinde durmayayım bizim klasik planlamada yaptığımız. Şu yine Sarıçay, Çimenlik Kalesi. Çimenlik Kalesi etrafı ilk gelişen alanlar. Daha sonra 1970'lerden sonra Sarıçay'ın diğer kenarına geçilmiş. Şu beşten sonra gördüğünüz alan 2000'li yıllardan sonra gelişen hani yönetmelikler değiştiği için 2000'li yıllardan sonra biraz daha yapı stoğunun güvenli olduğunu varsaydık. Ama tek tek binaların şeyine bakmadık. O daha kapsamlı bir çalışma.

Sonunda şöyle Sarıçay'ın en ucunda ilk yerleşim, aynı zamanda tarihi çekirdek burası. Korunacak yapılar da var. En sorunlu alan, onun etrafında biraz daha orta katlı yapılar var ama eski yapı stoğu yine.

Burası da ikinci bir sorunlu alan. İşte kentin bir yer, dış çeperlerine doğru biraz daha güvenli alanlar başlıyor. Biraz harita siyah beyaz olduğu için okunaklı değil ama yine de şu en siyah görülen alan en sorunlu alan. Ve nüfusun da en fazla en yoğun yaşadığı alan. Bu yalnızca depremsellik açısından değil, sel açısından da yani hala rehabilite edilmiş Sarıçay ama hala çok yoğun yağışlarda bu Sarıçay kenarındaki yerleşmeler etkileniyor. Ve Çanakkale çok fazla yoksulu olan bir kent değil. O konuda şanslı yalnız var olan yoksullar bu Sarıçay kenarında yaşıyorlar. O yüzden de hem depremsellik açısından hem sel tehlikesi açısından en fazla risk altında olan grubu oluşturuyorlar. Kent bütünlüğüyle ilgili yapılmış bazı sosyal çalışmalar var. İşte yine şurası Sarıçay, yani bu haritada belli olmuyor ama. Bu iki mahalle var Fevzipaşa Roman Mahallesi ve İsmetpaşa. Burada da kent yoksullarının yaşadığı bir mahalle. İşte aynı zamanda sosyal ağ olarak da en sorunlu mahalleler. İşsizlik oranı burada daha fazla işte konut kalitesi daha düşük, hala konut dışında tuvaleti banyosu olan yerler var. Okuma yazma oranı düşük. Yaşayan çocuk oranı yani Çanakkale kentinin diğer mahallerine göre sorunlu.

Bu işte Roman Mahallesinden aynı zamanda burası kentsel sit alanı. Oldukça düşük kalitesi konutların ve yaklaşık 3000 kişi yaşıyor bu mahallede. Hala, yani normal zamanlarda bile sağlık sorunları ve su basması yaşıyor. Ve yani yoksul insanlar sonuçta “Aa buradaki konut kalitesi çok düşük ya da biz sürekli sel basıyor. O yüzden buradan taşınalım.” gibi bir alternatifleri yok. Tam tersi var olanı da kaybetmemek üzere mücadele ediyorlar. Yani biz aynı zamanda bu Roman mahallesinin yaşam kalitesiyle ilgili bir çalışma yaptık. “Mutfağınız var mı?” diye sorduğumuzda “Var.” diyorlar. Burada bir mutfak görüyorsunuz.

Tarihi konut stoğu da var demiştim. Bir Ermeni kilisesi, yani kentin ilk yerleşim alanı olduğu için ve Çanakkale çok kültürlü yapıya sahip. İşte Ermeniler var, Yahudiler var, Romanlar var. Onlara ait hem anıtsal yapılar var hem sivil mimarlık örnekleri var. 1996’da koruma altına alınmış burası.

Yine aynı mahalleden tarih stoğundan. Sarıçay’ın tabi biz Sarıçay’ın o iç kısmı hem yoksulluk hem de zemin açısından kötü. Tabi dış kısımları batıya doğru gittikçe yine Sarıçay kenarında şeyler var, yerleşmeler var.

Ama 2000’lerden sonra gelişen yerleşmeler buralar. Yine zemin olarak kötü. Yalnız yapı stoğu olarak daha güvenli olduğunu düşündüğümüz için haritalarımızda orası daha nitelikli çıktı. Bu da Fevzipaşa’dan sonraki mahallelerden 1-2 fotoğraf. Ama yine de risk yani yoksulluk bitiyor, risk birazcık daha azalıyor diye yorumlayabiliriz. Teşekkür ederim.

III. OTURUM- III. BİLDİRİ

AFETLERE KARŞI KENTSEL DİRENCİN OLUŞTURULMASI

Yrd. Doç. Dr. Seda KUNDAK

İTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Yaşanan her afet, bir dizi öğretinin dile getirilmesinin yanında, gelecekte yaşanması muhtemel afetleri önleme anlamında mevcut durumun farklı açılardan analizinde kullanılacak yöntem ve değişkenlerin de oluşturulmasını sağlamıştır. Aslında bu afetler birkaç anahtar kelimeyle ifadelendirildiğinde, öne çıkan her kelime sıradan bir doğal tehdidin nasıl afete dönüştüğünü göstermektedir. Ancak, bu dönüşüm sürecinde yapısal hasar görülebilirlik değişkenlerini tetikleyen sosyal, ekonomik ve kurumsal etkenlerle birlikte, afetin etkileriyle başa çıkma becerisini destekleyen unsurlar afetlerin orta ve uzun vadedeki etkilerini değiştirebilmektedir. Yapısal zayıflıklar afet anında “yıkım ve çökme” anlamına gelirken, beşeri ve ekonomik bileşenlerdeki zayıflıklar, toplumsal dayanım/direnç sayesinde “yıkım ve çökme” ile sonuçlanmayabilir. Direnç, dışarıdan gelen herhangi bir etki sonrasında başlangıç durumuna erişebilen fiziksel nesneleri tanımlamak için kullanılmaktadır. Ancak afetlere karşı dirençten ya da toplumsal dirençten söz edildiğinde bu tanım farklılaşmaktadır. Bir yerleşmenin afet sonrasında tekrar eski halini alması, aslında afet öncesinde sahip olduğu zayıflıklara geri dönmesi anlamını taşıyacağı için, kentsel direnç aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

“Her türlü tehlike/tehdit¹ karşısında, etkilenme olasılığına sahip yerleşmelerin, toplumların ve tüm sistemlerin²; kendilerini koruma, sistemin işleyişini güvence altına alma, kısa sürede yeniden yapılanma ve değişime uyum sağlama³ için gerekli kaynaklara sahip olması ve bu kaynakları etkin kullanım becerisi⁴.” (UNISDR, 2009)

Birleşmiş Milletler’in çatısı altında bulunan ISDR (Uluslararası Afet Etkilerini Azaltma Stratejisi) tarafından yapılmış bu tanımda yer alan kavramların detayına inilmesi “kentsel direncin” anlaşılmasında kolaylık sağlayacaktır.

1. Kentsel Direncin Tanımı

Tehlike/Tehdit

Yerleşmelerin karşı karşıya kaldığı tehditler temelde doğa kökenli ve insan kökenli olarak ikiye ayrılmaktadır. Yine bu tehditleri hızlı gelişen ve yavaş gelişen olarak sınıflamak mümkündür. Ülkemizin en fazla etkisi altında bulunduğu depremler hızlı gelişen doğal tehditlere bir örnektir. Öte yandan kuraklık ise yavaş gelişen ve fakat etkileri uzun süren doğal tehditlerden biridir. İnsan kökenli tehditler kapsamında savaşlar, terörist faaliyetler, sanayi kazaları, ulaşım kazaları gibi doğanın hiçbir şekilde etkin olmadığı olaylar yer almaktadır. Tehlikelerin değerlendirilmesinde bütüncül bir yaklaşımın oluşturulması gerekliliği, son yıllarda yaşanmış olan afetlerden çıkarılan en önemli derslerin başında gelmektedir. Afetler beraberinde birçok ikincil afetin oluşmasına neden olmaktadır.

¹ Tehlike/Tehdit başlığı altında detaylandırılacaktır.

² Yerleşme/Toplum/Sistem başlığı altında detaylandırılacaktır.

³ Kendilerini koruma / Sistemin işleyişini güvence altına alma / Kısa sürede yeniden yapılanma / Değişime uyum sağlama başlığı altında detaylandırılacaktır.

⁴ Kaynaklara sahip olması / Kaynakları etkin kullanım becerisi başlığı altında detaylandırılacaktır.

Örneğin deprem tek başına yapısal anlamda zayıf binaların hasar görmesine ya da çökmesine neden olmaz. Toprak kayması ve tsunamiyi tetikleyebilir, zarar verdiği sanayi tesislerinde yangın, patlama ve zehirli madde yayılımına neden olabilir.

Yerleşme/Toplum/Sistem

Yerleşmeler üzerine yapılan analizlerde; yapılaşmış, doğal, sosyal ve ekonomik çevre bileşenleri başlıkları altında incelenme ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu grupta hiç kuşkusuz ölçeksel ve kategorisel anlamda kolaylık sağlasa da, bileşenler arasındaki etki-tepki mekanizmalarının gözden kaçırılma tehlikesini de barındırmaktadır. Şehirler bu grupların ya da başka bir deyişle sistemlerin karmaşık bütünü oluşturur. Doğal çevre koşulları, insanı ve insanın inşa ettiği şehirleri etkilemekte ve şehirlerin büyümesiyle de döngü en başa dönerek doğal çevrenin etkilendiği ve bu etkinin tekrar insan ve şehirler üzerine yansıdığı yeni bir süreci başlatmaktadır. Başlayan her yeni süreç, bir öncekinden farklı ve bir sonrakini olumlu ya da olumsuz yönde etkileme potansiyeline sahip durumdadır. Özetle, afetler açısından değerlendirildiğinde, doğal ve teknolojik tehditlerle karşı karşıya kalmış ve büyük riskler taşıyan şehirler, bu durumlarına 50-60 yıllık uzun süreler içinde ulaşmışlardır. Ve kuşkusuz şehirlerin bugün sahip oldukları riskler de bundan 50-60 yıl öncesine göre çok farklı olmaktadır. Şehirlerin baş etmek zorunda olduğu ve gelecekte de problemlere yol açacağı tahmin edilen, doğal afetlerin tetiklediği teknolojik kazalar son yıllarda hemen her doğal afetin peşi sıra meydana gelmiş ve etkileri doğal afetin doğrudan etkilerinden çok daha büyük ve geniş çaplı olmuştur (Ör: Tohoku Depremi – Fukushima Nükleer Santrali 2011 Japonya). Bu çerçevede, Şekil 1’de örnekleri verilmekte olan yerleşme ve tehlikelere dair bileşenlerin bir yandan kendi içlerindeki etkileşimlerini incelemek, diğer yandan da birbirleriyle olan ilişkileri ve olası riskleri değerlendirmek gerekmektedir.

Kendilerini koruma / Sistemin işleyişini güvence altına alma / Kısa sürede yeniden yapılanma / Değişime uyum sağlama

Doğal ve teknolojik tehditler karşısında kentlerin kendilerini korumaları farklı şekillerde gerçekleşebilir. Afet yönetim sistemi içinde yer alan “önleme” ve “hazırlık” süreçleri bu koruma önlemlerini içermektedir. Bazı toprak kayması türlerinde ve su baskınlarında, yapısal önlemler alınarak bu tehlikelerin önlenmesi mümkündür. Oluşumu önlenemez olan deprem, fırtına, yanardağ patlaması gibi ani gelişen doğa olayları karşısında ise, meydana gelebilecek hasarların önceden tahmini doğrultusunda hazırlık yapılması gerekmektedir. Depremler için yapılabilecek hazırlıklar kapsamında; yerleşmedeki bina ve altyapı sistemlerinin mevcut yasa ve yönetmeliklere uygun olarak mühendislik hizmeti görerek inşa edilmesi, risk analizlerinin yapılması, acil durum planlarının üretilmesi ve toplumsal afet bilincinin oluşturulması yer almaktadır.

Şekil 1 – Yerleşmeler, Tehlikeler ve Riskler

Kentsel direncin tanımlanmasında öne çıkan öğelerden biri o yerleşmenin afet karşısında aldığı zararların “kabul edilebilir” sınırlar içerisinde olmasıdır. Yapılar, afetin büyüklüğüne göre, orta ya da ağır hasar alabilir ancak bu noktada kabul edilemez olan binanın bütünüyle çökerek, can kayıplarına neden olmasıdır. Yine afet anında ulaşım ve altyapı sistemleri hasar görebilir, ancak bu hasarların uzun sürede onarılamayacak ölçüde bozulması ve sistemin işleyişini engellemesi kabul edilemez. Afet yaşanmış alanlardaki en büyük sorun, yeniden yapılaşma sürecinin uzun sürmesi ve gerek afetzedelerin gündelik hayatının gerekse ekonomik faaliyetlerin bir türlü normal seyrine ulaşamamasıdır. Bu sorunun temel nedeni, afet öncesinde yerleşmelerin herhangi bir hazırlığının olmamasından kaynaklanmaktadır. Yakın geçmişte yaşanmış büyük çaplı afetlerin ancak sonrasında tehlike analizlerinin, mevcut yapılaşmaya dair değerlendirmelerin ve bunlara uygun olduğu iddia edilen yeni gelişme planlarının yapılması yerleşmelerin zafiyetlerinin temel göstergesidir. Değişime uyum sağlama ise afetten çıkarılan öğretilerin uygulamada karşılığını bulması ve tüm paydaşların yeni düzen için gerekli olan tavır değişikliğini kazanması anlamını taşımaktadır. Ülkemizde yaşanmış birçok depremin ardından, benzer hataların tekrarlanması gelecekte daha büyük afetlerin yaşanmasına şimdiden zemin hazırlayabilir.

Kaynaklara sahip olması / Kaynakları etkin kullanım becerisi

Kentsel direncin tanımında yer alan kaynaklar ve kullanım becerisi afet öncesinde risklerin azaltılması ve hazırlık faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine ek olarak afet sonrasındaki değişim sürecinin de temelini oluşturmaktadır. Üç ana kaynak; insan, finansman ve bilgi şeklinde tanımlanmıştır. Bu üç bileşenden birinin eksikliği sistemin işleyemez hale gelmesine neden olabilir. Örneğin, finansman ve ithal edilmiş bilgi, bunları işleyecek, geliştirecek ve uygulayacak personel olmadan kentsel direncin artırılmasına yardımcı olamaz. Öte yandan, insan ve finansmanın olup bilginin olmadığı bir durumda ise yapılması gereken işlerin tanımlanması ve yol haritasının çıkarılması mümkün olmayabilir. Kullanım becerisiyle kaynakların kesişim noktası da tam bu aşamada kendini göstermektedir. Son dönemlerde yaşanmış afetlere bakıldığında, bir önceki olaylara göre daha karmaşık ve daha yıkıcı olduğu, kısaca daha “yaratıcı ve yenilikçi” afetlerle karşı karşıya kaldığımız aşikardır. Bu nedenle, bilim ve teknolojiye yapılacak yatırımların artırılarak, yaratıcılığı cazip hale getirmesi, üretilen fikirlerin

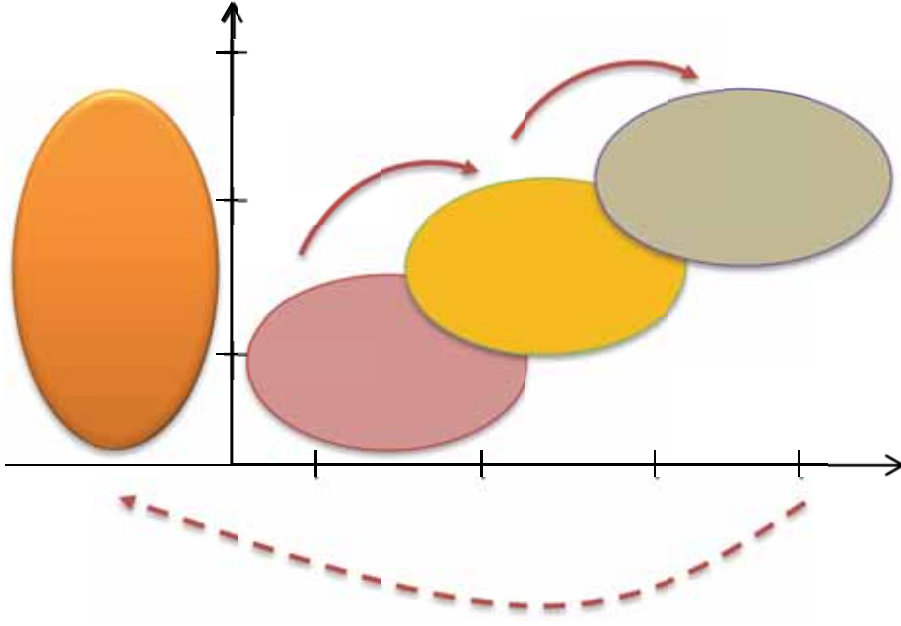
yenilikçi bir şekilde uygulamaya geçirilmesi ve iletişim yöntemleriyle tüm paydaşlar arasında yaygınlaştırılmasının sağlanması gerekmektedir (Şekil 2).

Şekil 2 – Kaynaklar ve Kullanım Becerisi

2. Afet Sistemi içerisinde Kentsel Direnç

Afetleri zaman ve mekan boyutunda incelemek, hangi aşamalarda ve hangi ölçeklerde nelerin dikkate alınması gerektiği yönünde bir yol gösterici olmaktadır. Afetler, çoğunlukla yerel ölçekte ilk etkilerini gösterirken, zamana da bağlı olarak büyük kent, bölge ve hatta ülke ölçeklerine de yansımaktadır. Afetin olduğu ilk an, olayın meydana geldiği ve doğrudan yapısal kayıpların yaşandığı bölgedeki hasar durumu fiziksel hasar görülebilirliğin bir yansımasıdır (Şekil 3 – ikinci dairenin kapsadığı alan). Afetin ertesindeki dönemde ise, bu kayıplar yakın çevredeki alanlarla birlikte sistemsel olarak düzensizlik ve sorunlara neden olabilmektedir. Afetin en yıkıcı olduğu bölgedeki altyapı kayıpları ya da ağır hasar görmüş sanayi tesislerinde meydana gelen yangınlar, patlamalar ve sızıntılar, afetten doğrudan zarar görmemiş alanları da etkileyebilmektedir (Şekil 3 – üçüncü dairenin kapsadığı alan). Afetin neden olduğu tüm etkilerin bittiği ve yeniden yapılanmanın başladığı nokta, kentsel ve toplumsal direncin temellerinin atıldığı zamana karşılık gelmektedir. Bu noktada alınan ve uygulanacak olan her türlü yasal düzenleme, sadece afete maruz kalmış alanları değil, ülke çapında her kenti ve bölgeyi içine almaktadır. 1999 depremlerinin ardından ülke genelinde afetlerle mücadele atılmış olan her adım bu kapsamda ele alınmaktadır. Son 13 yılda, sayısız yasal düzenleme yapılmış, yapı yönetmeliği, yapı denetimi, güçlendirme, kentsel dönüşüm, zorunlu deprem sigortası gibi daha önce olmayan düzenlemeler hayatımıza girmiş durumdadır (Şekil 3 – dördüncü dairenin kapsadığı alan). Ancak hiç kuşkusuz, depreme karşı kentsel direnci artırılması bu kadar kısa sürede ulaşılabilecek bir nokta değildir. Bugünkü şehirlerin gelişim sürecine bakıldığında her birinin en az 50-60 yıllık kontrolsüz yapılaşma sebebiyle bu duruma geldikleri bilinmektedir. Bu süreçten ders alarak ve aynı hataları tekrarlamayarak kentsel ve toplumsal direncin oluşturulması kuşkusuz yine uzun bir zaman alacaktır. Bu aşama Şekil 3'teki ilk daireye karşılık gelmektedir. Bir sonraki büyük depremde önce uygulanacak olan her türlü zarar azaltma faaliyeti (gerek yapısal, gerek toplumsal), 1999 depremlerinden bu yana yaşanmış her türlü değişimin gerçekten etkin olup olmadığını gösterecektir.

Şekil 3 – Afet sistemi içerisinde kentsel direnç (ENSURE Projesi, 2011)

3. Kentsel Direncin Bileşenleri

Kentsel direncin tanımında birçok anahtar kelime ve bunlara bağlı ölçülebilir değişkenler kullanılmaktadır. Geniş kapsamlı bir literatür taraması sonucunda, bu değişkenlerin üç ana grupta toplandığı görülmektedir: (1) direncin oluşturulmasında gerekli olan temel bileşenler, (2) bu bileşenlerin işletim şekli ve (3) bu işletim sisteminin sürdürülebilirliği (Tablo 1). Temel bileşenler, direncin oluşturulmasında “olmazsa olmaz” niteliğindeki kriterleri göstermektedir. Hiç kuşkusuz yerleşme yapısına göre bu kriterler çeşitlilik ve değişiklik gösterebilir. İşletim sisteminin temel bileşenleri ise kaynakların ve eldeki diğer değişkenlerin etkin kullanımı anlamında yön gösterici olarak kullanılmaktadır. Oluşturulmuş her sistemin ya da organizasyonun karşı karşıya olduğu en büyük tehdit işlerin devamını getirememektir. Bu anlamda, sistemin doğru kurgulanması, organizasyonun birey bazında değil sistem bazında çözülmesi ve sürdürülebilirlikten ödün verilmemesi gerekmektedir.

Tablo 1 – Kentsel direncin bileşenleri

Temel Bileşenler	İşletim Şekli	Sürdürülebilirlik
Kaynaklar: Büyük şehirler kaynaklara erişimde, küçük yerleşmelere göre daha avantajlıdır. Bu nedenle küçük yerleşmelerin ellerindeki sınırlı kaynakları etkin bir şekilde kullanma kapasitesini geliştirmesi gerekmektedir. Alternatifler, B planı: Ulaşım, altyapı ve kritik tesislerin alternatifli olarak tasarlanması sayesinde kriz anlarında kullanılamaz hale gelen sistem parçaları, alternatifleriyle tolere edilebilir. Sosyal ve kurumsal ağlar: Bireyler arası, topluluklar arası ve toplum yönetimi olan ilişkilerine ilave olarak kurumlar arası ağların oluşturulması gerekmektedir. Deneyim: Yaşanmış afetlerden doğru ve uygulanabilir derslerin çıkarılması. Bilgi: Üretilen bilginin kullanılması ve yaygınlaştırılması Çeşitlilik: Özellikle ekonomik faaliyetlerin tek bir noktada odaklanmaması, farklı üretim ve servislerin geliştirilmesi Sağlamlık: Kentlerin ve yapıların ilgili mevzuat ve yönetmeliklere uygun olarak inşa edilmesi	Yaratıcılık: Bilimsel ve yönetsel yaratıcı fikirlerin ve projelerin desteklenmesi Yenilikçilik: Yaratıcı fikir ve projelerin üretilebilir ve kullanılabilir olması Esneklik: Karar verme mekanizmalarının katı bir hiyerarşi içinde olmaması İşbirliği: Paydaşların işbirliği yapabileceği ortamların sağlanması Güven: Paydaşlar ve kurumlar arası güvenin sağlanması Geri besleme: Üretilen sistemdeki güncellemelerin sistemin bütününe entegre edilmesi	Organizasyon: Bireyler değişse de işlemeye devam edecek bir sistemin kurulması Sürekli eğitim: Farklı kademelerde eğitimler ve toplumsal farkındalığı destekleyecek toplantıların yapılması Bireysel kapasite artırımı: Bireylerin afetlerden korunmaya yönelik bilgi ve becerilerinin artırılması Anında müdahale: Öngörülen tehlikelerin, meydana gelmeden önce ya da hemen sonrasında anında müdahale yapılabilmesi için sistemin geliştirilmesi ve güncellenmesi

4. Son Söz: Kentsel Direncin Ölçülmesinde Temel Sorular

Kentlerin afet dirençlerinin karşılaştırılmasında 5 temel soru karşımıza çıkmaktadır. Bu sorulara verilecek cevaplar ve bu cevapların alt açılımları kentsel direnç yolunda öne çıkan unsurları da göstermektedir.

Soru 1 – Doğal ya da teknolojik afetin, etkilenen yerleşmede yarattığı hasar düzeyi nedir?

Dünyanın her noktasında sayısız deprem, sel, fırtına ve benzeri doğa olayları yaşanıyor, sayısız kaza meydana gelmektedir. Bu olaylara maruz kalan yerleşmeler ve toplumlar ne düzeyde etkileniyor? Çok etkilenenler neden böylesi yıkımlarla karşı karşıya kalmış? Az ya da hiç etkilenmeyenler ne tür önlemler almışlar?

Soru 2 – Afet sonrasında kritik altyapı ve tesislerin servis verebilme düzeyi nedir?

Afet bölgesine erişilebiliyor mu? Bölgedeki sağlık hizmetleri servis sağlayabiliyor mu? Altyapı sistemi çalışıyor mu? Servis kesintisi ne kadar sürüyor? Bölgede asayiş sorunları var mı? Afetzedelerin geçici süre kalabilecekleri alanlar tahsis edilmiş mi ve hizmet verebiliyor mu?

Soru 3 – Afet sonrasında iyileştirme çalışmaları ne kadar sürüyor?

Afetzedeler aylarca çadır kentlerde mi yaşıyor? Bölgeye elektrik, su, iletişim ve ısınma hizmetleri ne kadar sürede verilebiliyor? Ulaşım ne kadar sürede eski işleyişini kazanıyor? Yeniden yapılanma faaliyetlerine ne kadar sürede başlanıyor ve tamamlanıyor? Bölge ekonomisi ne kadar sürede eski halini alabiliyor?

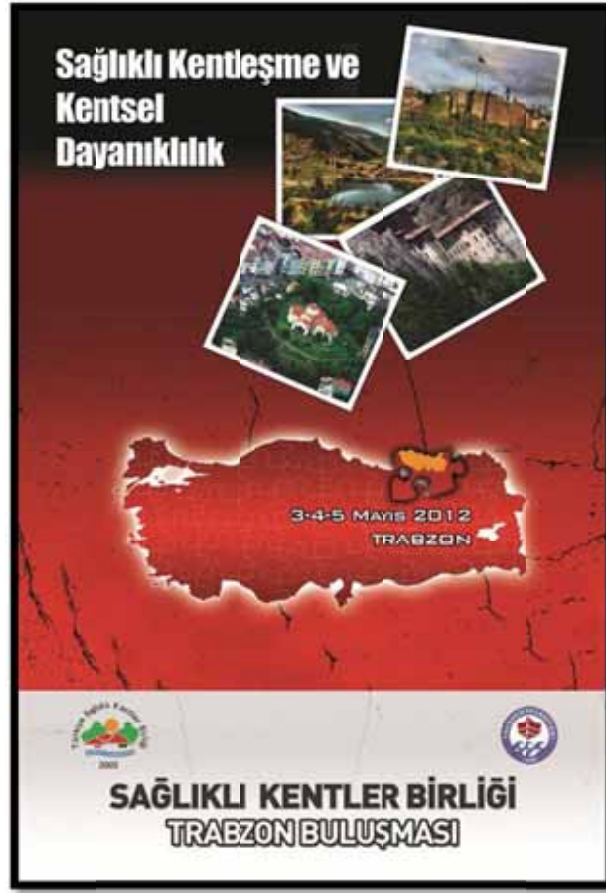
Soru 4 – İyileştirme çalışmaları için gerekli finansmanın karşılanma şekli nedir?

Afet bölgesinin öz kaynakları mı kullanılıyor? Ülke çapında yeni vergi düzenlemesi mi yapılıyor? Sigorta sistemi ne kadar kullanılıyor? Yurt içi ve yurt dışı borçlanma düzeyi nedir? Afet zararlarını azaltma ve yeniden yapılanma için kullanılacak özel bir bütçe kalemi var mı?

Soru 5 – Afet sonrası yeniden yapılanma ve zarar azaltma faaliyetlerinin etkiliği ne düzeydedir?

Türkiye’de yaşanmış en büyük afetlerden biri olan 1999 depremlerinden sonra getirilmiş her türlü düzenleme ve uygulamanın etkinlik düzeyini, bu bölgede bir deprem daha yaşandığında cevaplamış olacağız.

AFİŞ TASARIMLARI-KONFERANS FOTOĞRAFLARI

TEKNİK GEZİ FOTOĞRAFLARI

Sağlıklı Kentler Birliği Başkanlığı
Buski Acemler Yerleşkesi Etüd ve Projeler Dairesi Başkanlığı
B Blok Kat:2 16190 Osmangazi/Bursa
email: skb@bursa.bel.tr
www.skb.org.tr